

Onsdagen den 24 april

Kl. 09.00–14.49
16.00–16.31

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 3 april justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Cecilia Renfors* av sagt sig uppdraget som justitieombudsman från och med den 5 augusti.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition
2018/19:79 till miljö- och jordbruksutskottet

Skrivelser

2018/19:101 till finansutskottet
2018/19:113 till trafikutskottet
2018/19:114 till utrikesutskottet

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Utrikesutskottets betänkanden
2018/19:UU7 Interparlamentariska unionen (IPU)
2018/19:UU11 Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)

Justitieutskottets betänkanden

2018/19:JuU10 Polisfrågor
2018/19:JuU13 Kriminalvårdsfrågor

Utbildningsutskottets betänkanden
2018/19:UbU8 Grundläggande om utbildningen
2018/19:UbU9 Lärare och elever
2018/19:UbU10 Övergripande skolfrågor

*Makars och sambors
förmögenhetsförhållan
den i internationella
situationer*

§ 5 Makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer

Civilutskottets betänkande 2018/19:CU14
Makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer (prop. 2018/19:50)
föredrogs.

Anf. 1 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Jag vill börja med att gratulera talmannen på födelsedagen.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Tack så mycket!)

Fru talman! I dagens globaliserade värld är det inte ovanligt att makar eller sambor har anknytning till flera länder. Man kan till exempel ha flyttat mellan länder. Det är inte heller ovanligt att man äger en bostad i ett annat land. Vid till exempel bodelning, dödsfall eller separation kan anknytning till flera länder göra bodelningen mer komplicerad. Oklarheter kan uppstå om vilket lands lag om bodelning som ska gälla.

EU har uppmärksammat det här och har inom ramen för ett fördjupat samarbete antagit två förordningar om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden. Förordningarna är tillämpliga på förmögenhetsförhållanden som har gränsöverskridande följder. De skapar ett gemensamt regelverk, och de ska nu in i svensk lagstiftning.

Fru talman! Vi moderater tycker att förslaget är bra. Det här med att samla lagstiftning om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer i en lag är rimligt. Trots det har vi lagt fram en följdmotion och har en reservation. Det handlar om hur frågan om barnäktenskap ska hanteras i svensk lagstiftning.

Tack vare tillkännagivande från en riksdagsmajoritet har lagstiftning för att förhindra att barn är gifta i Sverige skärpts. I dag får den som är under 18 år inte ingå äktenskap i Sverige. År 2014 togs dessutom möjligheten att få dispens från ålderskravet bort.

Hedersförtrycket har tyvärr spritt sig i Sverige. Allt tyder på att det de senaste åren har blivit värre. Det är viktigt att vi i den här församlingen trycker tillbaka alla former av sådant förtryck. Barnäktenskap är ett viktigt sådant. Det måste vara väldigt tydligt för alla som kommer till Sverige att alla former av förtryck i hederns namn, inklusive att gifta bort barn, är oacceptabla och olagliga i Sverige. Vår svenska lagstiftning får inte på något sätt ge dessa krafter legitimitet.

Riksdagen har de senaste åren bifallit en rad lagändringar med syfte att stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. År 2014 infördes ett nytt brott i form äktenskapstvång. Det innebär att det är straffbart att förmå någon att gifta sig genom att utnyttja personens utsatthet. Samma år beslutade riksdagen även att utländska barnäktenskap, tvångsäktenskap och så kallade fullmaktsäktenskap endast ska kunna erkännas då det finns synnerliga skäl, det vill säga väldigt starka och tydliga skäl.

Under 2018 tog riksdagen ytterligare steg för att markera mot barnäktenskap. Riksdagen fattade beslut om ett förbud mot att erkänna utländska barnäktenskap, oavsett vilken anknytning till Sverige personerna hade när äktenskapet ingicks eller hur gamla de är när frågan prövas av en myndighet. Om minst en av personerna fortfarande är barn vid prövningen ska det heller aldrig gå att göra undantag från förbudet.

Fru talman! Det måste vara en självklar utgångspunkt för all lagstiftning och allt myndighetsarbete att barn inte ska vara gifta i Sverige. Lagstiftaren ska heller inte sända signaler om att det på något sätt är möjligt att ingå äktenskap som underårig.

I de av regeringen föreslagna ändringarna i äktenskapsbalken finns fortfarande formuleringar vad gäller underåriga och ingående av äktenskapsförord, vilket även uppmärksammats i remissförfarandet. En sådan formulering kan även fortsättningsvis väcka anstöt då underåriga i Sverige inte kan eller på något sätt ska kunna ingå äktenskap. Utifrån lagstiftarens tydliga ambition att inte tillåta äktenskap bland underåriga är det därför rimligt att se över den typen av regelverk.

Regeringen bör se över lagstiftningen som rör äktenskap i syfte att utreda om det finns bestämmelser som relaterar till underåriga och huruvida det finns ett fortsatt behov av sådana bestämmelser i svensk lagstiftning. Det är en viktig symbolhandling. Det är en viktig markering att barn inte ska vara gifta i Sverige. Det ska inte finnas referenser till den typen av äktenskap i vår lagstiftning.

Fru talman! Därför yrkar jag bifall till reservation nr 1.
(Applåder)

Anf. 2 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Behöver barn i Sverige skriva äktenskapsförord? Vilka barn är det i så fall som behöver göra det?

I slutet av 1800-talet, närmare bestämt 1892, höjdes åldersgränsen, från 15 till 17 år, för flickor att gifta sig i Sverige. Senare har åldersgränsen höjts ytterligare, till 18 år, och möjligheten till dispens har tagits bort. Det som är lite intressant med förändringen 1892 är det undantag som då gjordes. Samiska flickor ansågs tillhöra en annan kultur och behövde därför inte samma skydd mot barnäktenskap som vanliga svenska flickor. I dag sker i praktiken samma sak, mot flickor som av majoritetssamhället betraktas som att de kommer från en avvikande kultur.

År 2016 identifierade Migrationsverket 132 barn som var gifta i Sverige. Men då hade man bara undersökt 80 kommuner, och enligt Barnombudsmannen är mörkertalet stort. Bara i Malmö var 65 barn gifta. Fler gifta barn bör finnas i de övriga 210 kommunerna i Sverige. Det är dessutom troligt att fler barnäktenskap har tillkommit efter inventeringen. En del av barnen man hittade var yngre än 15 år, vilket till och med skulle strida mot undantaget som infördes för de samiska flickorna på 1800-talet.

Prot. 2018/19:80
24 april

*Makars och sambors
förmögenhetsförhållan
den i internationella
situationer*

Trots att vi vet att det fanns relativt många gifta barn i Sverige 2016 och trots att Migrationsverket åtminstone då visste var de fanns har myndigheterna sedan dess valt att blunda för problemen. Barnäktenskapen upphävdes inte när lagen ändrades. Inte heller den tidigare lagstiftningen om äktenskapstvång, som ansvarig minister hänvisade till skulle skydda barn mot barnäktenskap, har hjälpt dessa barn att få upprättelse.

Maria Stockhaus från Moderaterna säger sig vilja utreda vilket behov barn har av att skriva äktenskapsförord. Något annat vill Moderaterna nämligen inte i sin reservation, även om talet kanske tydde mer på att man vill förhindra barnäktenskap och äktenskapsförord för barn. Men Maria Stockhaus talade också om att det bara var en symbolhandling. För mig är det ingen symbolhandling att säga nej till barnäktenskap. Det är definitivt något vi borde ha gjort för länge sedan. De 132 barn som var gifta 2016 förtjänar mer än symbolhandlingar.

I Tyskland var mer än hälften av de gifta flickorna av syriskt ursprung. I Sverige har Migrationsverket valt att inte redovisa de gifta barnens ursprung, men en kvalificerad gissning är att de kommer från samma kulturer som de gifta barnen i Tyskland. Dessa gifta barn kan säkert ha ett behov av att skriva äktenskapsförord, särskilt då de verkar komma från kulturer där mannen är den som äger och bestämmer över familjens tillgångar.

Till det ska läggas att de mycket ofta, enligt tysk statistik, kommer från kulturer där mahr tillämpas i stället för bodelning och där en kvinna som skiljer sig från sin make inte har rätt till något annat än den summa som på förhand har förhandlats fram inom ramen för mahr. Därmed bör det ligga i makens intresse att genom äktenskapsförord frånta barnfrun rättigheterna till en bodelning. Men är det makens intresse vi ska värna? Det tycker i varje fall inte jag.

Den text som redan finns i lagtexten om att äktenskapsförordet ska undertecknas av vårdnadshavare till barnet blir slående likt förfaringssättet för mahr. Där gör föräldrarna upp med maken om hur mycket flickan ska få i ersättning om maken inte längre vill vara gift med henne.

Vi behöver ingen utredning för att se vilket behov som finns av att barn ska kunna skriva äktenskapsförord. Vi borde i stället ta bort möjligheten att lura flickor på deras liv och tillgångar genom att ta bort möjligheten för barn att ingå både äktenskap och äktenskapsförord.

Eftersom riksdagens ordning inte gör det möjligt för oss att bara gå in och ta bort delar av texten i en proposition från regeringen, vilket i detta fall kanske hade varit vad man helst hade velat göra, vill vi att regeringen i stället ska ta bort denna text. I vårt Sverige ska nämligen inga barn vara gifta, oavsett ursprung. Detta är ingen symbolhandling, utan det är fakta. Undantaget för samiska flickor togs bort 1915. Nu är det dags att på riktigt ta bort undantagen för alla andra barn.

Jag vill yrka bifall till vår reservation nr 1 under punkt 1. Vi står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till denna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Angelica Lundberg (SD).

Anf. 3 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet och därmed avslag på samtliga motioner.

Vi är här i dag för att debattera civilutskottets betänkande *Makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer*, vilket är ett betänkande som handlar om regeringens förslag till bland annat en ny lag om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i just internationella situationer.

Debatten handlar *inte* om huruvida vi ska tillåta barnäktenskap i Sverige eller inte. Det är inte tillåtet, och det är vi alla överens om.

Det blir allt vanligare att makar eller sambor har anknytning till ett annat land. De kan till exempel ha varit bosatta eller ha egendom utomlands. Vid en bodelning eller någon annan fråga som rör makars eller sambors förmögenhetsförhållanden kan anknytningar till flera länder leda till både praktiska och juridiska svårigheter. Att därför reglera vilket lands lagar som ska gälla vid förmögenhetsförhållanden i internationella situationer är både bra och klokt. Det kan till exempel handla om var och enligt vilket lands lag en bodelning ska göras vid ett dödsfall eller en separation.

Som vi tidigare har hört har EU antagit två förordningar som reglerar dessa förhållanden. De innehåller också regler om äktenskapsförord och lagvalsavtal samt om erkännande och verkställighet av avgöranden som har meddelats i en annan medlemsstat.

Fru talman! För att förordningarna ska kunna tillämpas i praktiken i svensk rätt föreslår regeringen kompletterande bestämmelser till förordningarna i en ny lag. För att få en mer sammanhållen och lättöverskådlig lagstiftning på området föreslås även att befintliga svenska internationellt privat- och processrättsliga regler om makars förmögenhetsförhållanden i andra fall än som avses i förordningarna och om sambors förmögenhetsförhållanden ska samlas i den nya lagen.

Regeringen föreslår också en ändring, vilken hittills mest har varit föremål för debatten, i 7 kap. 3 § andra stycket äktenskapsbalken, som innehåller bestämmelser om äktenskapsförord. Det gäller bland annat förändringar om formkrav. I dag ska ett äktenskap vara både skriftligt och undertecknat. Nu ska det också vara daterat. Det är helt enkelt en praktisk fråga. Man konstaterar att sådana krav finns i internationella situationer, och nu inför vi detta också i svensk rätt så att det är samma regler oavsett vilket äktenskapsförord som ingås. I de allra flesta fall är äktenskapsförord i Sverige redan daterade.

Av samma paragraf i äktenskapsbalken framgår att även den som är underårig kan ingå ett äktenskapsförord, och det är detta debatten i dag mest har handlat om. Vi kan konstatera att detta är något föråldrat, och det är ingenting vi använder. Men jag och en majoritet i utskottet förutsätter att regeringen tittar vidare på frågan.

Om man vill gifta sig när man är 18 – man kanske ännu bara är 17 år – kommer det nu att vara möjligt att innan man fyllt 18 ingå ett äktenskapsförord för att reglera dessa förhållanden.

Anf. 4 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Emma Hult sa i sitt anförande att det inte är tillåtet för barn att vara gifta i Sverige, men det är inte sant. De 132 barn som 2016 registrerades som gifta är fortfarande gifta i Sverige. Det är alltså möjligt för

barn att vara gifta i Sverige, eftersom regeringen inte ville gå så långt som bland annat vi sverigedemokrater ville göra och faktiskt göra det olagligt för barn att vara gifta i Sverige.

Det faktum att det inte är olagligt för barn att vara gifta i Sverige ställer dessutom hela tiden till det. I det fall då en socialtjänst eller skola upp-täcker att ett barn är gift kan de inte agera mot detta i sig. Det är ju i sig inte olagligt – såvida äktenskapet inte ingicks i Sverige efter att lagen bör-jade gälla.

Detta har däremot inte på något sätt påverkat dessa 132 barn och övriga som antagligen fanns här 2016. De har över huvud taget inte påverkats av den nya lagstiftning som har kommit.

Man kan därtill fråga sig varför de skulle behöva skriva äktenskapsför-ord om det nu inte finns några barnäktenskap som är tillåtna i Sverige. Men det gäller inte bara det här, utan hela tiden finns det sådana små skrivningar i alla möjliga regelverk. Man har till exempel specialregler för att barn som är gifta ska få barnbidraget själva, och barn som är gifta ska få gemensamt boende i kommunerna. Hela regelverket är uppbyggt utifrån att barn ska kunna vara gifta. Samtidigt säger man sig värna att barn inte får gifta sig.

Låt mig konkretisera det hela till en fråga. Varför behöver de skriva äktenskapsförord om de inte får lov att vara gifta, vilket i sig inte stämmer eftersom de faktiskt får lov att vara gifta?

Anf. 5 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att du i dag inte har möjlighet att gifta dig i Sverige innan du har fyllt 18 år. Det finns inga undantag för det. Vi är helt överens om att det är så det ska vara.

Jag kan också konstatera att denna debatt inte handlar om barnäkten-skap. En sådan debatt har vi haft, och vi kan säkert ha den igen. I dag handlar debatten om hur vi ska reglera de förmögenhetsförhållanden som finns mellan två parter som har ingått äktenskap.

Anf. 6 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Vad debatten handlar om är äktenskapsförord. Frågan var varför barn ska kunna skriva äktenskapsförord om barn inte får lov att vara gifta. Hade det inte varit mycket bättre att säga att barn inte ska kunna ingå äktenskapsförord, eftersom barn inte får vara gifta? Det hade varit den helt naturliga saken att skriva i en proposition. Det naturliga hade också varit att ta bort denna text.

För andra saker än sådant som handlar om barnäktenskap har ju gått väldigt snabbt när regeringen har behandlat dem. Man har till exempel be-handlat afghanska män utan asylskäl. Då gick det jättesnabbt, så snabbt att Lagrådet ifrågasatte om inte gränsen för hur man kan skapa svensk lag var nådd. På senare tid har man agerat väldigt snabbt mot spelreklam och pro-pagerar för att spelbolagen måste ta sitt ansvar, för annars kommer min-sann ny lagstiftning. Till och med att införa marknadshyror är något som regeringen verkar vara väldigt snabb med, trots att den egentligen inte vill det.

Men när det handlar om barn och deras möjligheter att ingå äktenskap och därtill behovet att skriva äktenskapsförord händer det i princip ingen-ting. Det tar hur lång tid som helst. De ändringar som har gjorts har enbart varit inriktade på att den svenska majoritetsbefolkningen inte ska kunna

ingå äktenskap före 18 års ålder. Men det finns ingenting som har gällt gentemot bland annat de 132 barn som Migrationsverket identifierade 2016. Ingen från regeringen har hittills kunnat svara på vad som egentligen har hänt med de här barnen.

Anf. 7 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Jag kan fortfarande konstatera att den här debatten inte handlar om barnäktenskap, marknadshyror eller en rad av de andra frågor som Mikael Eskilandersson nämner. Däremot kan jag konstatera att en majoritet i utskottet tycker att det här är förlegat och att regeringen ska se över det. Men vi kan väl vara överens om att det inte är detsamma att ingå ett äktenskapsförord och att ingå ett äktenskap. Ingå ett äktenskap får man fortfarande inte göra i Sverige förrän man är myndig och 18 år.

Anf. 8 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! Nu är jag sist i den här debatten, som kanske inte är någon av de största debatter vi har i civilutskottet. Jag tycker att de tidigare talarna Stockhaus och Hult har redogjort för ärendet, *Makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer*, på ett väldigt bra sätt. Det handlar alltså om EU-förordningar som behöver koka ned i svensk lagstiftning eftersom de då också blir giltiga här. Då har man även korrigerat en aning i vår lagstiftning, bakat ihop grejer och så vidare för att det ska ske på ett bra sätt.

Jag uppfattar också att Sverigedemokraterna tar tillfället i akt att diskutera saker som inte har någonting med ärendet att göra. Därför vill jag poängtera att vi har korrigerat svensk lagstiftning, så att ingen som är under 18 år kan ingå äktenskap eller räknas som gift i Sverige från och med den 1 januari i år. Om det är vi väldigt överens, och det är vi väldigt glada för. Men det har ingenting med det här ärendet att göra. Man ska heller inte utifrån det vi hör förledas att tro att det här är något slags bakväg in i en möjlighet att räknas som gift när man är under 18 år i Sverige, med tanke på de andra lagstiftningar som vi har infört. Det är alltså en viss förvillning där.

(Applåder)

Anf. 9 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att ändra mitt yrkande. Självklart yrkar jag bifall till vår reservation nr 2. Det blev lite fel så här tidigt på morgonen av olika orsaker. Jag ber om ursäkt för det.

Jag var tvungen att begära replik på Elin Lundgrens anförande. Nej, den här debatten handlar inte om barnäktenskap. Men den handlar om delar av äktenskapsbalken. Det som vi moderater har motionerat om i vår tilläggsmotion handlar om äktenskapsbalken. Det handlar om de signaler vi skickar genom att fortfarande referera till barnäktenskap i äktenskapsbalken. Jag tycker att vi lade oss på en väldigt rimlig nivå – det behöver göras en översyn. Det gäller det här med äktenskapsförordet också: att vi fortfarande i vår lagstiftning refererar till äktenskap där barn är involverade är en signal.

Prot. 2018/19:80

24 april

*Makars och sambors
förmögenhetsförhållan
den i internationella
situationer*

Elin Lundgren säger väldigt tydligt att vi är överens om att barnäktenskap inte ska vara tillåtet. Ja, det är vi absolut. Vi är även överens om att hedersförtryck inte är en bra sak i Sverige. Men det handlar också om att gå från ord till handling och visa att man verkligen menar det man säger. Den här regeringen har ju skjutit upp ett antal lagskärpningar när det gäller hedersförtryck, vilket gör att det kommer att dröja längre tid innan de människor som är utsatta för hedersförtryck får det skydd de har rätt till.

Här har vi nu en möjlighet att skicka en signal till regeringen om att se över äktenskapsbalken, så att vi inte har de här olyckliga referenserna till gifta barn i den. Det är en ganska viktig fråga. Jag har väldigt svårt att förstå varför inte Socialdemokraterna kan tänka sig bifall till en sådan översyn.

Anf. 10 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Fru talman! Det står väldigt tydligt i betänkandet att utskottet förutsätter att regeringen i ett lämpligt sammanhang ser över bestämmelserna i syfte att se över om skrivningarna ska ändras, precis mot den bakgrund som Stockhaus redogör för här. Med det tycker vi att vi har skickat den signal som behövs. Naturligtvis är det så som Stockhaus påpekar, att den illvillige kan tolka det här som stötande, som jag tror att det stod i deras text. Men jag tycker att jag har redogjort för vad bakgrunden handlar om. Det är ett ärende som inte är berett på det sättet att man kan göra de här korrigeringarna. I sak är vi egentligen inte oöverens.

Anf. 11 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Vi är nog ändå inte överens. Med tanke på remissinstansers påpekanden kan jag tycka att regeringen borde ha kunnat göra den här korrigeringen redan innan man skickade propositionen till riksdagen. Det valde man att inte göra. Det som står i betänkandet om att ”utskottet förutsätter” och så vidare är inte en tillräckligt stark skrivning. Det skulle behövas ett tillkännagivande från kammaren om att vi vill att regeringen nu ser över äktenskapsbalken, så att alla skrivningar som refererar till gifta barn tas bort i vår lagstiftning.

Det är inte bara fråga om äktenskapsförord som kan vara stötande och ge visst stöd till personer som fortfarande tycker att barn ska vara gifta i Sverige. Vi behöver en total översyn. Det är mer än bara frågan om äktenskapsförordet som vår följdmotion handlar om. Jag har fortfarande väldigt svårt att förstå dels varför regeringen inte tog bort det här innan man skickade propositionen hit, trots att man fick signaler redan tidigare, dels varför ni inte vill markera kraftfullt att det här är någonting som riksdagen tycker är viktigt. För mig är det väldigt svårt, inte minst med tanke på det stöd som de människor i Sverige som är utsatta för hedersförtryck förtjänar av oss i den här kammaren.

Anf. 12 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Fru talman! Jag konstaterar, precis som Emma gjorde i förra replikskiftet, att den här diskussionen inte handlar om huruvida vi är för eller emot hedersförtryck. Där tror jag verkligen att vi är överens.

Jag betonar igen att vi har den här formuleringen i utskottsbetänkandet. Det skulle nog kunna vara så att det går att hitta bättre formuleringar. Men det handlar om att det inte är berett för detta. Ja, man kan fundera över varför regeringen inte gjorde det.

Det jag skulle vilja lyfta in är att vi har för avsikt att bevaka detta när vi kommer att göra barnkonventionen till lag; då kommer mycket lagstiftning att ses över.

Anf. 13 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Vi fick höra att det här inte handlar om barnäktenskap. Men det handlar definitivt om barns möjlighet att skriva äktenskapsförord. Regeringen skriver i sin proposition: "Ett äktenskapsförord ska upprättas skriftligen, dateras och undertecknas av makarna eller de blivande makarna. Detta gäller även om någon av dem är underårig eller om äktenskapsförordet avser egendom, som till någon del omfattas av förvaltarskap enligt föräldrabalken. I så fall ska dock förmyndarens eller förvaltarens skriftliga medgivande inhämtas." Hur kan man påstå att den texten inte riktar sig till barn och att den inte syftar till att barn ska kunna skriva äktenskapsförord?

För övrigt vill jag bara tillägga att ingenting regeringen har gjort sedan jag kom in i riksdagen 2014 har riktat sig till de barn som lever som gifta i Sverige. All lagstiftning har inriktat sig på att nya barnäktenskap inte ska kunna tillkomma och att svenskar inte ska kunna ingå äktenskap före 18 års ålder. Men ingenting har riktat sig till de barn som redan befinner sig i barnäktenskap i Sverige. Möjligheten att skriva äktenskapsförord tillhör uppenbarligen de delar som regeringen väldigt gärna vill bevara, eftersom man inte tar chansen att ta bort den när chansen finns. Jag tycker att det är lite skrämmande att man läser texten och tycker: Nej, vi ska nog ändå ha kvar den.

(Applåder)

I detta anförande instämde Angelica Lundberg (SD).

Anf. 14 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Fru talman! Nu har jag inte med mig propositionen, så jag kan inte citera ur den. Men jag vill minnas att det står att regeringen utifrån de tidigare gjorda lagförändringarna poängterar att den här skrivningen i praktiken har spelat ut sin roll. Det tycker jag är viktigt att poängtera.

I övrigt berör Eskilandersson sådant som har med retroaktiv lagstiftning att göra. Det är en debatt som vi redan haft i samband med ett annat ärende. Jag tänker inte debattera det nu, eftersom det här ärendet har med helt andra saker att göra.

Anf. 15 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Nu refererade jag direkt till den nya lagtexten, men jag har inte heller framför mig vad regeringen eventuellt säger om texten.

Utifrån det som skrevs in i lagen har jag svårt att se att det inte skulle gälla. Den här paragrafen kommer ju att gälla för de barn som är gifta i Sverige i dag. Det skulle alltså vara möjligt för en svensk 17-åring som lever i ett äktenskap att ingå ett äktenskapsförord där föräldrarna i praktiken kan göra upp om vad hon eventuellt ska få vid en skilsmässa, precis

Prot. 2018/19:80
24 april

*Makars och sambors
förmögenhetsförhållan
den i internationella
situationer*

som man kan inom ramen för vissa andra kulturers förutsättningar och format.

Att man över huvud taget kan göra det i Sverige är i mina ögon ganska skrämmande. Jag tycker att man i stället borde ha bytt ut texten till en text som säger att barn inte ska ingå äktenskap och därför inte heller kan ingå äktenskapsförord. Om de ändå har skrivit ett äktenskapsförord borde det i så fall inte vara giltigt.

Det borde snarare vara så, som det faktiskt är i de flesta civiliserade länder, att barn som trots allt tvingas in i äktenskap inte kan ha ingått äktenskapsförord eftersom de inte får lov att ingå avtal. Sverige gör då undantag så att barn ska ha möjlighet att trots detta ingå äktenskapsförord, vilket är helt sjukt i min hjärna.

Anf. 16 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att man får gifta sig på sin 18-årsdag i Sverige. Det förutsätter jag ändå att vi är överens om och tycker ska vara möjligt att göra för den som så vill.

Det vi diskuterar nu är alltså möjligheten att inför en sådan dag – något som jag faktiskt tror är ganska ovanligt – kunna fundera över ett äktenskapsförord om man så vill. Det här handlar om detta och ingenting annat.

Jag vill återigen betona, eftersom man kan få ett intryck av någonting annat, att i Sverige godkänner vi inga äktenskap där minderåriga ingår. Man kan inte ingå sådana äktenskap i Sverige, och Sverige godkänner inte heller sådana äktenskap som är ingångna någon annanstans.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

Minoritetsfrågor

§ 6 Minoritetsfrågor

Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU24
Minoritetsfrågor
föredrogs.

Anf. 17 JESSICA WETTERLING (V):

Fru talman! I betänkandet KU24 behandlas motioner från den allmänna motionstiden som berör minoritetsfrågor. Jag kommer att tala om Vänsterpartiets reservationer som handlar om samers rättigheter. Vi står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 4 om att inrätta en oberoende sanningskommission.

Fru talman! År 1977 erkände Sverige samerna som ett urfolk. Enligt folkrätten har urfolk särskilda rättigheter utöver de rättigheter som följer av ställningen som nationell minoritet. Det handlar om rätt till självbestämmande och rätt till de landområden som de traditionellt bebodde.

Den svenska statens behandling av samerna och samiska frågor är en mörk historia som är okänd för många trots att det skedde för inte så många år sedan. Den svenska majoritetsbefolkningen har systematiskt försvårat

samernas möjligheter att använda mark för renbete, jakt och fiske. Samer har också använts för tvångsarbete, och de har tvångsförflyttats.

Länge gick statens samepolitik ut på att splittra och stigmatisera samerna. Samerna ansågs endast lämpade för att leva på det traditionella samiska sättet och förhindrades att bedriva jordbruk och bygga fasta bosättningar. Barnen fick inte heller gå i den vanliga folkskolan.

År 1928 beslutade riksdagen att de samer som inte var renskötare inte heller skulle ha några samiska rättigheter. De fick till exempel ingen rätt att jaga och fiska i de områden där deras förfäder levde. På så sätt drog staten en skarp gräns mellan de samer som lever på renskötsel och de som försörjer sig på annat sätt.

De senaste decennierna har samernas rättigheter visserligen stärkts, men internationella organ såsom FN och Europarådet påtalar återkommande de brister Sverige uppvisar vad gäller samers rättigheter som urfolk och hur denna pågående diskriminering påverkar samers situation. Till exempel visar en kartläggning att två av tre samer uppger att de utsatts för rasism utifrån att de är samer. Denna rasism pågår nu – i dag, i Sverige.

Civil Rights Defenders rekommenderar Sverige att inrätta en sanningskommission. Diskrimineringsombudsmannen och Sametinget har också pekat på behovet av en förändring och efterlyst åtgärder som tar avstånd från och bryter med det koloniala arvet och diskriminerande strukturer. Även samiska organisationer har såklart lyft frågan.

Vänsterpartiet instämmer i detta och anser att en sanningskommission bör etableras. Sanningskommissionen bör utreda den svenska statens övergrepp mot samer och samers mänskliga rättigheter samt komma med förslag på lämpliga åtgärder för att stärka samers ställning och komma till rätta med det historiska traumat.

Fru talman! En sanningskommission är nödvändig för att den svenska samepolitiken ska kunna utvecklas och måste kopplas till kompensatoriska och framåtsyftande åtgärder samt ha ett oberoende mandat. Flera andra länder, till exempel Kanada, har arbetat med olika sannings- och försoningskommissioner i förhållande till sitt urfolk. Det finns väldigt mycket bra att lära av det arbetet.

Vi skulle till exempel kunna låta de drabbade berätta sina historier och lyssna på dem och ta till oss av deras erfarenheter och de förslag på åtgärder som finns. Om inte det som har hänt kommer fram i ljuset kommer gamla föreställningar om samer att leva kvar. Därför behöver vi en framåtblickande sanningskommission som kan arbeta med ett oberoende mandat och även lägga fram tydliga förslag. Det är dags att samerna får en officiell ursäkt.

Fru talman! FN:s rasdiskrimineringskommitté har återkommande kritiserat Sverige för brister när det gäller samers rättigheter som urfolk. År 2013 kritiserades Sverige för att inte ta tillräcklig hänsyn till samebyarna i samband med gruvetableringar. Under den senaste granskningen våren 2018 uttalade kommittén stark kritik mot att Sverige inte uppnått något resultat på området sedan 2013.

I FN:s urfolksdeklarationen från 2007 anges en minimnivå för hur urfolksfrågorna bör behandlas i de olika länderna. Tyngdpunkten i deklARATIONEN ligger på rätten till självbestämmande. Sverige stöder urfolksdeklarationen men har, trots att det gått tio år sedan den antogs, ännu inte lyckats implementera den. Det är genant.

Fru talman! I väntan på att Sverige implementerar urfolksdeklarationen anser jag och Vänsterpartiet att de åtgärder och förändringar som berör samerna i möjligaste mån ska beslutas av samernas egna organisationer. Exempelvis anser vi att det är en principiellt viktig fråga att Sametinget själva utser sin ordförande.

Vi vill även ratificera ILO 169, konventionen om ursprungsfolk. Det är hög tid, och det skulle visa att de vackra orden motsvaras av aktiv handling. Om man menar allvar med det man säger är detta vad som krävs framöver: mer aktiv handling och färre vackra ord.

Anf. 18 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Inledningsvis vill jag självklart betona att jag står bakom samtliga reservationer från Liberalerna i detta betänkande. För tids vinande yrkar jag dock bifall endast till reservation 3, punkt 6.

Fru talman! De nationella minoriteterna samer, sverigefinnar, romer, judar och tornedalingar har en lång historia i vårt land. Alla har de utsatts för en assimileringpolitik som har inneburit att de har varit förbjudna att tala sitt eget språk. De har inte haft rätt att utöva sin kultur, och de har inte rätt till sitt eget arv. Detta är grunden till att det behövs en särskilt minoritetspolitik, en politik som skyddar de nationella minoriteterna.

Målet med minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna, att stärka deras möjligheter till inflytande och att stödja deras historiska anspråk på att kunna leva sina liv. Minoritetsspråken måste hållas levande. Individens möjligheter att använda sitt eget språk i kontakten med myndigheter måste därför stärkas.

Fru talman! Vi liberaler är positiva till att det nu finns lagreglering om att kommuner och landsting ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Detta ger bättre förutsättningar för den långsiktighet i det lokala arbetet som i dag saknas på många håll i vårt land.

Dock brister regleringen i två vitala delar. Till att börja med bör det av målen och riktlinjerna också framgå hur verksamheten ska följas upp. Utan sådana mekanismer riskerar dessa dokument att enbart bli hyllvärmare. Om kravet på mål och riktlinjer ska vara meningsfullt behöver styrdokumentet också följas upp noggrant och ständigt rapporteras av.

Vidare finns det ingen reglering som säkerställer att målen och riktlinjerna är politiskt beslutade ute i landet. Eftersom målen och riktlinjerna syftar till att uppfylla kommunens minoritetspolitiska åtaganden bör de också beslutas av förtroendevalda. Om detta sedan ska ske i kommunfullmäktige, kommunstyrelse, annan nämnd eller annat politiskt organ får givetvis avgöras av lokala förhållanden på den lokala orten.

Fru talman! Det behövs fler insatser för att öka tillgängligheten till äldreomsorg och barnomsorg på minoritetsspråk. Bland annat bör frågan om skärpt lagstiftning övervägas för att ställa tydligare krav på kommunerna. Många gånger handlar det snarare om hur verksamheten rent praktiskt organiseras och administreras än om att resurser behöver tillföras. Kommuner som har äldreombudsmän bör se till att dessa har minoritetskompetens. Vidare bör alla kommuner, landsting och regioner kunna bli bättre på att tillvarata den språkkompetens som ofta redan finns i personalgrupperna. Vid upphandling av service och omsorg inom till exempel äldreomsorgen bör kommunerna också kunna beakta behov som de nationella minoriteterna har.

Jag anser att valfriheten och etableringsfriheten är av stor vikt för att framväxten av barnomsorg och äldreomsorg på minoritetsspråk ska få en fortsättning – och inte bara inom de områden som är förvaltningsområden utan i alla kommuner och landsting. Det betyder inte att detta skulle vara hela lösningen, men på de orter och i de områden där ett betydande antal invånare talar ett visst minoritetsspråk kan valfrihet och etableringsfrihet underlätta för fler verksamheter.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 19 THOMAS HAMMARBERG (S):

Fru talman! Jag vill sälla mig till födelsedagsgratulanterna när jag nu har chansen.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Tack så mycket!)

Det handlar om demokrati. Vi diskuterar demokrati ganska mycket just nu, av förståeliga skäl. Jag tror att vi är eniga om att demokrati inte bara handlar om att majoriteten ska bestämma utan om att det i demokratin också finns tydliga förhoppningar om och förväntningar på att vi ska respektera minoriteterna, lyssna på dem, vara bekymrade över deras behov och så vidare.

Detta har lyckligtvis slagits fast i en lång rad internationella konventioner som spikar just minoriteternas rättigheter. De kanske två viktigaste i just det sammanhang som vi nu diskuterar är för det första Europarådets ramkonvention om nationella minoriteter och för det andra en konvention från Europarådet om stadgan om landsdels- och minoritetsspråk. Bägge dessa har Sverige ratificerat, och det är viktigt att vi verkligen genomför det som krävs i dessa konventioner och respekterar dem.

En del av de motioner som har lagts fram här hänvisar till dessa regler, och det är positivt. Det är inte lätt att få igenom en motion i den här fabriken och att få den bifallen. Men jag måste säga att när man läser de motioner som har lagts fram ser man att det i flera av dem finns en ärlig vilja att föra vidare den svenska traditionen att verkligen respektera minoriteters rättigheter. Det är positivt. Jag tror att en del av de avslag som har kommit i utskottets behandling snarast beror på att man har bedömt det som att saker redan är på gång och att man har startat arbetet för att säkerställa rättigheterna. Jag delar denna bedömning. Här finns också förväntningar på att det ska fortsätta.

Jag vill särskilt understryka betydelsen av det som sägs i en motion om vikten av att förbättra samordningen i det systematiska genomförandet av konventionen. Det är viktigt. Det finns också en annan konvention som är betydelsefull, nämligen den om att vi måste säkerställa att det finns information ute i samhället, i skolor och på andra ställen, om minoriteters rättigheter.

Jag skulle särskilt vilja ta upp frågan om romerna. Romerna har diskriminerats i århundraden i vårt land. För precis fem år sedan lades en vitbok fram om vad som hade hänt med romerna under förra seklet, under 1900-talet. Det var skrämmande läsning om systematiskt förtryck påverkat av de teorier som fanns i början på förra seklet om att romerna var en lägre stående sekt i vårt samhälle.

Det blev inte heller bättre mot slutet av seklet. Tänk bara på det faktum att samtidigt som jakten på romer pågick i Europa på 30- och 40-talen var det förbjudet för de romer som försökte få en tillflykt i vårt land att komma hit! Det var stopp vid gränserna, och detta var stiftat i lag. Denna lag fortsatte att gälla till 1954, alltså långt efter kriget. Det var en tankeställare som kom fram när man läste rapporten.

Samtidigt som rapporten lades fram beslutade regeringen – och heder till den borgerliga regeringen, som tog detta steg – att man skulle tillsätta en särskild kommission för att inte bara sprida information om vad som faktiskt hade hänt i historien utan också titta på vad det var som gjorde att antiziganismen fortsatte i vårt samhälle. Och den har fortsatt. Romer som man talar med berättar hur de drabbas av diskriminering och trakasserier i det dagliga livet när de söker arbete, när de går in i butiker och över huvud taget när de är ute i det svenska samhället. Detta måste få ett stopp. Hatet mot och diskrimineringen av romerna fortsätter i vårt samhälle, och det är en skam.

Här har vi en stor uppgift i att säkerställa att de löften som vi nu har gett i andan av de konventioner som vi har ratificerat verkligen uppfylls. Här finns det saker att konkret göra. Den kommission som tillsattes för fem år sedan kom med förslag som till fullo måste genomföras.

Ett av förslagen var att man skulle upprätta ett särskilt romskt center i Sverige. Det skulle ge stöd åt den romska kulturen, ge det romska samhället en möjlighet till en organiserad röst i den politiska debatten i vårt land och säkerställa att romska intressen verkligen tillgodoses. Det skulle inte vara detsamma som gäller samerna och Sametinget, men någonting med samma ambitioner. Detta behövs i det svenska samhället. Här finns ett förslag från kommissionen som har utretts inom Regeringskansliet. Tyvärr har rapporten blivit liggande i drygt ett år, men den nya kulturministern har lovat att nu ta tag i frågan och göra någonting konkret av det hela så att vi får ett tydligt förslag till riksdagen att besluta om.

Det här är viktigt. Det är viktigt att vi är självkritiska. Samtidigt ska vi stå upp för de erfarenheter vi har gjort när det gäller att bekämpa antiziganismen i vårt samhälle. På den punkten är Sverige tyvärr, skulle jag vilja säga, ett föredöme för andra länder. Vi har kommit längre än många andra länder inom Europarådet. Det ska vi visa.

Det arbete som nu pågår inom EU med stöd från svenska ledamöter i Europaparlamentet måste fortsätta, och det måste få ett fortsatt stöd. Här sker det nämligen någonting som är viktigt och som också kommer att påverka romernas situation över hela Europa. Vi har alltså någonting att ge, men samtidigt måste vår självkritiska hållning fortsätta.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Eriksson (MP).

Anf. 20 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Sverige är på många sätt ett föregångsland i sitt arbete med minoritetsfrågor, men det finns såklart mycket kvar att göra. Vi som stat och nation både bejaktar, jobbar för och respekterar människors grundläggande fri- och rättigheter, som rätten till sitt språk, sin kultur och sin religion. Men det finns naturligtvis strömningar i vårt samhälle som försöker motverka dessa rättigheter, som vi så gärna vill ska vara självklara för alla.

Det finns mycket kvar att göra vad gäller alla våra nationella minoriteter. Några av mina kollegor har också lyft upp det. Jag skulle vilja uppehålla mig särskilt vid den judiska gruppen i Sverige.

Det är helt oacceptabelt att vi i Sverige år 2019 har en situation som gör att judar känner att de inte kan utöva sin kultur och sin religion eller ens bo kvar i sin hemstad. Glåpord, trakasserier, hot och attentat ska inte behöva vara någons vardag, inte ens enskilda händelser i en människas liv. Här har samhället misslyckats i sitt åtagande att skydda. Rätten till trygghet har därmed också inskränkts för den judiska gruppen, speciellt i vissa delar av vårt land.

När synagogor attackeras, när ungdomar som träffas för att umgås står i skottlinjen och riskerar sitt liv och sin hälsa just för att de råkar vara judar, då har vi ett samhälle som har misslyckats.

Fru talman! Den judiska minoritetens situation är bara *ett* exempel på hur viktigt det är att vi står upp för våra nationella minoriteters rättigheter. Judarna, samerna, romerna, sverigefinnarna och tornedalingarna har alla sina egna förutsättningar, särdrag och bakgrunder. Det som de har gemensamt är just att de utgör våra nationella minoriteter och därmed också har rätt till det skydd som vi som samhälle tagit på oss.

Vårt budskap är lika enkelt som tydligt: Vi kommer alltid att ställa upp för våra nationella minoriteters rättigheter och rätten till trygghet, oavsett var man kommer ifrån eller vilken grupp man tillhör. I Sverige ska alla kunna känna sig trygga.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till konstitutionsutskottets förslag till beslut i betänkande 24.

Anf. 21 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Grattis!

Det bekymrar mig mycket att det i Sverige fortfarande förekommer diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Jessica Wetterling, Vänsterpartiet, pekade särskilt ut minoritetsgruppen samer. Thomas Hammarberg hade fokus på den romska gruppen och Jörgen Berglund på den judiska gruppen. Vi har också tornedalingar och finska grupperingar i samhället som alla upplever den här diskrimineringen.

Debatten här i dag om minoritetsfrågor visar att det finns en oro som tas på allvar av flera av riksdagens partier, även om vi inte har samsyn om hur minoritetsfrågorna i alla delar ska hanteras.

Miljöpartiet har motionerat i riksdagen om ett stärkt minoritetsskydd. Målet för minoritetspolitiken är att ge de nationella minoriteterna skydd och stärka deras möjligheter till inflytande och att stödja de historiska minoritetsspråken så att de kan hållas levande och utvecklas.

Den rödgröna regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder och gjort ett flertal satsningar för att motverka diskriminering och utsatthet, förbättra förutsättningarna för inflytande och delaktighet samt stärka minoritetsspråkens ställning och minoriteternas kulturella identitet. Mycket återstår dock att göra.

I ett delbetänkande med namnet *Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik* gjordes en översyn av hur dagens uppföljning och samordning av minoritetspolitiken fungerar. Utredningen kom fram till att den nuvarande ordningen hade bidragit till genomförandet av flera rättigheter och ökad medvetenhet om minoritetspolitiken men att den också hade brister.

Utredningen föreslog regeringen att inrätta en särskild myndighet för uppföljning, samordning och främjande av minoritetspolitiken. I dag är det ansvaret delat. Detta är ett av de förslag som Miljöpartiet har följt upp i sin motion *En mer effektiv minoritetspolitik*.

Fru talman! En annan del som vi valt att lyfta upp i den motion som jag refererar till är språkens betydelse som bärare av identitet, historia och kultur.

Fortsatta satsningar krävs på språk, utbildning och kultur. Ytterligare åtgärder för att revitalisera och stärka minoritetsspråken i Sverige skulle kunna vara att ange minoritetsspråken som ett ämne i skollagen och införa nya bestämmelser om undervisning i nationellt minoritetsspråk för alla de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det är viktigt att minoritetsspråken garanteras en större undervisningstid inom ramen för skoldagen. Sverige bör också utöka den tvåspråkiga undervisningen för samiska.

Utbildningsområdet kan dock inte ensamt trygga språkens överlevnad. De nationella minoriteternas kulturer och minoritetsspråken behöver stödjas brett som en del av svenskt kulturarv och mångfald.

Fler behöver bidra till möjligheter att använda språken, och det allmänna måste tillhandahålla relevant och korrekt information om de språkliga rättigheter som gäller de nationella minoriteterna.

Regeringen jobbar med att stödja språkets utveckling och vidmakthållande. Man har gett uppdrag till Statens kulturråd att göra insatser för att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken. Socialstyrelsen har fått ett särskilt uppdrag att informera om nationella minoriteter och minoritetsspråk inom myndighetens ansvarsområde till kommunerna och till hälso- och sjukvården. Sveriges Radio och Sveriges Television har också i uppdrag att utöka sitt utbud av program på minoritetsspråk.

Det här är viktiga satsningar, och mer behöver göras.

Regeringen har också lämnat en skrivelse, *Nystart för en stärkt minoritetspolitik*, där regeringen delar bedömningen att styrningen och samordningen av minoritetspolitiken behöver förbättras, tydliggöras och effektiviseras. Man vill gå vidare med att utreda och analysera detta. Regeringen har alltså inte kommit lika långt som Miljöpartiet föreslår i sin motion, men jag som miljöpartistisk företrädare kommer att fortsätta att stödja regeringen i det arbetet och den analysen och försöka få till en utveckling som stärker minoriteterna på alla områden.

Miljöpartiet har också i sin motion tagit upp frågan om en samisk sanningskommission. Här har regeringen gett uttryck för att man är beredd att när Sametinget så önskar tillsätta en sådan.

Miljöpartiet driver också att vi ska ratificera ILO 169. Här saknas det stöd som behövs i Sveriges riksdag för att regeringen ska kunna få igenom ett sådant förslag. Vi kommer att fortsätta att från Miljöpartiets sida argumentera och jobba för att i framtiden få en sådan ratificering.

Med det, fru talman, önskar jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Prot. 2018/19:80
24 april

Minoritetsfrågor

Anf. 22 IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Även jag vill framföra de varmaste gratulationerna på födelsedagen! Fru talmannen lär få höra det mycket i dag, tänker jag.

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag, precis som min kollega Thomas Hammarberg också gjorde. Han gick även igenom stora delar av betänkandet, men jag ska fokusera särskilt på de samiska frågorna.

Jag har sagt det förr i den här talarstolen, och jag säger det igen: Att ha en stark minoritetspolitik är en grund för en stark och välmående demokrati. Runt om i världen förtrycks minoriteter. De fördrivs från sina hem, koloniserar och mördas. Där förtrycket pågår ses minoriteter – en grupp av människor med språk, religion eller uttryck som skiljer sig från majoritetens – som något som försvagar nationen.

Även vårt land har förtryckt urfolk och minoriteter. Vår historia innehåller både rasbiologi och tvångsassimilering. Det är en historia som alltmer skildras i det offentliga rummet. Jag tror exempelvis att det är få som sett filmen *Sameblod* och inte blivit berörda av den berättelsen.

Fru talman! Minoritets- och urfolkspolitiken är ett viktigt område att utveckla så att vi i historien om oss själva kan skriva att vi tog steg framåt och för att vi aldrig mer ska behöva skildra hur människor förtrycks i detta land utan att man får vara den man är oavsett vilken minoritet man tillhör.

Bara de senaste åren har det tagits viktiga steg framåt. Strax före sommaruppehållet debatterade vi regeringens proposition vid namn *En stärkt minoritetspolitik*. Senare återkom regeringen med ytterligare förslag i skrivelsen *Nystart för en stärkt minoritetspolitik*. Dessa innehöll bland annat några viktiga lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2019 och som förstärker minoriteters rättigheter, vilket mina kollegor också tidigare har redogjort för. Bland annat handlar det om det politiska arbetet i kommunerna, om vikten av samråd, om att beakta barns och ungas inflytande i minoritetsfrågor som rör dem och om förstärkt rätt till skola och äldreomsorg.

Trots de här framstegen när det gäller att stärka rättigheterna gör regeringen ändå bedömningen att det återstår betydande arbete för att säkerställa full efterlevnad av de nationella minoriteternas rättigheter. Regeringen beslutade därför den 23 augusti 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att närmare analysera och föreslå hur ansvaret för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken ska organiseras.

En av utgångspunkterna i utredningen är att Sametinget bör ges större frihet att utforma och bedriva sin verksamhet med ansvaret för samiska rättigheter och det samiska språkets utveckling inom minoritetspolitiken.

Förslag som utredningen ska lämna ska syfta till att se till att ansvariga myndigheter på bästa sätt bidrar till att säkerställa efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter och till effektiv verksamhet inom den offentliga förvaltningen. Uppdraget ska redovisas senast den 29 april 2020.

Vidare är det också värt att nämna att förslag om en konsultationsordning för samiska frågor bereds hos regeringen i detta nu. En konsultationsordning är en metod för att säkra inflytande och delaktighet i frågor som

rör de samiska intressena. Vi ser fram emot att få ta del av detta förslag i riksdagen.

Fru talman! För en tid sedan presenterade Svenska kyrkan en vitbok om relationerna mellan Svenska kyrkan och samerna som redovisar de kränkningar och det förtryck som begåtts av kyrkan gentemot den samiska befolkningen. Även Svenska Tornedalingars Riksförbund har presenterat en rapport om skullmätningarna som utfördes på tornedalingar under det rasbiologiska institutets verksamma år.

Det är viktigt att vi går igenom historien och lär oss av den så att den aldrig någonsin upprepas. Därför välkomnar regeringen initiativ kring sanningskommissioner där både Sametinget och Svenska Tornedalingars Riksförbund nu arbetar med att bereda var sin process. Det är viktigt att förslagen bereds av folken själva och inte av staten. Staten ska ge förutsättningar för sanningskommissionerna men inte lägga sig i innehållet, då det är staten själv som utreds. Det är dock viktigt att arbetet med att samla in berättelserna och vittnesmålen kommer igång relativt snart medan de som kan tala om detta ännu kan tala.

Fru talman! Jag är stolt tornedaling, men jag upplever att det har funnits en tid då vi inte skulle vara stolta över att vara det. Det var en tid då vi skämdes över vårt språk och varken fick prata finska eller meänkieli och då traditioner föll i glömska. Då var det viktigt med *ett* språk, *en* nation och *en* kultur. De här tankegångarna känner vi igen. Men i dag upplever jag en annan tid. Vi är många som vill återerövra det språk och den kultur som vi har förlorat. Låt oss skapa förutsättningar för detta och en gång för alla stoppa assimileringspolitik, antisemitism, rasism och diskriminering i historiens skräpkorg!

(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Eriksson (MP).

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 7 Valfrågor

Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU25

Valfrågor

föredrogs.

Anf. 23 FREDRIK LINDAHL (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 1 och 3.

Om en månad är det val igen. Viktiga parametrar i ett val är naturligtvis vilka frågor som ligger väljaren närmast om hjärtat och vilket parti som med trovärdighet bäst lever upp till det. Men en annan viktig fråga är självklart hur valet går till. Det svenska valsystemet är i huvudsak solitt, men det finns områden som kan förbättras. Till exempel menar vi att ett system med gemensam och neutral valsegel bör införas. Vi anser att riskerna för valfusk till stor del skulle kunna åtgärdas genom att flera partier delar på

en gemensam valsedel. Problemet med att personer känner sig övervakade då de ska välja sina valsedlar skulle därmed minska väsentligt.

Även Valmyndigheten anför i sin rapport *Erfarenheter från valen 2018* att valsystemet bör ses över i sin helhet just med siktet på användningen av neutrala valsedlar och ett system med tryck av en valsedel per val och person. Det finns också miljövinster att hämta med ett system med gemensamma valsedlar. Betydligt färre valsedlar än dagens överflöd av sådana skulle därmed behöva tryckas och transporteras.

I det nuvarande valsystemet räknas valsedlarna för hand. Vi anser att detta system är föråldrat och framför allt osäkert, i synnerhet eftersom det då och då kommer rapporter om valfusk och förkomna valsedlar. Vi ser gärna att man utreder möjligheten att läsa av valsedlarna maskinellt i vallokalen, vilket ytterligare minskar risken för borttappade valsedlar och felräkningar. Givetvis utesluter inte detta att en sista kontrollräkning kan ske för hand.

En annan viktig fråga är den om legitimation. I dag är det möjligt att rösta utan att legitimera sig, exempelvis genom att en annan person intygar den röstandes identitet. Vi anser att det bör införas ett absolut krav på att de röstande ska legitimera sig. Fördelarna med ett krav på legitimation anser vi överväga de eventuella nackdelarna. Om man inför obligatorisk id-kontroll vid röstningen är det också möjligt att införa maskinell avprickning i röstlängden, vilket skulle ta bort risken för felaktig avprickning.

Än finns det tid att utreda införandet av gemensam valsedel och legitimationskrav så att det kan vara på plats till valet 2022.

I sammanhanget bör man även överväga att se över behovet av nationella riktlinjer för valinformatörer när det gäller deras utbildning och kontrollen av deras arbete. Flera kommuner anställer valinformatörer inför valen. Anledningen till detta lär vara att höja valdeltagandet i grupper där deltagandet är påfallande lågt. I valtider har det uppmärksammats flera fall där personer som är avlönade som valinformatörer också har varit politiska aktivister eller aktivt har försökt sälja röster. Riktlinjerna bör peka på vikten av opartiskhet. Dessutom anser vi att verksamheten med valinformatörer bör kontrolleras inför nästa val.

Fru talman! De svenska demokratiska valen är för viktiga för att vi ska säga: Nu är vi färdiga, för nu är det perfekt. Vi måste alltid sträva efter att ha så solida system som möjligt för att säkerställa legitimiteten för och transparensen i vårt demokratiska system.

I detta anförande instämde Mikael Strandman och Per Söderlund (båda SD).

Anf. 24 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Jag får börja med att gratulera fru talmannen på födelsedagen!

Vi diskuterar olika vallagsfrågor som har lyfts fram i motioner som lämnades in till riksdagen under allmänna motionstiden i höstas. Många av de motionerna handlar om valsedlar, valdagar, valhemlighet med mera. Det är sådant som ganska nyligen har utretts.

Man har i en enig parlamentarisk kommitté kommit fram till att den ordning som vi har i dag är den som är möjlig att ha i sammanhanget. Annars får man göra en ny stor utredning. Det tycker inte vi att det är dags för än. Därför yrkar jag avslag på samtliga sådana motioner. Men det finns motioner som vi själva har lämnat in som vi förstås tycker att vi ska yrka bifall till.

Vi står bakom samtliga våra reservationer. Men för att spara tid vid voteringen yrkar jag bifall enbart till reservation nr 6.

En av de grundläggande rättigheterna i en parlamentarisk demokrati är rätten att välja sina företrädare i fria och allmänna val. Vänsterpartiet vill utvidga den rätten till att gälla fler personer.

Vid de val som genomförs i Sverige är det genomgående en stor aktivitet vid landets skolor. Det gäller inte minst i gymnasieskolorna, där en del av eleverna kommer att få delta i det förestående valet, det vill säga de elever som senast på valdagen fyller 18 år. Det leder till att en stor del av en årskull inte får rösta på valdagen utan måste vänta ytterligare fyra år på att få rösta för första gången. För den demokratiska förankringen och för valdeltagandet är det bra om alla i en årskull får rösta.

I Sverige har vi generellt sett ett högt valdeltagande, men det har funnits tendenser till att det sjunker. Dock ökade det i det senaste valet lite igen. Om alla i samma årskurs får rösta är det rimligt att utgå från att engagemanget i den årskursen ökar under valrörelsen och att fler faktiskt använder sig av sin rösträtt. Vi vet också att den som röstat tidigt ofta fortsätter att använda sin rösträtt.

Därför vill vi att regeringen utreder och återkommer med ett förslag som ändrar rösträttsåldern så att alla som fyller 18 år under det år valet hålls har rätt att rösta i samtliga val som hålls det året. Ungdomsorganisationer, forskare, myndigheter och statliga utredningar har också föreslagit ytterligare sänkt rösträttsålder i val till kommun- och landstingsfullmäktige.

2014 års demokratiutredning lämnade sitt betänkande som heter *Låt fler forma framtiden!* till dåvarande demokratiminister i januari 2016. Där går de igenom mycket av den forskning som finns om ungas engagemang och politiska intresse. Generellt har unga ett stort engagemang och intresse för politik och samhällsfrågor. Det visar väl inte minst de skolstrejker för klimatet som har genomförts i många länder under senare tid.

Utredningen skriver också på s. 534: ”Det finns ett tydligt samband mellan politisk kunskap och politiskt deltagande. Kunskap om hur demokratin fungerar ökar elevernas benägenhet att tro att de kommer rösta som vuxna. Elever som har erfarenhet av ett öppet diskussionsklimat och som bjuds in att forma skollivet uppvisar också större kunskaper i demokrati och samhällsfrågor. Det ligger därför i ett demokratiskt samhälles intresse att elever ges en god demokratisk grund att stå på.”

Arbetet med demokrati kan och ska förstås göras på många olika sätt i skolan. Den nämnda utredningen har lämnat flera förslag som bereds i Regeringskansliet. Vi menar att det förslag som utredningen har lagt fram om ett försök med rösträtt från 16 års ålder vid val till kommunfullmäktige bör prioriteras så att ett första försök kan göras vid valet 2022.

Huvudsyftet med sänkt rösträttsålder är att ta till vara ungas intresse och engagemang för politik och ge unga ett direkt inflytande över samhällsutvecklingen. Ungdomars vardag påverkas verkligen av den lokala politiken. I allt från skolfrågor och fritidsfrågor till investeringar är unga direkt berörda av den lokala politiken. Att de också ges möjlighet att vara med och påverka skulle säkert förstärka engagemanget ytterligare i demokratifrågor.

I andra länder är erfarenheterna av sänkt rösträttsålder goda. Man har sett ett ökat valdeltagande bland unga. Österrike är det enda land som har 16 år som rösträtt i nationella val, men Norge, sex tyska delstater och några delstater i USA har rösträtt vid 16 år i en del val.

En annan fördel med sänkt rösträttsålder är att den genomsnittliga åldern för förstagångsväljarna då sjunker från 20 till 18 år. I dag är genomsnittsåldern 20 år eftersom det är val vart fjärde år och man får rösta när man har fyllt 18 år. Om den genomsnittliga åldern sänks till 18 år betyder det att en majoritet av förstagångsväljarna kommer att gå i gymnasiet när de röstar för första gången. Som vi alla vet är valaktiviteter igång på gymnasieskolor. Det bådär gott för fortsatt högt deltagande i valen framöver.

I dag finns det många människor som är permanent bosatta i Sverige men som enbart har möjlighet att välja sina företrädare i kommun- och landstingsvalen. De invånare som i dag nekas att utöva en demokratisk påverkan i folkomröstningar, riksdagsval och Europaparlamentsval är bland annat de som kommit till Sverige som flyktingar, är makar till svenska medborgare eller som har invandrat till Sverige för att exempelvis studera och arbeta. Många har bott här väldigt länge men är av olika skäl inte svenska medborgare. Det är människor som deltar i samhällsbygget, som arbetar och betalar skatt här, men som ändå inte har möjlighet att påverka genom valen till denna församling.

Vi anser att de som inte är svenska medborgare men som har bott här så länge att de har rösträtt i kommun- och landstingsval också ska ha rätt att rösta i riksdagsvalen. Därmed yrkar jag alltså bifall till reservation nr 6.

Anf. 25 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Jag får väl också stämma in i grattishälsningar till fru talmannen nu när det uppmärksammas att det är en viss bemarkelsedag i dag!

Jag vill inledningsvis säga att jag självklart står bakom samtliga reservationer från Liberalerna i betänkandet. Men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation nr 4 under punkten 4.

Grunden för det vi debatterar just nu, vårt valsystem, är att vi i den här kammaren är eniga och står bakom det system vi har. Grunden är också att det finns en bred acceptans och förståelse för det bland hela befolkningen. Det finns det. Det känns som att vi har ett tryggt, säkert valsystem i Sverige.

Men som någon av de föregående talarna har sagt är det ingenting som är så bra att det inte går att ytterligare förbättra. Man behöver hela tiden utveckla och titta på det så att det finns en grundläggande legitimitet i just valsystemet, som är basen i vår demokrati.

Fru talman! Det svenska valförrättningsystemet har en del brister vad gäller både valhemlighet och valsäkerhet. Personer med synnedsättning eller andra funktionsvariationer har till exempel inte möjlighet att personrösta med bevarad full valhemlighet. Så kallad familjeröstning, där flera

personer samtidigt ställer sig bakom valskärmen och tillsammans gör i ordning sina valkuvert i varandras åsyn, är också ett fenomen som det rapporteras om. Det är formellt inte tillåtet och ska självklart inte ske.

Genom ett lagstiftningsärende som nu ligger på riksdagens bord införs nya regler för hur valsedlar tillhandahålls i anslutning till röstmottagningsställena. Det är bra. Det är bra att vi går igenom de viktiga frågorna tillsammans och står bakom ett nytt försök att göra det tryggt och säkert. Det nya regelverket innebär att valsedlar ska läggas i ett utrymme som är avskärmat för insyn.

Fru talman! Detta är inte heller riskfritt med tanke på att möjligheterna till sabotage och manipulation då kan tänkas öka när insynen över det allmänna valsedelsbordet inte är fri. Därför måste enligt oss det nya regelverket utvärderas grundligt efter Europaparlamentsvalet nästa månad, då det har testats för första gången i real life.

Fru talman! Valåret 2014 var det första året då myndigheterna skulle garantera att vallokaler var tillgängliga för alla och därmed också för individer med olika former av funktionsvariationer så att inte någon skulle bli diskriminerad i röstandet eller i sitt val. Kommunernas dispenser att använda otillgängliga lokaler togs bort, men den demokratiska resan mot full tillgänglighet måste faktiskt fortsätta. Det var inte vägs ände, som vi kanske trodde då.

Ett allvarligt problem i dag är att personer med synnedsättning inte kan rösta med fullständig valhemlighet i vallokaler. Det går nämligen inte i Sverige 2019 att personrösta på en kandidat utan att röja sin valhemlighet eftersom man måste be en valarbetare eller någon annan att hjälpa till att kryssa på valsedeln. Det kan bero på att man inte kan se eller har en kognitiv funktionsnedsättning som innebär att man inte klarar det själv.

Fru talman! Med anledning av ett tidigare motionsyrkande från Liberalerna tillkännagav riksdagen våren 2016 vikten av att synnedsatta ska kunna personrösta utan att tvingas röja valhemligheten. Ambitionen bör enligt kammarens mening vara att en fullgod lösning ska finnas på plats så snart som möjligt, dock senast inför 2022 års allmänna val.

Vi liberaler välkomnar att det finns en bred uppslutning i kammaren för detta. Det är angeläget att utredningsåtgärder nu vidtas så snabbt som möjligt så att vi får ett system på plats.

Sammanfattningsvis, fru talman, anser Liberalerna att en fortsatt översyn av formerna för valförrättning bör ske. I översynen bör ingå skärpta åtgärder mot familjeröstning, förbättrad valhemlighet för personer med synnedsättning eller annan funktionsvariation och förbättrat skydd mot manipulation och sabotage av valsedlar utlagda i vallokalen.

Fru talman! Det gläder mig att vi står eniga bakom de flesta av de stora delarna i dagens betänkande. Jag yrkar bifall till reservation nr 4.

Anf. 26 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Vår svenska demokrati vilar på en stadig grund, som bland annat bygger på våra allmänna fria val och varje medborgares rätt att göra sin röst hörd. Därför är det vi nu diskuterar om valfrågor och sättet våra val ska gå till på särskilt viktigt.

Det finns några saker som man ska ta i särskilt beaktande när man talar om grundvalarna i vår demokrati. Bland annat måste det alltid finnas ett stort mått av långsiktighet i hur valsystemet är uppbyggt och hur det fungerar för att garantera stabiliteten. Det är viktigt att förtroendet för valsystemet värnas varje steg på vägen, och då måste varje förändring vara väl motiverad och inte riskera att urholka allmänhetens förtroende för våra allmänna val. Därutöver måste varje förändring vara väl förankrad och kommunicerad och framstå som klok ur den enskilde väljarens perspektiv. En demokrati har aldrig råd att göra förändringar i ett valsystem som riskerar att missförstås och därigenom urholka förtroendet för vår demokrati.

I betänkandet, fru talman, behandlas flera motioner med många intressanta förslag som rör allt från valedlar, rösträkning, valinformatörer och valdagar till röstning för personer med synnedsättning eller annan funktionsnedsättning. Flera av idéerna är väl värda att ta till vara och bli del av en fortsatt diskussion om hur vårt valsystem ska kunna utvecklas för att också hålla jämna steg med tiden, samtidigt som förtroendet och stabiliteten bevaras.

Vi moderater vill därför inte stänga några dörrar i det här skedet, men vi är inte heller beredda att i ett motionsbetänkande låsa oss i färdiga positioner. Vi ser i stället fram emot att tillsammans med övriga partier ha en fortsatt dialog om vilka åtgärder som behöver vidtas för att vidareutveckla vårt valsystem.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande 25.

Anf. 27 IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Det finns två saker som är särskilt vackra i en demokrati. Det ena är orden ”votering är begärd och skall verkställas”, och det andra är när folket går och röstar under allmänna val för att dels bestämma vilken politik som ska råda i landet, dels bestämma vilka människor som ska representera folket i de beslutande församlingarna.

Ett tillförlitligt valsystem är därför en grundbult i ett demokratiskt samhälle, som mina utskottskollegor tidigare har nämnt. Därför måste vi självklart dra lärdomar av de brister som finns i vårt valsystem och ta till vara förslag på förbättringar. Samtidigt är det viktigt att systemet är stabilt och att förändringar görs efter grundliga utredningar och i lugn takt.

Systemets legitimitet bygger på att människor känner igen sig från val till val. Valsystemet lämpar sig inte för experiment. Det är också, som i andra grundlagsfrågor, viktigt med breda överenskommelser så att medborgarna inte upplever att politikerna frångår regelboken och så att det finns en stabilitet i vår demokrati.

Visst finns brister i vårt valsystem. Några har lyfts upp i de motioner som behandlas i betänkandet, bland annat att säkra valhemligheten för människor med synnedsättning, valedelssystemet och utlandssvenskars valdeltagande. Detta är frågor som också bereds av Regeringskansliet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 8 Kommunala och regionala frågor

Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU31
Kommunala och regionala frågor
föredrogs.

Anf. 28 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! På flera platser i Sverige har det uppmärksamats att kommunallagens lokaliseringsprincip sätter käppar i hjulet för de kommunala stadsnät som vill erbjuda fiberlösningar till dem som bor på andra sidan en kommungräns. Halmstads och Falkenbergs kommuner är exempel på detta.

Kommuner och kommunala bolag får enligt lag bedriva verksamhet bara i den egna kommunen enligt lokaliseringsprincipen. Det är i grunden oftast en bra princip. Men om kommuner vill och tillåter kommunala bolag att bygga ut fiber över en kommungräns bör inte vi lagstiftare försvåra eftersom fiberutbyggnad är en prioriterad fråga för samhället, inte minst för landsbygden och i glest befolkade områden i främst norra Sverige.

Vi moderater anser att lokaliseringsprincipen inte ska stå i vägen för att bygga bredband över en kommungräns i de fall det är den samhällsekonomiskt bästa lösningen. För att underlätta för alla att få tillgång till bredband vill vi göra nödvändiga justeringar i kommunallagen. Denna uppfattning delas av ansvarig myndighet, Post- och telestyrelsen, som menar att kommunala stadsnät bör ges möjlighet att bygga ut fibernät i gränsområden i en annan kommun som saknar tillgång till fiber och att ett undantag från lokaliseringsprincipen därför bör införas just för sådan utbyggnad.

Post- och telestyrelsen konstaterar också att kommunerna har en nyckelroll för bredbandsutbyggnaden i Sverige. De utredningar och analyser som Post- och telestyrelsen har genomfört har bland annat resulterat i följande slutsatser.

Det finns skäl att införa ett undantag från lokaliseringsprincipen för att möjliggöra för stadsnät att bygga ut fibernät i outbyggda områden i en angränsande kommun, som ligger i nära geografisk anslutning till nätverksamheten i den egna kommunen. Syftet med ett sådant undantag är att fånga upp hushåll och företag i områden där utbyggnaden inte är lönsam för andra nätägare men på grund av närheten till stadsnätet på andra sidan gränsen är intressant för det stadsnätet.

Post- och telestyrelsens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Fru talman! Fibertillgången skiljer sig i hög grad mellan olika län, mellan olika kommuner och inte minst mellan tätort och glesbygd samt mellan flerfamiljshus och enfamiljshus. Den återstående utbyggnaden kan därmed förväntas vara dyrare än den utbyggnad som hittills genomförts och i regel vara svår att genomföra på marknadsmässig grund. Detta styrks av bland annat Riksrevisionen i rapporten *Bredband i världsklass? – Regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet*. Där gör man iakttagelsen att Sverige är ett av de länder i världen där hushåll och företag har störst tillgång till internet via bredband men att det finns stora skillnader mellan stad och landsbygd. Därför bör vi underlätta på alla sätt vi kan för att få utbyggnaden av bredband att fortsätta.

Frågan om lokaliseringsprincipen och ett eventuellt behov av undantag för att underlätta utbyggnaden av fiberinfrastruktur berördes också av Utredningen om utvärdering av bredbandsstrategin i betänkandet *Bredband för Sverige in i framtiden*. Utredningen anser att utbyggnaden av bredbandsinfrastruktur med hög överföringshastighet behöver stimuleras om regeringens bredbandsmål ska nås. Om det målet är vi dessutom överens. Det skulle enligt utredningen kunna gynna utbyggnaden om ett undantag från lokaliseringsprincipen infördes.

Fru talman! Vi är överens med regeringen om målen och vikten av en snabb, säker och total utbyggnad av bredband i hela landet. Vi moderater tycker dock att vi redan har goda argument för att göra en ändring i kommunallagen rörande lokaliseringsprincipen. Vi tycker inte att vi behöver utreda mer. Nu gäller det att agera.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till Moderaternas reservation nr 2.

Anf. 29 PER SÖDERLUND (SD):

Fru talman! Även jag vill börja med att gratulera på födelsedagen.

För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1 även om jag naturligtvis står bakom samtliga reservationer från Sverigedemokraterna.

Fru talman! För Sverigedemokraterna är den kommunala självstyrelsen en central och viktig princip som tyvärr har urholkats mer och mer, delvis genom Sveriges medlemskap i Europeiska unionen men också genom tvingande lagstiftning som varken kommunernas eller landstingens politiker kan påverka.

Ett exempel på att den kommunala självstyrelsen har urholkats är Lisabonfördraget. Genom det är Sveriges kommuner och landsting tvungna att upplåta rösträtt och rätt att ställa upp i val åt personer som saknar och aldrig haft något svenskt medborgarskap.

Det är vår uppfattning att rösträtten, liksom rätten att ställa upp i val, ska vara förbehållen personer med svenskt medborgarskap.

Den så kallade anvisningslagen är ytterligare ett exempel på att den kommunala självstyrelsen har urholkats. Genom det påtvingade mottagandet har staten bundit kommunerna vid långsiktiga ekonomiska och sociala åtaganden som riskerar att medföra stora kostnader som är mycket svåra för kommunerna själva att styra över.

Det bör enligt vår mening stå varje kommun fritt att avgöra hur stort mottagande av ensamkommande kommunen klarar av att hantera.

Fru talman! För att få en bred politik som tilltalar en majoritet av befolkningen är det viktigt att det finns samsyn i hur landets kommuner och landsting styrs. För att driva igenom ett kommunalt extraval krävs i dag stöd från minst två tredjedelar av fullmäktige. En minoritet bestående av lite mer än en tredjedel av fullmäktige kan alltså hålla sig kvar vid styret samtidigt som en majoritet av fullmäktiges ledamöter föredrar ett annat styre. Det skulle förvåna mig mycket om det är den allmänna uppfattningen att detta är en lämplig ordning.

Det är en rimlig utgångspunkt att det är den styrande politiska ledningen som själv måste ansvara för att samtala och förhandla med de övriga partierna så att den i vart fall tolereras av en majoritet i fullmäktige. Därför bör lagen ändras så att det räcker att minst hälften av de närvarande rösterberättigade röstar för ett extraval.

Fru talman! Nu för tiden ska även partistödet redovisas årligen i kommunerna och landstingen. Redovisningen av partistöd omfattas dock inte av några tydliga krav på vad redovisningen ska innehålla. Det har inneburit att redovisningen ibland skilt sig ganska mycket mellan både partier och olika fullmäktige.

Inte ens i landsting och kommuner där man har beslutat om hur redovisningen ska presenteras finns något egentligt lagkrav att följa dessa beslut. Partierna kan därför strunta i vad fullmäktige har beslutat och redovisa användningen på ett sätt som de själva finner lämpligt. Vissa partier har lämnat in sin resultaträkning som redovisning medan andra har lämnat in en skriftlig, sifferlös redovisning. Båda alternativen är i dag tillräckliga enligt kommunallagen, men det blir mycket svårt för landets väljare att jämföra hur partierna har använt sitt partistöd med den ordning som nu gäller.

En mer enhetlig redovisning kan uppnås genom att man inför riktlinjer för hur redovisningen ska göras. Man bör åtminstone ha någon form av minimikrav för vad som ska anges i redovisningen. Det skulle göra det lättare för väljarna att jämföra partiernas användning av partistödet. Det är också det som är meningen med redovisningen.

I detta anförande instämde Fredrik Lindahl och Mikael Strandman (båda SD).

Anf. 30 LINDA YLIVAINIO (C):

Fru talman! Det råder stor uppslutning i Sveriges riksdag bakom ambitionen att öka tryggheten i hela Sverige. Vi är överens om att vi måste ta krafttag mot den organiserade brottsligheten, stärka polisen och bekämpa både brotten och brottens orsaker.

Den grova brottsligheten och ungdomsbrottsligheten skapar otrygghet runt om i hela landet, särskilt inom vissa utsatta områden. Vi kan aldrig acceptera att gängbrottslighet och grov organiserad brottslighet breder ut sig och sätter skräck i vissa områden.

Grunden i att bekämpa grov brottslighet är en fungerande polis och en stärkt rättskedja, men att förebygga brott innan de begås är det bästa sättet att skapa såväl säkerhet som upplevd trygghet.

Centerpartiet vill därför att kommunerna ska ta ett större ansvar för det brottsförebyggande arbetet genom att involvera fler aktörer, till exempel ordningsvakter och fastighetsägare. Det kan handla om att prioritera förebyggande arbete i skolorna, till exempel när det gäller attityden till brott, om att ta hänsyn till ett brottsförebyggande perspektiv vid arbetet med detaljplaner och om att öka användningen av så kallade BID-samarbeten, business improvement districts, som är en internationellt etablerad metod för samverkan mellan privat och offentlig sektor. Vi vet att metoden i sin svenska utformning skapat goda resultat i Stockholm, Göteborg och Malmö. Den förtjänar därför större uppmärksamhet och spridning.

Falkagård i centerstyrda Falkenberg är det enda område som tagits bort från polisens lista över utsatta områden. Genom att vända skolor med dåliga resultat, satsa på civilsamhället för att erbjuda omfattande och meningsfulla fritidsaktiviteter, avsätta resurser för uppsökande verksamhet och arbeta aktivt med stadsutveckling för att skapa en tryggare och säkrare

miljö för människor att leva i och för polisen att arbeta i har man lyckats vända utvecklingen.

Centerpartiet menar att kommunerna har en nyckelroll i det brottsförebyggande arbetet genom att ta ledarskapet och bjuda in civilsamhället och fastighetsägarna för att tillsammans arbeta för att skapa trygga och trivsamma områden.

Jag vill därför, fru talman, yrka bifall till reservation 11 i KU:s betänkande.

Anf. 31 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 17 under punkt 20.

Fru talman! Detta är ett väldigt brett motionsbetänkande som behandlar diverse ting. Det blir också en ganska märklig debatt när vi debatterar så extremt olika saker.

Fru talman! Jag skulle precis som föregående talare vilja lyfta fram tryggheten eftersom trygghetsfrågor är frihetsfrågor. Tillvaron krymper för dem som inte känner trygghet. Att veta till exempel att polisen kommer när den verkligen behövs och när man ringer efter den är att känna sig trygg i sitt bostadsområde. Att inte känna sig tvungen att avstå från den där kvällspromenaden – allt sådant handlar om frihet i vardagen.

Jämfört med många andra länder är Sverige ett tryggt land. Men det gäller inte alla som bor här. Allmänhetens upplevda trygghet i samhället har minskat, något som visas av utvecklingen i den nationella trygghetsundersökningen, som sedan 2006 utförs årligen av Brå, Brottsförebyggande rådet. Efter många år av ökande trygghet vände kurvorna åt fel håll 2016, och den negativa trenden fortsatte tyvärr 2017. Otryggheten är nu tillbaka på ungefär de nivåer som rådde vid mätningarnas start. Andelen som anser att otryggheten påverkar deras egen livskvalitet ligger på ännu högre nivåer än vid tidigare mätningar. Det är ganska frapperande.

Fru talman! Det brottsförebyggande arbetet behöver långsiktighet och förankring i den lokala miljö där arbetet bedrivs. Det är i lokalsamhället som trygghet skapas. Därför har kommuner och andra lokala aktörer en nyckelroll i det brottsförebyggande arbetet. Det finns också ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen på detta tema.

Vi liberaler anser dock att lagen behöver förtydligas ännu mer så att kommunerna får en uttalad uppgift att arbeta brottsförebyggande inom ramen för sina ansvarsområden. I dag finns det bestämmelser i socialtjänstlagen som belyser ansvaret för stöd till brottsoffer, och kommunerna har också ett särskilt ansvar för de unga. Däremot finns det skilda uppfattningar inom kommunsektorn om hur långt detta kommunala ansvar sträcker sig när det gäller de brottsförebyggande insatserna i stort – precis det som belystes av föregående talare.

För att skapa och upprätthålla tryggheten lokalt måste det finnas en samverkan där kommun, polis och andra instanser deltar. Polismyndighetens arbete med lokala samverkansöverenskommelser, medborgarlöften och andra viktiga insatser bör kompletteras med att kommunernas roll i det brottsförebyggande arbetet får en tydligare reglering i lag, så att det blir likadant överallt i landet.

Fru talman! Med detta sagt anser vi att frågan är så viktig att det på nytt behöver riktas ett tillkännagivande till regeringen på detta tema. Därmed yrkar jag bifall till reservation 12.

Anf. 32 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Sveriges 290 kommuner från söder till norr spelar avgörande roller för det svenska samhället och vår demokrati. Detsamma gäller våra regioner och länsstyrelser. Samarbete mellan stat, regioner och kommuner är av stor vikt.

I detta betänkande, KU31, behandlas ungefär 40 motionsyrkanden om kommunala och regionala frågor från allmänna motionstiden. Jag vill yrka bifall till KU:s förslag och avslag på motionerna.

Ärendet omfattar, som Eliasson nämnde, många frågor av skiftande karaktär. Det handlar till exempel om den kommunala självstyrelsen, länsstyrelserna, fullmäktiges sammanträdesdagar, medborgerlig förslagsrätt, medborgarförslag, regionalisering och lokalt brottsförebyggande arbete.

Man kan lyfta fram att den kommunala självstyrelsen är central. Regeringsformen bygger på att vi tar fasta på en helhetssyn och att samhället ska hålla ihop. Utmaningarna för kommuner och regioner är många. Det handlar om tilliten till välfärden, om sjukvården, skolan, omsorgen och stadsplaneringen. Det finns en rad frågor där kommunerna och regionerna har ett viktigt ansvar att bära. Helhetssynen är viktig. Jag tror därför att det är olyckligt om vi, som nämns i en del särskilda frågor här, rycker ut de enskilda frågorna var för sig. Helhetssynen är viktig för att samhället ska hålla ihop.

Den parlamentariska kommitté som regeringen tillsatte i februari 2017, Kommunutredningen, har i uppdrag att utarbeta en strategi för att stärka kommunerna i arbetet med att fullgöra alla sina uppgifter och med de utmaningar som följer av den demografiska utvecklingen och den snabba urbaniseringstakten. Nationell likvärdighet och kommunalt självstyre är två begrepp som särskilt beaktas. Det som Berglund nämnde gällande bredbandssatsningen och kommunal samverkan kring detta bör också omfattas av denna helhetssyn och ingå i den parlamentariska kommitténs arbete.

Fru talman! Den senaste stora kommunreformen såg dagens ljus i början av 1970-talet. Det var då köpingar och municipalsamhällen slogs ihop, städer upphörde som begrepp och allt detta blev till kommuner. Det var en omfattande reform för det svenska lokalsamhället som i allt väsentligt gäller än i dag, även om det vad jag förstår finns en del kommuner som, kanske för att stärka sina varumärken, kallar sig städer. Kommunbegreppet är dock gemensamt.

Kommunernas uppgifter har utvecklats och breddats. Oavsett storlek och om det rör sig om stad eller land är ansvaret detsamma. Frågor om skola, vård, omsorg, socialtjänst, byggande, miljö, kultur och föreningsliv är sådant som hanteras av var och en av de 290 kommunerna i landet – från den befolkningsmässigt minsta, som jag tror är Bjurholm i Västerbotten med kanske 3 000 invånare, till den största, Stockholms stad där vi befinner oss i dag, med sisådär 900 000 eller 1 miljon invånare inom kommungränserna.

Även EU-perspektivet behöver vägas in och har inneburit stora förändringar, inte minst när det gäller frågor om upphandling och annat. Kommunövergripande samarbeten har utvecklats inom en rad områden. Det finns också nya bestämmelser som ger kommuner och landsting generella möjligheter att avtalsamverka. Sådana bestämmelser infördes i kommunallagen så sent som förra året.

Fru talman! De kanske mest omvälvande förändringarna har landstingen genomgått; de utgörs ju numera av regioner. Detta har inte nämnts så mycket i debatten. I formell mening finns ordet "landsting" kvar, men indelningen i regioner omfattar från och med innevarande mandatperiod hela landet. Det startade med Region Skåne i slutet av 1990-talet, då tre landsting slogs ihop till ett, och sedan dess har flera landsändar följt efter. Nu, detta år, består hela Sverige av regioner – från Gotland, som är minst, till stora regioner som Västra Götaland, Stockholms län och Skåne. Regionerna ansvarar för sjukvården, såväl universitetssjukhusen som primärvården, men också regionala utvecklingsfrågor och kultur finns inom ansvarsområdena.

Regionernas roll och ansvar kommer, som jag ser det, att behöva utvecklas ytterligare, inte minst utifrån EU-perspektivet, som nämdes. Det talas om "regionernas Europa", och det är viktigt att också de svenska regionerna tar initiativ för att lyfta fram sin betydelse och vikten av tillväxt och utveckling.

Länsstyrelsernas roll är fortfarande viktig och bör lyftas fram. Det handlar om statens närvaro i hela landet, myndighetsnärvaro, regional utveckling och helhetssyn.

Bland de motioner vi har att ta ställning till i dag finns en om att lägga ned länsstyrelserna. Det vore, som jag ser det, att gå i motsatt riktning mot att utveckla samarbete mellan stat, kommuner och regioner. Länsstyrelserna är en garant för statens närvaro i hela landet. Jag skulle i stället vilja betona vikten av att stärka länsstyrelsernas roll.

Fru talman! Tillgänglighet är av stor vikt, och medborgarkontakt bör betonas. En motion efterlyser en omfattande kommunsammanslagningsreform. I en del frågor kan det kanske kännas lockande, men i andra sammanhang kan det vara så att avståndet mellan beslutsfattande, administration och vardagsliv blir alltför vagt och långt. Kanske är det så att där behovet av sammanslagning är som störst är förutsättningarna som sämst, med långa geografiska avstånd.

Möjligheten till samverkan och avtalslösningar är därför viktiga att stimulera.

Fru talman! Det brottsförebyggande arbetet har också lyfts fram. Här spelar samverkan mellan kommunen, polisen men också föreningsliv, näringsliv med mera viktiga roller. Ett tillkännagivande i riksdagen har också betonat detta. I budgetpropositionen för 2019 anger regeringen att ett omfattande utvecklingsarbete bedrivits på det brottsförebyggande området sedan Polismyndigheten bildades 2015. Antalet områdespoliserna har ökat. De finns nu i 93 procent av alla lokalpolisområden. Det lokala arbetet lyfts fram, inte minst i det initiativ som regeringen tagit fram med rubriken Tillammans mot brott, där Brottsförebyggande rådet fick i uppdrag att lämna förslag för att ytterligare utveckla arbetet. Medborgardialog, delaktighet, samarbete och samverkan är i fokus, och det är en viktig grund också för fortsatt framgångsrikt arbete.

(Applåder)

Anf. 33 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Medborgare, känner ni igen den där känslan när kommunen tar beslut som är uppåt väggarna? Känner ni igen frustrationen när den uppenbara lösningen på problemet inte finns på beslutsfattarnas bord? Känner ni igen vanmakten när politiken inte ser det problem som du ser som medborgare?

Vi lagstiftare måste underlätta för medborgarna att få upp en fråga på den politiska dagordningen och att initiera en folkomröstning om den – alltså det som ryms i begreppet folkinitiativ och som i viss mån finns på kommunal nivå i dag. Det samhället har att vinna på att underlätta folkinitiativ är en mer pluralistisk verklighetsbeskrivning och en mer diversifierad problembild. Fler frågor kommer upp på den politiska dagordningen, fler perspektiv på problem presenteras, fler lösningsförslag kommer att presenteras och, inte minst, folkviljan kommer att vara känd inför beslut i fullmäktige. För det är så det går till: De folkomröstningar som initieras under folkinitiativet är endast rådgivande och följs av ett fullmäktigebeslut.

En strid stod just här för 100 år sedan om allmän och lika rösträtt. Jag undrar om inte Branting, Staaff, Lindman och Edén skulle ha blivit förvånade om de hade sett hur lite som har hänt på demokratins område under de 100 år som har gått. I dag gäller frågan om vi ska ta ett litet steg till mot en fördjupad demokrati och fortsätta deras arbete.

Samhällsförändringarna går allt snabbare. Det betyder att många frågor kan aktualiseras under en mandatperiod utan att de har diskuterats i valrörelsen. Andra frågor kan förändras under samma tid. Slutligen har många partier inte förmått diskutera vissa frågor som redan fanns under valrörelsen. Sammantaget gör det att det folkliga stödet för vissa beslut är okänt och att demokratin har försvagats. Det blir mot denna bakgrund viktigare än någonsin att folket kan agera självständigt för att lyfta frågor till avgörande.

Man kan nog till och med säga att demokratin förutsätter att folket har möjlighet att vara en självständig aktör utanför det etablerade, valda styret i vårt land, våra regioner och kommuner. Den insikten manifesteras på kommunal och regional nivå av folkinitiativet i kommunallagen.

Regeln om folkinitiativ ändrades 2011 på fyra sätt. Dels måste numera kommun- eller landstingsfullmäktige genomföra en rådgivande folkomröstning när folkinitiativ har tagits och om två tredjedelar av fullmäktige inte motsätter sig det. Tidigare gällde enkel majoritet i fullmäktige. Dels höjdes gränsen för när ett folkinitiativ är giltigt, från undertecknande av 5 procent av medborgarna till 10 procent. Dessutom höjdes kraven på underskrifterna, och tiden för insamling av underskrifter gjordes kortare. Det var alltså en förbättring och tre försämringar.

Med de nya kraven är det mycket svårt att samla underskrifter av 10 procent av de röstberättigade. Dessutom fungerar fullmäktiges behandling ofta som ett filter som stoppar hälften av initiativen. Det är allvarligt, eftersom betydelsen av medborgarnas kanske främsta verktyg för att vara en självständig aktör därmed reduceras. Medborgarnas möjlighet att påverka den politiska dagordningen oberoende av de invalda ledamöterna måste säkerställas. Medborgarna måste tas på allvar.

Vi sverigedemokrater föreslår att folkinitiativ ska underlättas. Våra motioner handlar om att det ska behövas färre medborgares underskrifter, kanske 5 procent, för att en folkomröstning ska hållas i en kommun, att hela 90 procent av fullmäktige måste gå emot förslaget för att förhindra folkomröstning och att möjligheten till elektroniska namnsamlingar ska utredas. Det skulle vara tre förbättringar.

Demokrati beskrivs ibland som att den inryms i en figur med tre hörn: folkstyre, rättsstat och handlingskraft. Det sägs att om man närmar sig ett hörn fjärrar man sig samtidigt från ett av, eller båda, de andra hörnen. Det är på den grunden som förslag om ökat folkstyre ofta kritiserar: Man tror att rättsstat eller handlingskraft kommer att försvagas om man ökar folkstyret.

Men vårt förslag handlar om att det ska bli lättare för medborgarna att initiera en folkomröstning där de visar sin vilja. Eftersom folkomröstningarna endast är rådgivande och fullmäktige fortfarande beslutar i frågan minskas inte handlingskraften eller rättsstaten. Vi lägger alltså snarare fram ett förslag som ger en förstärkt dialog mellan folket och politiken för ett förbättrat beslutsunderlag. Ansvarsutkrävande i nästa val underlättas också, eftersom det blir tydligt för väljarna vad deras politiker gör med folkviljan.

Slutligen: Genom att ta ställning och rösta i verkliga frågor med verkliga konsekvenser bygger folket upp sin erfarenhet och färdighet. Det är en väg mot demokratisk mognad och en folkbildning inom det demokratiska området som Teodor Holmberg skulle ha älskat.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 9 Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service

Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU35
Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service (prop.
2018/19:47)
föredrogs.

*Samlad struktur för
tillhandahållande av
lokal statlig service*

Anf. 34 MIKAEL STRANDMAN (SD):
Fru talman! Jag vill börja med att gratulera er på födelsedagen.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Tack så mycket!)

Fru talman! En majoritet av utskottet vill att riksdagen röstar ja till regeringens förslag till ny lag om viss gemensam service. Förslaget ska syfta till att möjliggöra lokal statlig service som tillhandahålls vid servicekontor i en sammanhållen organisation. Servicen är tänkt att vända sig till personer som inte behärskar det svenska språket samt personer med funktionsnedsättning och pensionärer och ge dem möjligheten att få träffa en handläggare lokalt.

Detta låter förstås lovvärt, och vi delar delvis regeringens bedömning att det finns ett behov av bättre tillgång till grundläggande statlig service

för privatpersoner, företagare och bolag i hela landet. Med detta sagt menar vi dock att regeringens förslag så att säga skjuter förbi målet och inte i tillräcklig utsträckning omfattar det servicebehov som faktiskt finns i samhället.

Sverigedemokraterna menar att hela Sverige ska leva.

Enligt uppgifter på regeringens webbplats kommer de aviserade servicecentralerna i stor utsträckning att placeras i utanförskapsområden och endast i begränsad utsträckning på landsbygden, där de förmodligen skulle göra den största nyttan.

Fru talman! För att man adekvat och fullständigt ska kunna ta del av det allmännas offentliga service torde det knappast räcka att tjänsten erbjuds geografiskt nära. Talar man inte språket eller förstår de sociala koder eller föreskrifter som reglerar det allmännas relation till enskilda torde det inte göra någon skillnad om den efterfrågade tjänsten erbjuds lokalt, i en annan stad eller på internet. De många problem som gör sig gällande i utanförskapsområden kan därför knappast förväntas bli lösta genom att det allmänna ytterligare sänker kraven för invandrare att ta del av den service som erbjuds av majoritetssamhället på övriga medborgares villkor.

För att servicecentraler ska göra största möjliga nytta borde utgångspunkten i stället vara att de i möjligaste mån bör placeras på platser där äldre, personer med funktionsnedsättning och personer bosatta i glesbygden kan förväntas ha behov av service.

Kammarkollegiet anför i sitt remissvar att förslaget inte bör genomföras i den form som regeringen föreslagit för riksdagen. Kammarkollegiet betonar att samtjänstlagen och samtjänstförordningen inte är avsedda att användas på det sätt som propositionen gör gällande, då ärendehandläggning ska ske inom ramen för respektive myndighets ansvarsområde.

Enligt vår mening borde riksdagen därför rösta nej till förslaget. Regeringen bör i stället få i uppdrag att göra en fullständig genomlysning av samtjänstlagen och samtjänstförordningen. I den översynen bör särskild vikt fästas vid att pröva om lösningen med servicecenter verkligen gör den nytta för de utsatta områdena som regeringens förslag syftar till och att utreda huruvida servicen på ett ändamålsenligt sätt kan riktas mot såväl landsbygd som tätort.

Ett annat viktigt övervägande i sammanhanget är om man kan öka möjligheten till kommunikation med myndigheterna med hjälp av videokonferensteknik.

Vi i Sverigedemokraterna står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer, men för att spara tid vid voteringen yrkar vi bifall endast till reservation nr 1.

I detta anförande instämde Fredrik Lindahl och Per Söderlund (båda SD).

Anf. 35 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Hela Sverige ska hålla ihop. Utveckling ska ske i hela landet. En stark och väl utvecklad demokrati kräver en lokal statlig förankring.

I en digital och uppkopplad tid kan det kanske tyckas som att de geografiska platserna spelar allt mindre roll. Nästan oavsett var vi befinner oss kan vi bli nådda och känna oss delaktiga i händelser som sker. Det innebär

dock inte att den nära kontakten med medborgare – i stadsmiljöer, på orten eller på landsbygden – kan ersättas med enbart digitala tjänster som modereras från helt andra platser. Statens närvaro i landets olika delar spelar stor roll.

Fru talman! Med den proposition som regeringen har lagt fram och som har behandlats i KU:s betänkande KU35 föreslås att riksdagen ska anta regeringens förslag till ny lag om viss gemensam service och lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen – allt för att möjliggöra detta på bästa sätt ur medborgarens perspektiv.

Jag vill här yrka bifall till utskottets förslag i KU:s betänkande och avslag på motionerna.

Fru talman! Den föreslagna regleringen omfattar bland annat en ny lag om viss gemensam offentlig service som ersätter lagen om samtjänst vid medborgarkontor. Det handlar om att bygga upp en ny form av statlig service, skapa möjligheter till samverkan mellan myndigheter och förvaltningar och förbättra tillgängligheten. Regeringens bedömning är att statens servicekontor kommer att hantera registrering av allmänna handlingar på ett för verksamheten ändamålsenligt och gott sätt.

Herr talman! Det föreslås också en ny sekretessbestämmelse som innebär att sekretess ska gälla för handlingar som lämnas in till eller upprättas i en sådan serviceverksamhet som en statlig myndighet ska utföra åt någon annan myndighet.

I utskottets överväganden kring lokal statlig service vid servicekontor har hänsyn tagits till gällande ordning, till samtjänstlag och till samtjänstförordning. Men också frågor om tryckfrihetsförordningen och om offentlighets- och sekretesslagen finns med i övervägandena kring hur allmänna handlingar ska kunna lämnas ut och uppgifter kunna begäras in av myndigheter och enskilda.

Herr talman! Den nya serviceorganisationen – det kan betonas just att ordet service är vägledande för det hela – tillkommer för att stärka förtroendet för de statliga myndigheterna och samhällets institutioner.

Trots att utvecklingen går mot allt fler digitala tjänster anser regeringen att den personliga servicen – bemötandet – är viktig att lyfta fram, inte minst för dem som är mest ekonomiskt och socialt utsatta, människor med olika funktionsnedsättningar eller människor som har svårigheter med svenska språket. Viss service sköts kanske med fördel digitalt, men andra serviceformer kräver fysiska besök, och då blir just placeringen av betydelse.

Genom att man samlar vissa statliga myndigheters lokala besöks- och serviceverksamheter i en sammanhållen organisation ökar möjligheterna att erbjuda en god service av hög kvalitet på ett kostnadseffektivt och bra sätt. Det har ofta varit Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket som har skapat gemensamma kontor. Avsikten är dock inte att utesluta andra statliga myndigheter från att frivilligt ingå serviceavtal med Statens servicecenter.

Till saken hör att regeringen nyligen beslutade att ge länsstyrelserna i uppdrag att kartlägga den statliga närvaron i hela landet och föreslå metoder för att följa upp frågan. Länsstyrelsen i Örebro län har fått samordningsansvar, och en första delredovisning ska ske inom cirka en månad, den 31 maj i år.

Regeringen har också gett Statskontoret i uppdrag att kartlägga och sammanställa tio stora myndigheters planer för lokalisering av verksamhet, detta för att stärka förutsättningarna för en mer strategisk dialog mellan regeringen och myndigheterna just i lokaliseringsfrågan.

Herr talman! Regeringen framhåller att omfattande förändringar också kommer att genomföras av Arbetsförmedlingens verksamhet och att man avser att återkomma till myndighetens framtida deltagande i serviceorganisationen.

I den budget som klubbades igenom i riksdagen före nyår fanns omfattande förändringar för Arbetsförmedlingen. Generaldirektören har lagt fram ett scenario med en organisationsförändring. Enligt uppgift är det 132 kontor som försvinner från nuvarande orter. Men den lokala närvaron i kommunerna från statens sida behöver självklart säkerställas utifrån de nya förutsättningarna. Kopplingen till och samarbetet med kommunerna blir en utmaning i sig men behöver framhållas.

Med tanke på den debatt som har uppstått kring Arbetsförmedlingens organisationsförändringar torde det vara av stor vikt att den kommunala förankringen betonas. Det skulle kunna vara ett ämne för en utfrågning eller en hearing i regi av KU eller i samarbete med andra utskott: hur den statliga närvaron i hela landet, den lokala förankringen och medborgarkontakten kan säkerställas och utvecklas. Man skulle då kunna lyfta fram den frågan ur ett helhetsperspektiv.

Kommuner, företag, föreningar och organisationer kan gemensamt göra stora insatser för att lyfta utvecklingen och skapa jobb och tillväxt. Den statliga förankringen i hela landet är viktig just för jobben, tillväxten och utvecklingen.

(Applåder)

Anf. 36 LINDA YLIVAINIO (C):

Herr talman! Som föregående talare påpekade handlar KU:s betänkande KU35 om en samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service. Det handlar om de föreslagna lagändringarna för att möjliggöra lokal statlig service som tillhandahålls vid servicekontor i en sammanhållen organisation som Statens servicecenter ansvarar för. Trots det har en följdmotion som handlar om principer för lokalisering av statlig verksamhet väckts.

Herr talman! Statlig verksamhet har de senaste decennierna tyvärr i hög takt centraliserats till storstäder och länscentrum. Centerpartiet vill att fler av statens funktioner utförs på mindre orter där kostnadstrycket är lägre. Då ger vi fler möjligheter till jobb för människor som bor utanför storstäderna samtidigt som det finns potentiella vinster i form av lägre kostnader och högre effektivitet. Att utlokalisera statliga jobb till mindre orter runt om i vårt land är självklart inte i sig en mirakelkur för att hela Sverige ska leva. Det är en bland flera åtgärder som behövs. Det är *en* viktig åtgärd.

Den parlamentariska landsbygdskommitténs mål att decentralisera 10 000 jobb är centralt, men det är nog lika viktigt att de statliga jobben fördelas i hela landet för att säkra tillväxten också utanför storstäder och regioncentrum.

Herr talman! Jag vill därför i detta sammanhang lyfta fram ett par viktiga punkter i januariavtalet, som Centerpartiet, Liberalerna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet har ingått: Vi är överens om att bygga fler servicekontor, i hela landet. Vi är överens om att inga nya myndigheter ska lokaliseras i Stockholm under mandatperioden.

Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag i KU:s betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 37 JESSICA WETTERLING (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

I Sverige har vi 290 kommuner, från Kiruna i norr till Trelleborg i söder. De varierar i storlek från några tusen invånare till hundratusentals invånare.

Sverige har stora och växande regionala skillnader. Ojämligheten syns på kartor, till exempel på stadsbusskartan. Pengarna finns i centrum, i de stora städerna och i stadskärnorna. Samtidigt lämnas landsbygden, bruksorterna och förorterna efter. Av de tio rikaste kommunerna i Sverige finns åtta i Stockholms län. Alla de tio fattigaste ligger på landsbygden.

Vänsterpartiet vill skapa förutsättningar för att alla ska ha både rätten och möjligheten att bo var de vill i landet. Det behövs en övergripande strategi som bygger på långsiktighet, en utvecklad samverkan och ett större regionalt inflytande för att staten ska se till att grundläggande samhällsservice finns i hela landet. Tillgången till offentlig service är avgörande för att människor ska kunna bo och leva sina liv. Statlig service måste finnas tillgänglig även på landsbygden.

Om vi ska hålla ihop och skapa förutsättningar för utveckling i hela Sverige måste vi ha likvärdiga grundläggande förutsättningar oavsett var vi bor. De senaste årtiondena har, precis som Linda Ylivainio sa tidigare, det offentliga ofta varit först med att lämna landsbygd och förorter åt deras öde. Vänsterpartiet vill se satsningar som berör samhällets alla delar.

Det är hög tid att ge alla i Sverige samma chanser, att ge möjligheterna till dem som under årtionden har blivit nekade dem. Vi ska kunna lita på att välfärdssamhället fungerar oavsett var vi bor. Det offentliga ska inte styras av marknadslogik och enbart utgå från efterfrågan. Våra gemensamma rikedomar skapas av hela landets resurser och hela landets arbete. Då ska frukterna av detta arbete också komma alla och hela landet till del. Vänsterpartiet står därför bakom förslaget i betänkandet. Genom lagändringarna som föreslås i betänkandet möjliggörs lokal statlig service vid servicekontor i en sammanhållen organisation.

Herr talman! Tyvärr går utvecklingen just nu åt fel håll. På flera håll i landet ser vi hur myndigheter lägger ned sina lokala kontor, till exempel Kronofogden.

En annan myndighet som står inför stora förändringar är Arbetsförmedlingen. Kraftiga nedskärningar väntar i form av uppsägningar och nedläggningar av lokala kontor – ett resultat av den budget som högerpartierna drev igenom i december 2018. Utöver detta har regeringen, Liberalerna och Centerpartiet kommit överens om att privatisera stora delar av Arbetsförmedlingens verksamhet.

Sammanhållna statliga myndigheter med nationell överblick är en förutsättning för att kunna föra en aktiv politik. Detta krävs för att landet ska garantera att alla medborgare ges ett likvärdigt stöd oavsett var de bor. Därför säger vi i Vänsterpartiet nej till dessa nedläggningar och privatiseringar.

Med anledning av detta läser jag med intresse Kristdemokraternas reservation där det står: ”Enligt min mening ska de viktigaste statliga aktörerna och myndigheterna, främst polisen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, i princip finnas i alla kommuner.” Jag undrar hur Kristdemokraterna har tänkt att Arbetsförmedlingen ska finnas i princip i varje kommun när Arbetsförmedlingens budget skärs ned så mycket att ca 130 av 242 kontor behöver avvecklas. Snart är det kanske bara Systembolaget som har täckning i hela landet.

Anf. 38 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! För åhörarna kan det möjligen verka lite svårt att skilja oss åt. Alla som har varit uppe här har talat sig varma för lokal statlig service och på ett eller annat vis sagt att det ska finnas över hela landet. Detta har Kristdemokraterna vurmat för och motionerat om i många år.

Det är viktigt att hela Sverige ska leva och att det finns tillgång till lokal statlig service, gärna i servicecenter över hela landet. Servicecenter är ett bra sätt att samla olika myndigheters service så att basala myndighetstjänster finns att tillgå runt om i landet. Åtgärder bör vidtas för att främja sådan myndighetssamverkan. Kommuner och statliga myndigheter bör samordna sin grundläggande service till medborgare och företag genom att samarbeta i lokala servicecenter. Detta gäller över hela vårt land, inte bara i storstäder. Det ska vara rimliga avstånd till grundläggande service, såväl offentlig som kommersiell. Detta ger den praktiska möjligheten att bo kvar på landet eller att flytta dit.

Jag fick en fråga om vad Kristdemokraterna anser om de viktigaste statliga aktörerna och myndigheterna. Där nämner vi just, såsom citerades, polisen, Försäkringskassan och även Arbetsförmedlingen, som i princip ska finnas i alla landets kommuner. Ja, det är sant att det blir en hel del frågetecken med den omställning och finansiering som vann riksdagens bifall. Vi får räkna in också privata initiativ i det som Kristdemokraterna och Moderaterna önskade skulle ersätta Arbetsförmedlingen, för att det ska kunna bli rikstäckande. Det är en helt riktig iakttagelse att det inte räcker att Systembolaget finns över hela landet, utan det behöver också de andra aktörerna göra.

Det är viktigt att upprätthålla en grundläggande servicenivå över hela landet för att människor ska känna sig trygga och för att livet utanför tätorterna ska fungera. Basal och offentlig service ska vara lättillgänglig över hela landet, och jag vill därför underlätta för myndigheter och kommuner att samarbeta kring detta. Ett bra sätt är att upprätta servicecenter i anslutning till den lokala lanthandeln eller andra naturliga samlingspunkter i landsorten.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU11
Riksrevisionens rapport om arbetslöshetskassorna, IAF och arbetslöshetsförsäkringen (skr. 2018/19:51)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 11 Socialtjänst- och barnfrågor

*Socialtjänst- och
barnfrågor*

Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU9
Socialtjänst- och barnfrågor
föredrogs.

Anf. 39 LENA EMILSSON (S):

Herr talman! I dag ska vi debattera socialtjänst- och barnfrågor. Det är många motioner som behandlar både stort och smått. Motionerna spretar över ett stort antal ämnen och frågor, och det är omöjligt att ta upp alla. Jag ska ta upp några av dem.

Många motioner behandlar socialtjänsten och socialtjänstlagen. Redan i dag bedrivs arbete för att lyfta socialtjänsten, och en del av svaren finns också här.

Rådet för styrning med kunskap avseende hälso- och sjukvård och socialtjänst har sedan 2015 i uppgift att se till att styrningen med kunskap är samordnad. Den ska vara effektiv och anpassad efter olika huvudmäns och professioners behov. Rådet ska också vara ett forum för kunskapsutveckling, forskning och innovationer.

Enligt Forte, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, finns fortfarande ett gap mellan forskning och praktik i dagens välfärd. Sedan maj 2017 har Forte i uppgift att inrätta ett nationellt tioårigt forskningsprogram med tillämpad välfärdsforskning, inklusive forskarskolor. Satsningen ska bland annat omfatta klient- och praktikinära forskning inom socialtjänstens område.

Att öka forskningen inom socialtjänsten är mycket bra, för det har varit eftersatt, enligt min mening. Praktikinära forskning som en kunskapsuppbyggnad och brygga mellan verksamhet och forskning är välbehövlig eftersom en tidigare kritik har varit just att den forskning som har bedrivs inte kommer ut till verksamheterna. Jag anser att forskarskolorna har en viktig roll att spela här. De kommer också att medverka till att forskningen kommer ut i verksamheten.

Flera motioner tar upp en översyn av socialtjänstlagen och socialtjänstens sätt att arbeta. Glädjande nog är en del av detta också på gång. I april 2017 tillsattes nämligen utredningen Framtidens socialtjänst. Utredningen ska se över socialtjänstlagen och vissa av socialtjänstens uppgifter. Utredningen ska föreslå åtgärder som kan bidra till en förutsägbar, likvärdig, jämställd och rättssäker tillgång till socialtjänst och dess insatser över hela landet. Utredningen ska också förtydliga barnrättsperspektivet och se över

socialtjänstens möjlighet att delegera beslutanderätt i frågor och ärenden som gäller LVU, lagen om vård av unga, och LVM, lagen om vård av missbrukare, samt även andra delegationsmöjligheter.

Syftet med detta uppdrag är att utforma en socialtjänst som bidrar till social hållbarhet, individen i fokus och ett förebyggande perspektiv som ger människor lika möjligheter och lika rättigheter.

En majoritet av riksdagens partier vill att regeringen ska utreda hur samverkan mellan olika professioner på familjecentraler kan underlättas.

År 1974, alltså för 45 år sedan, startade den första familjecentralen i Sverige. Sedan dess har antalet ökat, och i dag finns det över 200 i landet. I betänkandet *Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa* från 2017 anges att en familjecentral ska innehålla minst barnhälsovård, mödrahälsovård, öppen förskola och socialtjänst.

Det är just blandningen av vård, omsorg och socialtjänst på samma plats som är framgången med familjecentraler. Nästan alla småbarnsföräldrar kommer dit och får på ett naturligt sätt kontakt med en mängd olika aktörer och tillgång till deras kunskaper, för till familjecentraler knyts även många andra aktörer som arbetar för barnets bästa och positiv hälsoutveckling. Föräldrar kan också få tips om utbildningar som kommuner erbjuder.

Flera utvärderingar är positiva till familjecentraler, därför att arbetsättet ökar chansen att upptäcka och tillgodose stöd som familjer behöver.

Jag tror att alla partier är positiva till familjecentraler och deras sätt att arbeta. Men synen på om en utredning ska göras av familjecentralerna skiljer sig åt.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har reserverat sig mot förslaget att utreda om olika professioner ska kunna arbeta tillsammans på familjecentraler. Vi tycker att det är ett stort slöseri med skattemedel att tillsätta en sådan utredning med tanke på att det redan finns så många familjecentraler i dag. Varför ska man lägga pengar på denna utredning? Varför ska man utreda någonting som över 200 familjecentraler i landet redan gör?

Kommuner och landsting runt om i Sverige, på över 200 ställen, har redan för länge sedan kommit överens och startat familjecentraler. Hela idén med familjecentraler är just samverkan mellan olika professioner från olika huvudmän. Det har man klarat på egen hand.

Den efterfrågade utredningen från borgarna och Sverigedemokraterna kanske skulle ha gjorts för 45 år sedan för att hjälpa den första familjecentralen att starta.

Jag yrkar därmed bifall till vår reservation 70 och i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på övriga motioner.

(Applåder)

Anf. 40 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Det har precis varit påsk, en helg då i alla fall jag njöt av att få umgås med mina barn och med släkt och vänner. Under helgen slogs jag av en enorm tacksamhet över att mina barn får växa upp i en miljö som är trygg och full av kärlek och omtanke, en miljö med många närvarande vuxna förebilder som ger mina barn såväl bekräftelse som vägledning i livet. Så är det tyvärr inte för alla barn som växer upp i Sverige. Många barn växer upp i trasiga familjer och i mycket socialt utsatta miljöer där de positiva förebilderna tyvärr lyser med sin frånvaro. För dessa barn är det

oerhört viktigt att samhället tar ett särskilt ansvar, inte minst genom socialtjänsten som vi nu har att debattera.

Socialtjänsten har en viktig roll att inte bara arbeta reaktivt utan också förebyggande och stödjande, så att framtida problem kan förhindras. En viktig insikt är att alla familjer och alla människor kan hamna i svårigheter och behöva hjälp för att klara utmaningar i livet i allmänhet och kanske i föräldraskapet i synnerhet. Därför är det viktigt att sänka trösklarna till socialtjänsten liksom att det finns goda samarbeten mellan till exempel skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst kring det tidigt förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Familjecentraler är ett sådant exempel på samarbeten. Att arbeta familjecentrerat har visat sig vara framgångsrikt. Kommissionen för jämlik hälsa konstaterar att ett sådant arbetssätt ökar chansen att upptäcka och möta behov av stöd bland barnfamiljer. Mot denna bakgrund är jag mycket glad över att utskottet har ställt sig bakom det förslag som M, C, KD och L gemensamt lade fram i höstas om att utreda möjligheterna att underlätta införandet av barn- och familjecentraler, där olika professioner arbetar tillsammans för den enskilda familjen och för det enskilda barnets bästa.

Herr talman! Givet den oerhört viktiga roll som socialtjänsten har är det synnerligen oroande hur hårt pressad socialtjänsten är på många håll i vårt land. Det går inte att blunda för de många och allvarliga brister och problem som finns rörande bland annat kompetensförsörjning och uppföljning av gjorda insatser. Därför behövs det nu omfattande reformer och inte minst ett politiskt ledarskap, ett politiskt ledarskap såväl nationellt som lokalt i varje kommun för att utveckla socialtjänsten.

Vi moderater har presenterat ett batteri av förslag för att förbättra socialtjänsten, varav många av förslagen behandlas i detta motionsbetänkande. Vi vill bland annat se en ny och framtidsinriktad socialtjänstlag. Vi tror också att det behövs en nationell handlingsplan för att stärka socialtjänsten och för att minska de ojämlikheter som finns över landet. Vad vi ser som helt centralt är att stärka professionens ställning och ge socialtjänstens medarbetare bättre förutsättningar att göra ett riktigt bra jobb. Konkret handlar detta om allt från stöd, handledning och vidareutbildning till att använda modern teknik för att minska personalens administrativa arbete och därmed frigöra tid för viktigare arbetsuppgifter. Att så lite som 2 procent av barnhandläggares tid går till samtal med barn medan ca 10 procent av tiden äts upp av it-strul är siffror som med brutal tydlighet visar på behovet av ett ändrat arbetssätt och en förbättrad arbetsmiljö.

Herr talman! Vad som också är uppenbart är behovet av ett förbättrat stöd och utvecklade insatser gentemot barn som är placerade i till exempel familjehem eller HVB-hem. Särskilt viktigt är att göra insatser för att höja dessa barns kunskaper och skolresultat och därmed förbättra deras chanser i livet. Skolresultaten för placerade barn är i dag mycket nedslående. Den senaste statistiken visar att omkring 60 procent av de familjehemsplacerade barnen uppnår gymnasiebehörighet samma år som de slutar årskurs nio. I detta sammanhang vill jag därför särskilt lyfta fram reservation 4 om socialtjänstens arbete med barn och unga samt reservation 7 om samverkan om barn. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag om att identifiera och genomföra insatser som syftar till att stärka kvaliteten inom den sociala barn- och ungdomsvården samt med åtgärder som

syftar till att socialtjänsten i samarbete med skolan ska bli bättre på att följa upp och stödja barns skolresultat.

Herr talman! Även om jag självklart står bakom de två nyss nämnda reservationerna, liksom alla moderata reservationer, väljer jag att för tids vinnande yrka bifall endast till reservation nummer 41 om nationella adoptioner.

Många barn som blir placerade blir omplacerade gång efter annan, och de blir också placerade under långa perioder. Vid långvariga placeringar bör frågan om nationell adoption eller överflyttning av vårdnad oftare prövas för att ge det enskilda barnet en långsiktig, trygg och förutsägbar situation. Regeringen bör utreda hur fler nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar skulle kunna möjliggöras – detta för de berörda barnens bästa.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag lyfta fram vikten av en stark arbetslinje för att pressa tillbaka utanförskapet, för att ge fler barn goda uppväxtvillkor och för att samhällets resurser verkligen ska gå – och räcka – till dem som är i allra störst behov.

För oss moderater är det självklart att det alltid ska löna sig bättre att arbeta än att leva på bidrag. Därför vill vi se ett bidragstak. För att försörjningsstödet, det som i folkmun alltjämt kallas ”socialbidrag”, inte ska bli en bidragsfälla som leder till långvarigt utanförskap vill vi se skärpta prestationskrav. Socialtjänstlagen bör skärpas så att alla kommuner ställer krav på motprestation, normalt motsvarande heltid. Vi tycker att den som får försörjningsstöd ska vara tvungen att exempelvis delta i språkinsatser och aktivt söka arbete, och då inte bara i den egna kommunen utan faktiskt i hela landet.

Bidragslinjen, som varit signerad framför allt S, V och MP, har varit förödande för Sverige. Den har lett till ett ökat och cementerat utanförskap – ett utanförskap som vi nu måste bryta.

(Applåder)

Anf. 41 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Betänkandet *Socialtjänst- och barnfrågor* berör många frågor och, som flera har sagt, många olika områden. Vi har behandlat och tagit ställning till runt 200 motionsyrkanden från allmänna motionstiden. Det handlar om frågor om socialtjänstens arbete och om allt från samverkan mellan kommuner till begränsning av rätten till bistånd, för att nämna några. Det är glädjande att så många väljer att ta upp socialtjänsten som ett viktigt område, för socialtjänsten har ett av samhällets viktigaste uppdrag och är central i vårt svenska välfärdssystem.

Socialtjänstens arbete är inte lätt. Man gör ett fantastiskt bra och viktigt arbete, men vi får inte glömma att det till största delen handlar om att göra mänskliga bedömningar. Därför är det också viktigt att det finns en fungerande tillsyn och uppföljning av socialtjänsten. Det är viktigt att barn inte faller mellan stolarna på grund av att olika myndigheter har olika ansvar och olika skyldigheter. Därför måste socialtjänstens samverkan med andra myndigheter öka och bli ännu bättre.

Det är dock inte bara mellan olika myndigheter som samarbetet behöver öka, utan det behöver öka även över kommungränserna. Där kan vi se vissa hinder för samarbete, och de hindren måste undanröjas. Lagstiftningen är i dag integritetsskyddande, vilket jag kan tycka är bra även om jag också ser en viss problematik i det. Till exempel kan en kommun inte skicka en orosanmälan om att ett barn far illa till en annan kommun när familjen har flyttat. Jag har själv suttit i socialnämnden i min hemkommun och läst sådana utredningar. Inte sällan kan man se ett visst mönster där föräldrar sätter det i system att flytta när det väl har kommit in en orosanmälan. När det kommer in en orosanmälan väljer alltså familjen helt enkelt att flytta i stället för att ta tag i det, och den nya kommunen får inte ta del av orosanmälan.

Det är inte så vi bäst tar hand om barnen. När det handlar om barn menar vi att orosanmälan måste finnas på nationell nivå, så att det plingar till i systemet när en familj väljer att flytta till en ny kommun. Det ska plinga till i systemet så att man får veta att det finns en orosanmälan från den tidigare kommunen. Så fungerar det tyvärr inte i dag. Det handlar inte om att jaga föräldrarna utan om att se till att barnet har det bra.

Herr talman! Om det ändå går så långt att det blir nödvändigt att placera barn måste det alltid ske med barnets bästa i fokus. Till exempel är det orimligt att barn som inte har begått brott placeras på låsta ungdomshem och riskerar att behandlas som kriminella. Barn som har omhändertagits av myndigheter måste också ges ett större skydd och ökad möjlighet till skadestånd om det skulle förekomma vanvård eller andra övergrepp, och för barn som har varit placerade länge och hunnit knyta an till den nya familjen måste vårdnadsöverflyttning och adoption kunna övervägas i större utsträckning – allting och alltid med barnets bästa i fokus.

Mycket i detta betänkande handlar kort och gott om att säkerställa god kvalitet. Det handlar om att utvärdera och om att tydliggöra, och en sak jag tycker behöver tydliggöras är rätten till ekonomiskt bistånd för den som vistas illegalt i landet. Det ser nämligen väldigt olika ut i de olika kommunerna. Vissa socialnämnder tolkar det som att den som vistas illegalt i landet bäst kan tillgodose sina behov i hemlandet – en tolkning som förvisso slagits fast även i vissa kammarrättsdomar. Andra socialnämnder väljer att bevilja den som vistas illegalt i landet ekonomiskt bistånd. Det finns exempel på kommuner i Sverige som ger mer långvarig hjälp till personer som vistas illegalt i landet. Det kan till exempel handla om bistånd till hyra till personer som egentligen inte ens har rätt att vistas eller bo i vårt land.

Vi ser det som väldigt problematiskt att regeringen inte har lagt fram något lagförslag för att tydliggöra rättsläget. Landets kommuner måste få klarhet i hur rätten till bidrag för dem som vistas illegalt i landet ska se ut. Min och vår bestämda uppfattning är att den som har nekats uppehållstillstånd inte ska ha rätt till långvarigt bistånd från kommunen.

Herr talman! I Sverige är vi lyckligt lottade. Vi har ett trygghetssystem som är unikt och som i många länder runt om i världen ses som en förebild för hur de skulle vilja ha det. Försörjningsstödet är tänkt som det yttersta skyddet och en sista utväg när alla andra möjligheter är prövade, men för många blir det tyvärr en långvarig försörjning – inte minst för utrikesfödda, och då kanske främst utrikesfödda kvinnor. Att öka sysselsättning-

en är viktigt inte minst för att förbättra folkhälsan, eftersom passivitet riskerar att leda till ökad depression, men också för att det i stor utsträckning bidrar till ökat utanförskap att sitta hemma i stället för att ha en meningsfull sysselsättning. Den som söker försörjningsstöd vill oftast inget hellre än att skaffa sig en sysselsättning.

Vi menar att socialtjänstlagen bör skärpas så att kommuner ska ställa krav på motprestation för försörjningsstöd. Naturligtvis får detta inte leda till försämrad ekonomi; det ska alltid löna sig mer att arbeta. Även om försörjningsstödet betalas ut av kommuner menar jag att det är en nationell angelägenhet att folkhälsan är god och att sysselsättningen är hög. Det är också en nationell angelägenhet att bekämpa utanförskapet, och med tanke på hur det ser ut är detta faktiskt även en jämställdhetsfråga.

Det finns många fler ämnen som jag skulle vilja beröra, men då skulle jag väl överskrida min talartid. Jag nöjer mig därför med att yrka bifall till reservationerna 20 och 22, men jag står självklart bakom alla våra reservationer.

Anf. 42 SOFIA NILSSON (C):

Herr talman! Vi debatterar nu socialtjänst- och barnfrågor. Det är en debatt om 200 yrkanden från allmänna motionstiden och 75 reservationer. Vi kan konstatera att det finns ett stort engagemang i frågan, vilket känns väldigt bra.

Inom detta område finns en rad viktiga frågor och olika aspekter, men i mitt anförande tänker jag uppehålla mig kring två olika områden. Det första jag kommer att tala om är barns rätt, vikten av samverkan och tidiga insatser, och i den andra delen kommer jag att tala om stöd till barn och unga som har bevittnat våld.

Det är alltid allvarligt när människor far illa, men det är extra allvarligt när det handlar om barn. Även om de allra flesta barn har det bra i Sverige i dag finns det barn och unga som på olika sätt far väldigt illa. Utsatthet bland barn kan ta sig olika uttryck. Det kan handla om misshandel, psykisk ohälsa och försummelse likaväl som knappa ekonomiska förhållanden och förutsättningar. Utmaningen för samhället ligger i att fånga upp och våga se alla de barn som faktiskt behöver stöd.

Samhällets olika funktioner, allt från vård till omsorg, ska fungera som ett skydds nät och finnas där när vi behöver det. Ett viktigt nät för att inte barn och ungdomar ska fara illa är socialtjänsten. Men maskorna i nätet måste bli tätare och säkrare; vi kan inte acceptera att barn faller mellan maskorna.

Vi har absolut möjlighet att fånga upp och reagera, om vi tänker till. I den genomsnittliga kommunen i Sverige börjar barnen i förskolan ungefär när de är ett eller ett och ett halvt år gamla. Sedan går de i grundskolan. På eftermiddagarna är många på fritis. Därefter fortsätter de i högstadiet och går, förhoppningsvis, vidare till gymnasiet.

I nästan 19 år har vi på något sätt kontakt med våra barn och ungdomar nästan från åtta på morgonen till tre fyra på eftermiddagen. Det är ganska många timmar där vi tillsammans kan reagera och agera, så visst finns det tid. Tillsammans – mellan skola, socialtjänst, öppenvård, barn- och ungdomsvård, fritis och så vidare – har vi stora möjligheter att faktiskt reagera, fånga upp och agera.

Men för att denna samverkan ska fungera måste vi se till att undanröja alla hinder för kommuner att samarbeta mellan professioner, mellan verksamheter och över kommungränserna kring de sociala barn- och ungdomsfrågorna. Inte minst för små kommuner är det helt avgörande att vi ger möjlighet att samarbeta över kommungränsen för att kunna säkra kompetensen inom socialtjänsten.

Det andra som behöver förändras för att socialtjänsten ska kunna arbeta uppsökande och förebyggande är synsättet på barn som rättighetsbärare.

Föräldrarätten, det vill säga föräldrarnas rätt att bestämma åt barnet, är väldigt stark i Sverige, vilket innebär att socialtjänsten är beroende av föräldrarnas ja för att kunna agera när ett barn behöver hjälp. Om föräldrarna av sagt sig kontakt med socialtjänsten kan socialtjänsten agera först när barnet får så pass illa att det finns lagstöd för ett beslut om tvångsinsatser. Barnet tillåts alltså må sämre och sämre till dess att situationen är så pass svår att socialtjänsten får ta till tvång. Detta är inte rimligt.

Denna fråga om just föräldrarätten är en fråga som jag hoppas att den pågående utredningen Framtidens socialtjänst tar på allvar och arbetar igenom så att barnens rätt stärks.

Veckan före påsk besökte jag ett skyddat boende för våldsutsatta kvinnor. Detta boende är ett av få i Sverige som bedriver barnverksamhet. Vi talade mycket om vikten av att ge barnen stöd och hjälp, för vi måste skapa förutsättningar för fler skyddade boenden där barn kan bo.

Vi talade också om att trygga barnens möjlighet att gå i förskola och skola även om de behöver bo på en annan plats. I en traumatisk och turbulent situation kan förskolan eller skolan vara en miljö som ger kontinuitet och trygghet. Det kan handla om att se till att tillfälliga boenden är barnvänliga till sin utformning. Fler barn kan också behöva få skolskjuts för att kunna gå kvar i sin vanliga förskola eller skola. Detta måste vi se till att vi ger förutsättningar för.

Trots kunskap om detta utreds alltför sällan barnets situation när en vårdnadshavare misstänks ha utsatts för våld av den andra vårdnadshavaren. Socialtjänstlagen pekar på socialtjänstens särskilda ansvar för att ge stöd och hjälp åt kvinnor som är eller har varit utsatta för våld samt att vara uppmärksamma på att barnen kan behöva stöd och hjälp. Men regelverket bör förtydligas för att säkerställa dels att barn alltid får komma till tals, dels att barn får rätt stöd i samband med anmälningar om våld i nära relationer.

Barn som upplevt våld ska ses och behandlas som brottsoffer och därmed bli målsägare. Förutom att barnet får rätt till ett eget målsägarbiträde innebär det också att barnet kan höras även om vårdnadshavaren motsätter sig det.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga att jag naturligtvis instämmer i Centerpartiets samtliga reservationer. För tids vinnande yrkar jag dock bifall endast till reservation 29.

Anf. 43 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Jag kallar henne Mia – hon som jag lärde känna när jag gick någon föräldrautbildning efter att jag fått mitt första barn.

Jag såg henne direkt. Jag var väldigt ung då; hon var något äldre men inte så gammal som jag tyckte att de andra föräldrarna var. Hela hennes

utstrålning var så stolt och så otroligt vacker. Jag föll för henne direkt, så när hon en dag frågade om vi skulle fika blev jag faktiskt överlycklig.

Vi började umgås med våra barn under föräldradedigheten. Jag tror att hon tog mig under sina vingar för att hon tyckte att jag påminde om henne och att hon hade en hel del att lära mig. Hon brukade allt som oftast peppa mig om vikten av att studera. Hon läxade upp mig när hon tyckte att jag var på fel spår, och vi ägnade timmar åt att prata om allt som rör småbarnsårens stora utmaningar. Hon blev verkligen en förebild för mig.

Nästan alltid när jag kom hem till henne stod hon och lagade mat, med musiken i bakgrunden, med sitt barn på armen och med sitt speciella leende på läpparna. Hon hade nämligen fått för sig att jag inte var något vidare på att laga mat, och hon var av den bestämda uppfattningen att varken jag eller våra barn skulle bli några festliga typer om vi inte lärde oss att älska en riktigt kulinarisk måltid.

Så här i efterhand är det faktiskt det minnet som gör mest ont – det där minnet av att jag alltid tänkte på henne som så himla levande, så varm och så otroligt omtänksam. Jag brukade tänka att man inte får en finare mamma än så.

Jag varken vill eller kan klä i ord hur det kändes när jag nåddes av beskedet att Mia hade blivit brutalt mördad av en man. Jag tror att varje ord är överflödigt för att beskriva den bild jag har på näthinnan av hur jag gick bakom hennes lilla barn för att lämna henne till hennes sista vila.

Året då min vän dog mördades tolv kvinnor, tror jag. Min vän var en av dem av kött och blod som döljer sig bakom siffrorna i statistiken. År 2018 gick 22 kvinnor samma brutala öde till mötes som Mia. Detta är fruktansvärda tragedier, som lämnar barn, föräldrar, vänner, kollegor och anhöriga med livslånga sår. Detta är mord som troligtvis hade gått att stoppa.

Herr talman! År 2018 blev alltså 22 kvinnor i Sverige mördade av en man som de haft en nära relation med. Dessa 22 kvinnor utgör toppen av ett enormt isberg, för bakom våldet döljer sig strukturer och mönster som i sin yttersta form dödar kvinnor. Med det avgrunds djupa vrål som ekat över världen med hela metoo har vi fått se hur våldspyramiden målats upp och gestaltats i verklig form med kvinnors vittnesmål som pensel.

Vi har fått se hur kvinnor dagligen utsätts för sexistiska skämt, kränkningar och objektiveringar med utgångspunkt i stereotypa könsroller utan att någon sätter stopp.

Vi har fått se hur trakasserier, hot och fysiskt och psykiskt utnyttjande är vardag på arbetsplatser, skolor och i det offentliga rummet utan att någon sätter stopp.

Vi har fått fruktansvärda vittnesmål om våldtäkter, misshandel och psykiskt våld. Ingen har missat hur Josefin Nilssons öde har fått förkroppsliga alla de kvinnor som terroriseras, misshandlas och hatas tills de inte längre orkar utan att någon sätter stopp.

Vi vet att 22 kvinnor har mördats bara på ett år. Det här är kvinnors verklighet i Sverige, allt utfört av män. Det är verkligen katastrofalt.

Hur är det möjligt, herr talman, att var tredje kvinna mellan 16 och 24 år uppger att de blivit utsatta för sexualbrott det senaste året? Hur är det möjligt att 65 000 kvinnor utsätts för misshandel varje år, att det begås nästan 100 våldtäkter per dygn om man inkluderar mörkertalet och att över 200 000 barn bevittnat våld i hemmet? Det handlar alltså om över 200 000 barn!

Hur är det möjligt att kvinnor och barn i vårt land i detta nu är på flykt från den man som tagit sig rätten att utöva makt genom våld? Kvinnor och barn har fått lämna allt de har bakom sig för att fly för sina liv, gömma sig i olika boenden och till och med säga upp hela sin identitet för att en man inte kan sluta att slå och för att samhället inte stoppar honom.

Om och om igen visar det sig att utsatta kvinnor försökt att få hjälp utan att rätt åtgärder vidtagits. Männerna går fria, men kvinnorna sätts bakom lås och bom. Vi pratar inte om en eller två kvinnor, utan vi pratar om tusentals kvinnor. Det här är faktiskt inte riktigt klokt, herr talman. Det här är galenskap.

Jag frågar mig: Hur anstår det ett land som Sverige att tillåta att våldet fortgår? Jo, det är möjligt för att könsmaktsordningen upprätthålls. Det är möjligt för att politiken tillåter att det fortgår.

Herr talman! Detta är inte en naturlag. Det här är en fråga om makt – om mäns makt över kvinnor. Detta är strukturer som går att ändra om man verkligen vill och om man slutar att agera som om våldet är något vi bara har att förhålla oss till.

Det går att stoppa våldet med politiska beslut. Vi har lagt fram en motion, som vi debatterar här i dag, med en rad förslag som syftar till att ge kvinnor det skydd de har rätt till och att ge männen det straff de förtjänar. Detta är viktiga förslag, som bygger på den enorma kunskap som kvinnojourerna samlat på sig under de 40 år de räddat livet på kvinnor som samhället har svikit.

Men det är strukturerna som måste ändras för att på riktigt eliminera våldet.

De ekonomiska klyftorna mellan kvinnor och män måste slutas, ansvaret för barn och hem måste delas lika, makten mellan könen ska vara jämlik och könsstereotypa normer och värderingar måste brytas. Det är verklig våldsprevention, för, herr talman, vi ska vara ruskigt medvetna om att varje beslut vi fattar i den här kammaren får konsekvenser.

Just därför vill jag påstå att det är med kvinnors liv som insats som politiken i stället för att öka jämlikheten väljer att rigga ett skattesystem som gynnar de rika männen på fattiga kvinnors bekostnad, ett system där kvinnor inte kan leva på sin pension. Det är direkt livsfarligt att i stället för att bygga bostäder, så att varje människa har någonstans att bo, inför man marknadshyror. Då är det ett slag i ansiktet på alla kvinnor att inte stärka välfärden utan i stället kämpa för att sänka folks löner. Det här är politik som kan kosta liv.

Vi kan stoppa mäns våld mot kvinnor om vi vill, men då måste vi byta politisk riktning. Vi i Vänsterpartiet har väckt en motion om socialpolitik och om mäns våld mot kvinnor. Vi står bakom alla våra reservationer, men för att spara lite tid yrkar vi bifall bara till reservation 27. Men det är inte i första hand de här motionerna som kommer att stoppa våldet, utan det är den politik som Vänsterpartiet driver för att bygga ett jämlikt Sverige.

Anf. 44 MICHAEL ANEFUR (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att vi står bakom Kristdemokraternas samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till vår reservation 73.

Herr talman! I denna kammare vinnlägger vi oss ofta eller alltid om att grunda våra beslut på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är en alldeles utmärkt utgångspunkt eftersom vi då slipper fatta beslut som i efterhand visar sig vara dåliga eller inte genomförbara. För kloka politiker är det värt mycken möda att föreslå och fatta beslut som bygger på just denna grund.

Jag förutsätter att vi alla har detta som utgångspunkt – allt annat vore förvånande. Men tyvärr, herr talman, blir jag förvånad, riktigt förvånad. Endast Moderaterna är beredda att stödja Kristdemokraternas yrkande om att alla kommuner bör arbeta utifrån modellen Bostad först. Metoden har vetenskapligt och erfarenhetsmässigt bevisats fungera, men ändå är stödet i utskottet nästan obefintligt. Det är förvånande.

Herr talman! Den gängse metoden i Sverige i dag för att hjälpa och stötta hemlösa är den så kallade trappstegsmodellen. Den innebär i korthet att den hemlöse, som ofta dessutom är beroendesjuk och/eller psykiskt sjuk, ska kvalificera sig för ett eget boende. På vägen ska man gå igenom ett flertal steg: avgiftning, stödboende, socialt andrahandskontrakt etcetera. Om man sedan klarar alla stegen och gör som samhället säger kan det möjligtvis finnas ett eget boende längst upp på trappan. Misslyckas man på något steg ramlar man ned och får börja om från början igen. Denna metod har vi använt i decennier i Sverige, och resultatet är riktigt, riktigt skräligt. Det är väldigt få som når fram till eget boende, men desto fler misslyckas gång på gång.

En annan metod är Bostad först, som utgår från att den hemlöse framför allt saknar boende, vilket kan kännas som en fullständigt rimlig utgångspunkt. I denna modell erbjuds den hemlöse ett eget boende. De enda kraven är att man betalar hyran, sköter lägenheten och inte stör grannarna, det vill säga precis samma villkor som för alla andra. Utöver detta erbjuds man all möjlig hjälp och stöd för att kunna hantera och komma till rätta med sina andra problem.

Metoden har använts under lång tid runt om i världen och i några få kommuner i Sverige, och resultatet är fantastiskt. Åtta av tio lyckas långsiktigt bo kvar i sin lägenhet. Missbruket minskar, den psykiska ohälsan blir mindre och tidigare raserade sociala relationer kan återuppbäggas.

Herr talman! Min fråga blir därför till dem som inte stöder vår motion: Varför betyder vetenskap och beprövad erfarenhet i just denna fråga så lite eller till och med ingenting alls? När det nu finns en metod som fungerar i verkligheten och som dessutom är betydligt mer ekonomisk – 150 000–200 000 kronor billigare än stödboende per individ och år – varför vill man då inte att den används i stor skala? Absolut rimligen borde Bostad först vara det normala och trappmodellen undantaget. Nu är det precis tvärtom. Man använder en metod som vi vet inte ger särskilt bra resultat och låter bli att använda en metod som är bevisat oerhört effektiv.

Dagens regeringspartier har inte tagit ansvar för hemlösheten i Sverige, vare sig förra mandatperioden eller denna. Det gick alldeles utmärkt att klaga och protestera i opposition, men i regeringsställning förvann frågan totalt från dagordningen. Den nationella nivån för att stötta kommunerna togs bort, Bostad först hoppade man över och ingen strategi för hemlöshet togs fram. Resultatet ser vi nu. Hemlösheten ökar, främst bland de mest utsatta och inte minst äldre. De lever och sover på gatan, i förrådsutrymmen, under broarna eller i bästa fall på ett härbärke.

För att komma till rätta med detta samhällsproblem har regeringen inga åtgärder. Kan det bero på att de hemlösa inte är en så stark väljargrupp? Som kristdemokrat har jag fokus på dem som har det allra svårast i vårt samhälle. Tyvärr verkar inte regeringspartierna dela detta fokus i det reella arbetet.

Herr talman! Det är rimligt att kalla regeringens arbete för skamligt. Det är en skam för ett samhälle att inte klara av ens den mest akuta hemlösheten. Ett problem är att vetenskap och beprövad erfarenhet förbehålls högtidstalen men inte används i verkligheten.
(Applåder)

Anf. 45 LINA NORDQUIST (L):

Herr talman! ”Socialtjänst är det stöd som kommunen ger till invånare som behöver hjälp och inte kan få det på något annat sätt.” Så står det i *Nationalencyklopedin*. Det betyder att om inte Socialtjänstens stöd finns eller om det inte duger, då finns inget för de här människorna – inget. Det gäller nyfödda ända till 104-åringar och uppåt, våra sköraste.

Herr talman! Det finns barn som far oerhört illa i vårt land här och nu. Därför är jag glad att Liberalernas och andra partiers krav på familjecentraler ser ut att bifallas. Barnen behöver vuxna i olika yrkesgrupper som arbetar tillsammans, men det behövs mer. Jag ska ge några exempel på liberala förslag som jag står bakom.

Herr talman! Föräldrabalken är mycket stark i svensk lag. Det behövs en barnbalk. Om man vill lämna landet för att utsätta sitt barn för könsstympning eller gifta bort ett barn, då ska man nekas utresa ur Sverige. Om man inom landet förtrycker sitt barn i hederns namn måste omgivningen sätta ned foten, hårt. Och om man själv är roten, menat eller inte, till att ens barn far illa måste man kunna tvingas till hjälp, herr talman, innan det är för sent. Socialtjänsten måste få befogenheter att besluta om mellantvång även för föräldrar. Jag yrkar därför bifall till vår reservation 55 om just detta.

Vi liberaler vill se en nationell strategi mot våld mot barn. Bara det att ett barn upplever våld borde innebära att de ska ses som brottsoffer och därmed som målsägare med rätt till eget biträde. Barnet ska självklart också ha rätt till en egen handläggare hos socialtjänsten, oavsett varför de förekommer i någon av socialtjänstens utredningar.

En del barn är inte trygga hos sina föräldrar, vad vi än gör. Det är vårt ansvar som samhälle att ta väl hand om de barnen, för de blir allas barn när deras föräldrar inte maktar med. De är också våra allra sköraste.

Alldeles för många placerade barn har hälsoproblem, och de klarar inte skolan. Men vi vet ju att hälsa och godkända betyg skyddar barnen, ja, nästan vaccinerar dem mot elände senare i livet.

Liberalerna kräver därför ett stärkt samarbete mellan skola, elevhälsa och socialtjänst. Vi måste följa skolgång och hälsa, för det är vårt gemensamma ansvar.

Varje barn måste få växa upp i ett tryggt hem. Vi vuxna behöver också en egen dörr att stänga om oss. Vi liberaler vill göra mer för att förebygga vräkning och mota hemlöshet.

Inte minst behöver samhället betydligt bättre än i dag skydda kvinnor som flyr från våld i sitt eget hem. Kvinnofridslinjen behöver byggas ut till ett nationellt hjälpnummer. Varje kommun behöver ha en kvinnojour, och dessa jourer måste ha ett stabilt och långsiktigt stöd. Skyddade boenden måste passa för barn när det behövs, och dessa barn måste kunna leva sina barnliv och gå i förskola och skola, oavsett var de måste gömma sig.

Men det finns människor i vårt land som inte lyckas gömma sig, inte lyckas fly. En del människors liv tar slut. Vi liberaler vill att myndigheters agerande ska granskas i varje enskilt fall av grovt eller dödligt våld. Hur har polis och åklagare agerat? Gjorde socialtjänsten och sjukvården tillräckligt? Kunde vi som samhälle ha gjort bättre? Även om det är för sent för en av oss kan kunskapen rädda andra.

Det finns så himla mycket mörker, och samtidigt så många som får veta ingående detaljer om allt detta. Jag tänker på socialnämnderna. Även om ledamöter i kommunernas socialnämnder är noga med sin tystnadsplikt innebär dagens situation att människor, ofta i små städer, får insyn i det allra sårigaste av sina medmänniskors privatliv.

Herr talman! Vi skulle nog tycka att det var märkligt om en politisk nämnd fick detaljerad information om en sjuk persons patientjournal för att sedan fatta beslut om vilken sjukvård just denna person skulle få. Men inom socialtjänsten är det precis så det går till.

Vi liberaler vill därför se över delegationsordningen inom socialtjänsten, för integritetens och de utsatta människornas skull. Detta kräver att socialsekreterare får legitimation, precis som inom hälso- och sjukvårdsyrkena, och att de får mer tid till ansvarsfyllda beslut, för dessa beslut påverkar andra människors hela liv.

Det handlar ju om hela liv. Det säger våra lagar och uppslagsböcker. Detta är hjälpen som våra invånare inte kan få på "något annat sätt", och vi får inte vända dessa människors ryggen.

Anf. 46 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Det var nog inte bara jag som grät när Maj Karlsson stod i talarstolen och berättade om väninnan som fick sätta livet till och hur de följde barnen till mammans sista vila.

Herr talman! Rädda Barnen har en sådan där snurra som på *Bingolotto*. Man trycker på en knapp, och när man trycker på den igen stannar snurran och man kan se hur stor chansen är för var i världen man föds. Chansen att födas i Sverige är 0,08 procent.

Det finns många barn i världen som vi behöver värna. Varje dag dör 15 000 barn under fem år i världen – varje dag. År 1979 förbjöds barnaga i Sverige. Sverige var det första landet i världen att förbjuda barnaga. Det flesta länder tillåter det fortfarande. Därför är jag så stolt över den feministiska utrikespolitik vi för och över den fattigdomspolitik vi för genom biståndet.

Men i Sverige har vi också problem, och vi har väldigt mycket att göra även här. Sverige är som tur är ett välutvecklat land, och de flesta barn växer upp i familjer som är trygga. Alla har rätt till skolgång. De flesta har vuxna omkring sig som de kan stötta sig mot, men tyvärr gäller det inte alla. Jag kommer att fortsätta att hävda, om och om igen, att så länge inte varje människa, varje barn, kvinna och man, kan leva ett tryggt och bra liv

i Sverige lever Sverige inte upp till konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Det finns tyvärr barn som växer upp med missbruk eller dåliga ekonomiska villkor på grund av den sneda inkomstfördelningen i Sverige. Det kan vara våld i hemmet. Mannen kanske slår kvinnan och barnen.

När de flesta barn går hem på eftermiddagen, till helgen eller vid lov kommer de till en rolig och trygg miljö. Men för andra barn är det en skräck. Sommarlovet blir något de fruktar.

I dessa sammanhang är det viktigt att samhället verkligen finns på plats. Därför är det bra att vi har antagit barnkonventionen som lag. I januari 2020 träder den i kraft som svensk lag, och det pågår ett stort arbete runt om i kommuner och landsting och hos Barnombudsmannen för att se hur den ska implementeras rent praktiskt.

Det måste vara lätt för barnen att komma i kontakt med vuxna. Man hör många barn säga att de pratar med kompisar men inte med mamma eller pappa eller lärare eftersom de är rädda för att blotta sig och inte känner förtroende för någon vuxen. Då måste det finnas en elevhälsa som kan se dessa barn och komma in i ett tidigt stadium och hjälpa dem att hitta rätt i samhället och att få det stöd som behövs. Därför är jag glad över att vi satsar på att tillföra resurser även till elevhälsan.

Har man lite större psykiska problem måste det vara enkelt att få snabb hjälp på BUP. Att det ska finnas psykisk vård tillgänglig på vårdcentraler är något regeringen jobbar hårt med att så småningom få på plats.

Precis som Maj sa finns det tyvärr kvinnor som tvingas fly och lämna hus, hem och arbete och flytta in på skyddade boenden. Då måste det finnas resurser även för barnen. Barnen ska inte förlora på detta, utan de ska kunna fortsätta att gå i skolan och inte halka efter. Därför måste vi satsa ännu mer på dessa skyddade boenden så att alla får den omsorg de behöver.

När metoo drog igång 2017 blev jag ganska skrämmd. Det var efterlängtat, och vi behövde verkligen metoo i det svenska samhället. Jag var med och startade #allavi, en hashtag för alla kvinnor oavsett bransch och levnadsförhållanden. På en vecka hade 57 000 kvinnor anslutit sig till gruppen.

Det som skrevs i gruppen gjorde mig fullkomligt mörkrädd. 70 år gamla kvinnor vågade för första gången berätta vad de varit med om när de var små. Det hade följt dem genom hela livet. De trodde att det var deras fel att de i väldigt tidig ålder blivit utsatta för sexuellt våld av män i nära relationer. Eftersom man inte har pratat om det har dessa kvinnor inte fångats upp, inte fått hjälp och har fortsatt att hamna i destruktiva situationer.

Här måste vi bli mycket modigare. Politiken måste bli mycket modigare. Vi måste göra mycket mer för de här kvinnorna och de här barnen. Därför är jag glad att vi nu satsar mycket på kvinnojourer. Vi har också antagit en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor. Den löper fram till 2026. Vi har satsat 1,3 miljarder kopplat till strategin. Vi har också en handlingsplan mot könsstämpning.

I vårändringsbudgeten tilldelar vi 45 miljoner till arbetet mot våld i nära relationer, 45 miljoner till insatser mot hedersrelaterade brott och 40 miljoner till kvinno- och tjejjourer. Det är åtminstone ett steg framåt.

Prot. 2018/19:80

24 april

Socialtjänst- och
barnfrågor

Herr talman! Med dessa ord vill jag tacka för ordet och yrka bifall till förslaget i betänkandet och till reservation 70 om familjecentraler.

Anf. 47 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Jag har först lyssnat på Lena Emilsson, som är representant för ett regeringsparti, och nu Pernilla Stålhammar från Miljöpartiet som också är ett regeringsparti. Jag har i debatten saknat konkreta exempel på hur regeringen ämnar stärka socialtjänsten och ta itu med de allvarliga och omfattande problem och brister som vi ser i socialtjänsten runt om i Sverige. Inte minst brister det många gånger när samhället väljer att placera barn på HVB-hem, i familjehem eller på särskilda ungdomshem.

Herr talman! Jag ska börja med att ge regeringen lite beröm. Precis före påsk kom ett pressmeddelande om att regeringen har fattat beslut om ett åtgärds paket för att trygga HVB-hem och särskilda ungdomshem. Det var verkligen på tiden. Utskottet har vid upprepade tillfällen lyft upp detta. Vi har till exempel kallat generaldirektören för Statens institutionsstyrelse till oss och fått väldigt klena och bristfälliga svar. Det var alltså verkligen på tiden.

När jag läste pressmeddelandet blev jag dock bekymrad då jag konstaterade att familjehem inte lyfts fram. Vi vet att många barn placeras i familjehem som är direkt olämpliga. Jag lyssnade så sent som i går på radioprogrammet *Kaliber* om upprepade placeringar i ett familjehem där de var dömda för mer eller mindre allvarliga brott. Det är fullkomligt oacceptabelt.

Min fråga till Pernilla Stålhammar är: Varför blundar regeringen för problemen när det gäller familjehemmen?

Anf. 48 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Herr talman! Det finns, precis som Johan Hultberg säger, otroligt mycket att göra.

En viktig sak är den socialtjänstutredning som nu pågår. Där har ett tilläggsdirektiv lagts till om att även inkorporera barnkonventionen i socialtjänstutredningen. Man ska så att säga vända på kuttingen; barnens rätt ska väga tyngre än familjerätten.

Vi har sett att det finns stora problem på Sishemmen. Det finns knark, och väldigt många far illa där. Det är något som vi ser över nu, precis som du nämnde.

När det gäller familjehemmen ser vi också problemen. Det har funnits familjehem där det har varit problem upprepade gånger och man inte har tagit det vidare. En kommun som skickar till en annan kommun har kunnat skicka till ett familjehem som inte har skött sig särskilt bra.

Därför anser jag och Miljöpartiet att vi behöver ett slags nationellt register för att säkerställa att de som inte klarar av att möta kraven eller som missköter sig inte ska kunna fortsätta. Det ska man veta i det nationella registret, så att fler felplaceringar helt enkelt inte sker.

Anf. 49 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Ett nationellt register hade varit intressant att utreda. Någon sådan utredning har dock inte kommit från regeringen. Det enda som

har kommit är att man ska titta på HVB-hemmen och de särskilda ungdomshemmen. Familjehemmen lämnas helt utanför. Jag efterfrågar konkreta åtgärder.

Moderaterna är absolut öppna för att titta på ett nationellt register. Vi har i en reservation i det här betänkandet lyft fram att vi vill införa en certifiering och fortlöpande kontroller av familjehemmen.

Herr talman! När samhället griper in och i någon mening tar över föräldrarollen är det oerhört viktigt att samhället inte sviker i föräldrarollen. Det blir ett dubbelt svek för de barn som placeras i en direkt olämplig familj där droger förekommer, där föräldrarna som är tänkta att vara förebilder själva är inne på en brottslig bana och så vidare. Det är alltså ett svek.

Jag hoppas verkligen att Pernilla Stålhammars och Miljöpartiets ambition inte stannar vid en tom ambition utan att det blir konkret handling från regeringen. Det är just konkret handling jag efterfrågar.

Moderaterna och jag lyfter i den här debatten och i våra reservationer fram ett batteri av åtgärder för att förbättra socialtjänsten. Jag hörde ärligt talat inte något konkret från vare sig ledamoten Emilsson eller ledamoten Stålhammar om vad regeringen gör, mer än att man har en pågående utredning.

Herr talman! Jag vill återigen fråga ledamoten Stålhammar: Vad konkret gör regeringen för att stärka socialtjänsten och för att komma till rätta med de brister som finns? Är man beredd att införa en nationell handlingsplan, som Moderaterna föreslår? Är man beredd att ge Socialstyrelsen i uppdrag att titta på hur stödet till socialtjänsten kan förbättras när det gäller att hjälpa barn i utsatta familjer att klara av skolan? Är man beredd att stärka socialtjänsten och personalens kompetens och ansvar? Vad konkret vill regeringen göra?

Anf. 50 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Herr talman! Jag och Johan Hultberg har självklart samma ambition här.

Den här regeringens arbete har precis satt igång, i och med att regeringsbildningen dröjde. Det är väldigt mycket som ligger i pipeline. Nu har vi bland annat en minister som ansvarar särskilt för barnfrågor och en minister för jämställdhet. Jag vet att Åsa Lindhagen jobbar väldigt hårt.

Vi vill se ett nationellt register. Det skulle som sagt kunna vara ett sätt att säkerställa att man inte kan placera barn i boenden som inte uppfyller kraven.

När det gäller socialtjänsten handlar ett problem om att olika parter inte kommunicerar. Det måste finnas ett bättre samarbete mellan till exempel sjukvården, socialtjänsten och skolan. Sådana saker diskuteras nu i Regeringskansliet, och vi tar fram konkreta förslag för hur vi ska arbeta vidare med det.

Vi har också Socialtjänstutredningen som lägger fram sitt betänkande i juni nästa år. Det ser vi mycket fram emot.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 12 Civila samhället inklusive trossamfund

Kulturutskottets betänkande 2018/19:KrU15
Civila samhället inklusive trossamfund
föredrogs.

Anf. 51 JOHN WEINERHALL (M):

Herr talman! För såväl samhället som den enskilde individen är ett starkt civilsamhälle av stor vikt. Det är i mångt och mycket det sammanhållande kittet i vårt samhälle. Det för människor samman och bär i många avseenden upp vårt land. Det civila samhället är den grund av frivilliga sammanslutningar som vårt samhälle vilar på och som inte täcks av det offentliga. För oss moderater är samhället alltid större än staten. Därav är ett starkt civilsamhälle av yttersta vikt.

Det civila samhället finns i alla hörn i vårt avlånga land, men det är kanske både viktigast och mest närvarande för människor på landsbygden, där det offentliga sällan är närvarande. Jag är uppvuxen på den östgötska landsbygden och vet vilken betydelse det civila samhället har både för bygden och för vardagslivet. Reijmyre IF, Skedevi kyrka och Hembygdsföreningen Gamla Reijmyre är exempel på sådant som för samman och håller samman människor i en viktig gemenskap.

Våra idrottsföreningar ger barn och unga en meningsfull fritid. De gör ett viktigt arbete för att invandrare ska bli en del av det svenska samhället och utgör en arena för samvaro som för samman väldigt många människor i vårt land.

Det finns också otaliga andra typer av föreningar och organisationer som gör stora och viktiga insatser i det civila samhället. Det handlar om bland annat välgörenhetsorganisationer, som på olika sätt hjälper behövande människor. Vid den här tiden av året är det nog många av oss som har köpt en majblomma för att särskilt stödja alla barns rätt till ett liv utan fattigdom. Det handlar även om andra slags organisationer såsom pensionärsföreningar eller studieförbund. Det svenska civilsamhället är verkligen en rik flora av ideella krafter.

Herr talman! En annan stor del av vårt civilsamhälle utgörs av trossamfunden. Kyrkan har ända sedan kristnandet av Sverige varit en väldigt viktig institution, om inte den viktigaste, i vårt samhälle. Till otaliga generationer har den bidragit till läskunnighet och utbildning, och den har givit sjukvård, social omsorg och inte minst en andlig hemvist.

Även om Svenska kyrkans roll inte är densamma som då har religionen och alla våra trossamfund i Sverige en väldigt viktig roll även i vår samtid. Över 8 miljoner människor i Sverige är medlemmar i något trossamfund, och det finns än i dag fler gudstjänstbesökare än besökare såväl på fotbollsmatcher som i biosalonger. Ibland känns det dock som om trossamfunden och deras betydelse för de flesta i vårt land glöms bort.

Religionsfriheten är helt central i ett demokratiskt land, och var och en har rätt att få tro vad man vill och utöva sin religion. Alla de trossamfund som finns och verkar i Sverige utgör alla, var för sig och tillsammans, en viktig gemenskap för väldigt många människor, och därmed för samhället i stort.

På 1600-talet fick Sverige sina första judiska församlingar. I mitten av 1800-talet då fler samfund än Svenska kyrkan fick lov att verka växte frikyrkorna kraftigt. Sedan dess har Sverige fått ett stort antal verksamma trossamfund inom olika religioner. De senaste decennierna har antalet religioner och samfund vuxit i snabb takt. Den gamla statskyrkan, frikyrkorna, invandrarsamfunden, judiska församlingar, moskéer och tempel utgör tillsammans det mångreligiösa landskap som många av oss, var och en och tillsammans med andra, har som andlig hemvist.

Trossamfunden är också mer än andliga hemvister. Det är där många av oss döps, gifter oss och slutligen också begravs och får vår sista vila. Även om man själv inte är troende är det en plats där vi möts för att fira livet och mötas i kärlek men också i sorg. För många människor är de just mötesplatser, ett socialt sammanhang och ett skydds nät. Det är vård av kulturarv, konserter och språkkaféer för invandrare. Vi har helt enkelt väldigt mycket att tacka alla våra trossamfund och alla församlingar för.

Trots att religionen för de allra flesta är något positivt och ger glädje och mening finns det också krafter som utnyttjar religionen till att sprida skräck och terror och för att upprätthålla normer och värderingar som vi aldrig kan acceptera. Religiösa motsättningar och intolerans hos fåtalet människor sprider hat i vår samtid med vedervärdiga handlingar, som nu senast i Sri Lanka, där över 300 kristna fick sätta livet till för att de var just kristna, eller moskéattacken i Nya Zeeland, där minst 50 fick sätta livet till.

Vi ser det även hos alla de judar som här i Sverige inte känner sig trygga och som får möta antisemitismens fula tryne i dagens Sverige. Vi ser det hos de flickor, men även pojkar, som inte bara tvingas leva under utan också upprätthålla normer som begränsar dem i deras liv. Homosexuella nekas leva öppet med sin kärlek. Barn tvingas gifta sig. Flickor förs ut ur landet och blir könsstympade. Alla dessa hemska handlingar och destruktiva normer försvaras inte sällan i religionens namn.

Herr talman! Detta måste vi från politikens sida ta kraftfullt avstånd från och se till att inga organisationer eller trossamfund som upprätthåller värderingar och normer som dessa får medel från det offentliga.

Jag vill avsluta med att säga att Moderaterna givetvis står bakom alla sina reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 4 under punkt 4. Den berör just utbetalningar av offentliga medel till organisationer som upprätthåller dessa normer.

(Applåder)

Anf. 52 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att framhålla att jag ställer mig bakom samtliga reservationer från Sverigedemokraterna i det här betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till Sverigedemokraternas reservation 1.

Civilsamhället, vilket också trossamfunden är en del av, måste vara ett mål i sig och inte endast ett medel för staten. Tvärtom ska staten vara en garant för ett livskraftigt och självständigt civilsamhälle som tillåts leva ett eget liv och som inte bara ges värde genom att det på olika sätt kan användas instrumentellt från politiskt håll. Ett instrumentellt handhavande

av civilsamhället har vi sett för mycket av under den gångna mandatperioden då regeringen till exempel efter invandringskrisen 2015 försökte ställa om civilsamhället till en enda stor integrationsapparat.

I civilsamhället skapas stora värden, och identiteter formas genom mellanmänniskliga relationer. Frivilliga sammanslutningar sker i civilsamhället på bas av vänskapliga relationer, gemenskaper samt gemensam strävan. För många människor är denna sociala tillvaro en grundbult i hela den sociala tillvaron. Staten kan inte ersätta det fantastiska som kan växa fram ur civilsamhället. Men ett starkt samhälle kan byggas genom ett starkt civilsamhälle, om staten låter det frodas. Åtminstone verkar det som att några partier här i kammaren vill ha det så. Det är ju alltid något.

Herr talman! Syntsättet om att civilsamhället ska ges förutsättningar att få spira utan att för mycket statlig hand är inblandad är viktigt för oss sverigedemokrater – därmed inte sagt att organisationer inom det civila samhället ska kunna motta offentliga stöd, som i förlängningen kommer från skattemedel, och sedan göra vad som helst med dessa, tvärtom. Vad gäller frågan om att kontrollera vart offentligt stöd går, och hur det används, behöver vi från statens sida i stället bli strängare. Det är otroligt viktigt för att legitimiteten i hela systemet med offentligt stöd till civilsamhället ska bestå, inte minst i allmänhetens ögon.

Ett problem som över tid vuxit fram i Sverige är att det har dykt upp organisationer som mottar statligt stöd och samtidigt inte vill vara en del av det svenska civilsamhället. Dessa vill i stället skapa ett slags parallellt civilsamhälle vid sidan av, där helt andra värderingar och normer ska råda i grunden än i Sverige i övrigt. Det kan till exempel handla om civilsamhälleliga organisationer som inte distanserar sig med trovärdighet från religiös extremism eller hederskultur. Dessa organisationer kan snarare verka för sådant, vilket är fullkomligt oacceptabelt. Så får det inte gå till i Sverige.

När kulturutskottet behandlade det betänkande vi nu debatterar valde vi sverigedemokrater att aktivt ställa oss bakom flera yrkanden ur en enskild motion från ett par sverigedemokratiska riksdagsledamöter. Den motionen handlar om Muslimska brödrskapet och dess etablering i Sverige. Det är en fråga som vi i Sverige skulle ha behövt arbeta mer proaktivt med.

Vi sverigedemokrater vill bland annat att offentligt stöd som går till organisationer som kan sägas representera Muslimska brödrskapet och dess underorganisationer ska stoppas. För att göra detta måste vi naturligtvis utreda hur Muslimska brödrskapets etablering i Sverige ser ut och vilken koppling organisationen har till sådant som terrorism. Vi vill också utreda konsekvenserna av det ekonomiska stöd som har betalats ut till organisationer inom Muslimska brödrskapets nätverk.

Genom att ställa oss bakom denna enskilda motion vill vi särskilt uppmärksamma och sätta fokus på detta problem, även om det naturligtvis också finns andra organisationer som vi behöver komma åt och som driver en skadlig agenda men som kan ha en annan typ av ideologisk hemvist.

Herr talman! Religiösa samfund kan givetvis ofta också vara en positiv kraft i Sverige och det svenska civilsamhället. Exempelvis kan det gälla frikyrkor som finns på landsbygd och i glesbygd, men också i större städer, som ofta bedriver ett fint arbete som bidrar till social sammanhållning i samhället över generationsgränser.

Hur viktigt sådant socialt arbete som förekommer i olika religiösa samfund är ska naturligtvis inte underskattas. Men det gäller att kunna hålla två bollar i luften samtidigt. Vi måste med kraft motverka att offentligt stöd utgår till organisationer som verkar i strid med svenska och västerländska värderingar, men samtidigt måste vi kunna se och verka för att religiösa samfund kan uppnå den stora potential de har till att vara en positiv kraft i vårt land.

Anf. 53 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Jag står bakom samtliga mina och Centerpartiets reservationer, men väljer för tids vinnande att yrka bifall endast till reservation 7. Jag vill också passa på att hänvisa till de två särskilda yttranden som jag och Centerpartiet står bakom.

Herr talman! För Centerpartiet är det väsentligt att varje människa ska kunna bidra till vårt gemensamma samhälle efter förmåga och få förutsättningar att vara delaktig i samhällslivet. Civilsamhällets aktörer är ofta snabbast på plats när det uppstår behov av organiserat samarbete mellan människor. Det finns många exempel på att civilsamhället ofta lyckas väldigt bra med sådant som statliga myndigheter med många miljarder i anslag kanske misslyckas med. Därför vill vi förstärka den effekten och ge civilsamhället än bättre möjligheter att utveckla sitt arbete. Dessa aktörer gör ovärderliga insatser redan i dag genom att skapa framtidstro och sammanhållning och vara en kontaktskapande yta.

Det är också som sagt föreningarna, organisationerna och samfunden som ofta är snabbast på plats när akuta behov av stöd och samarbeten uppstår. Vi kunde se det när det under en kort men intensiv period var många människor som sökte skydd här i vårt land. Då fanns civilsamhällets organisationer först och snabbt på plats. Vi ser det nu också när det behövs stöd för att komma in i vårt samhälle. Då finns till exempel Röda Korset, kyrkan och trossamfundet på plats, liksom idrottsklubben och bygdegårdsföreningen. Där finns också folkbildningen och kulturföreningen. Civilsamhällets organisationer är otroligt viktiga aktörer när det gäller integration för nya personer i vårt samhälle. Men då är det också viktigt att man från det offentliga uppmärksammar civilsamhällets organisationers viktiga insatser och ger rätt och adekvat stöd.

Herr talman! Civilsamhället behöver ges en bättre möjlighet att bidra till ökad delaktighet i vårt samhälle, för det finns problem som behöver tas på allvar. Det kan till exempel handla om krångliga regelverk och försämrade ersättningar. Det behövs förenklingar i administrationen av stödet till föreningslivet. Det gäller inte minst de delar av civilsamhället som arbetar med insatser som leder till integration och gemenskap. Ansökningsprocessen måste vara enkel, effektiv och smidig, och vi måste se till att föreningslivets ideella engagemang och funktion verkligen värdesätts för det som de tillför till vårt samhälle.

Det finns som sagt problem med hur bidragssystemet för civilsamhället är uppbyggt. En stor del av stödet till civilsamhällets organisationer utgörs av projektbidrag på bekostnad av grundstödet. Detta gör att verksamheterna blir svårstyrda, vilket i sin tur kan innebära hinder för utvecklingen av verksamheten, tvärt emot syftet med projektbidrag. Projekt är bra när man vill utveckla verksamheten och kanske hitta nya vägar och prova nya idéer för sin verksamhet. Men det måste också finnas möjlighet att få jobba

med sin verksamhet och utveckla sin grundverksamhet utan att hela tiden behöva komma på nya projektidéer för att kunna söka nya projektbidrag. För att stärka civilsamhällets möjlighet att vara än mer snabb och flexibel i att ta sig an samhällets utmaningar vill vi från Centerpartiets sida se en ökad andel grundstöd i bidragen från det offentliga.

Herr talman! Civilsamhällets och föreningslivets arbete spelar en mycket viktig roll för en positiv samhällsutveckling i stort, inte minst på landsbygden och på mindre orter där civilsamhället genom föreningar och samfund tar ett stort ansvar för bygdens utveckling. De mötesplatser som civilsamhällets organisationer skapar är viktiga i ett mycket bredare och samtidigt djupare perspektiv än bara det specifika uppdrag man tagit på sig. Att mötas och tillsammans organisera och engagera sig gynnar både individen och i förlängningen också samhället. Om än fler barn och unga, men också vuxna, får upp ögonen för föreningslivet kan vi fortsätta att utveckla vårt samhälle i en positiv riktning och motverka segregation för att i stället bygga broar.

Jag vill dock vara väldigt tydlig med att vi aldrig kan tolerera att det finns organisationer, föreningar och religiösa samfund som på något sätt visar att de accepterar hedersrelaterad brottslighet. Sådana organisationer ska aldrig stödjas av staten med offentliga medel.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag citera några rader ur Centerpartiets idéprogram: ”Demokratin, den demografiska utvecklingen och människors önskan om ökad makt över sin egen vardag kräver ökat utrymme för ideella insatser, föreningsarbete och socialt och kulturellt entreprenörskap. Idrott, frivilligt socialt arbete och amatörkultur är tydliga exempel på hur civilsamhället skapar sammanhållning, integration och engagemang. Politikens uppgift är att riva hinder och röja väg för denna utvecklingskraft. Om det offentliga blir allt för ambitiöst, tar på sig allt fler uppgifter och garanterar allt fler delar av människors liv, riskerar detta motverka de frivilliga initiativ som skulle uppkommit i dess ställe.”

Herr talman! Från Centerpartiets sida vet vi att politiken kan stödja civilsamhället genom att involvera det i fler processer, finansiera dess infrastruktur och beskatta det så lite som möjligt.

Anf. 54 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Herr talman! Ibland talas det om att det ideella engagemanget minskar. Men vi har ett mycket starkt föreningsliv i vårt land. Människor lägger tid på att träna ungdomslag, baka kakor och koka kaffe hos hembygdsföreningen, arrangera konserter, stötta våldsutsatta kvinnor och samla in pengar till hemlösa. Kvällar och helger fylls av föreningsaktiviteter. Det kryllar faktiskt av folk som vill göra något för sin omgivning, för sitt lokalsamhälle och för framtiden. Det är mycket hoppfullt att det fortfarande ser ut på det här sättet i vårt samhälle.

Här i riksdagen och i skyltfönster i Gamla stan kan man se en utställning om framväxten av den svenska demokratin, som nu firar 100 år. I början av seklet lyckades rösträttsrörelsen, arbetarrörelsen och nykterhetsrörelsen organisera hundratusentals människor utan internet och sociala medier till hjälp. Det var fattigdom och hunger som drev på, men också insikten om att det var möjligt med förändring när människor gick samman, att samhällsordningen inte var av Gud given utan att människor kan och har rätt att få en värdig framtid här på jorden.

Dagens föreningsliv ser till viss del annorlunda ut. Några av de stora folkrörelserna tappade medlemmar när samhället förändrades till det bättre. Många känner kanske att en stark välfärdsstat har minskat behovet av sociala rörelser. Men engagemanget har inte tagit slut utan sökt nya vägar. På många sätt har det blivit enklare att vara föreningsaktiv. Bidrag från det offentliga har gjort att många föreningar kan ha någon anställd som sköter en del av det administrativa arbetet och underlättar för de ideella. Lokaler, utrustning och annat stöd ges också.

Men med bidrag kan det komma en hel del önskemål från stat och kommun. Det blir krav på ansökningar, rapportering, uppföljning och ekonomiska redovisningar. En mycket lovvärd politisk iver att kunna redogöra för vart skattepengar går ligger ofta bakom de här besluten. Det är mycket viktigt att det finns en transparens även kring bidragen till ideella organisationer. Frågan är snarare på vilket sätt man förväntas rapportera, hur ofta och med vilken detaljgrad. När alltmer kan göras digitalt är det lätt att skapa utvärderingsblanketter, enkäter och rapporteringssystem. Allt finns på nätet, säger vi, och antalet föreningsrådgivare kan minska i kommunerna.

När allt större delar av bidragen är projektmedel beviljade för korta perioder behöver alltmer tid läggas på att fylla i ansökningar och rapportera resultat. Många föreningar signalerar också att det inte verkar spela någon roll hur lyckat ett projekt blivit – det är ändå väldigt svårt att få pengar för fortsatt verksamhet. I stället måste man hitta på nya saker. Det är tröttsamt och ett slöseri med både ekonomiska och mänskliga resurser, vill jag påstå.

Herr talman! Vi måste vara rädda om det ideella engagemanget. För något år sedan tillsattes en statlig utredning som resulterade i betänkandet *Palett för ett stärkt civilsamhälle*. Här framkommer att det behövs större kunskap inom offentliga förvaltningar, beslutsorgan och myndigheter om civilsamhällets villkor. Från Vänsterpartiets sida hade vi gärna sett att denna gedigna utredning hade resulterat i en proposition. I höstas behandlade vi här i kammaren en skrivelse med en redovisning av vad regeringen gjort för att förbättra villkoren för föreningslivet, och där fanns många positiva inslag. Tyvärr kändes det inte som om regeringen tog det här helhetsgreppet som vi anser behövs, och i dag behandlar vi därför Vänsterpartiets omfattande motion på området.

Vi föreslår översyn för att förenkla administration samt översyn av konsumenträtt och konkurrensrätt för att säkerställa att föreningslivets särprägel får genomslag. Det är viktigt att ideellt arbete och ekonomiska föreningar inte jämföras med aktiebolag och att konsekvensanalyser görs vid ny lagstiftning för att upptäcka om skrivningarna är anpassade för ideella organisationers villkor.

Det är inte alls en lätt uppgift; det är jag den första att tillstå. Bara det faktum att vi här i debatten slänger oss med olika begrepp förvirrar. Vi pratar om föreningar, ideella organisationer och civilsamhället – det är förvirrande. Det är heller ingen homogen grupp vi talar om. Det handlar om olika storlek både vad gäller medlemsantal och ekonomi. En del har uppdrag att utföra service åt kommuner och regioner, medan andra har fullt sjå bara att få ihop en styrelse.

Detta ställer höga krav på oss som lagstiftare och på våra partikamrater på lokal och regional nivå. Det är omöjligt att skapa regelsystem och stödfunktioner som är anpassade till exakt varje enskild organisation, men vi

behöver ändå ha ambitionen att fånga upp så många aspekter som möjligt när vi fattar beslut.

Herr talman! Nu har jag berört vikten av minskat administrativt krångel, anpassning av regelverk och större kunskap hos myndigheter och beslutsfattare om civilsamhällets villkor. Jag skulle också vilja beröra frågan om inflytande.

För Vänsterpartiet är det en central demokratifråga att lokala organisationer som verkar där människor faktiskt bor kommer till tals och får möjligheter att påverka utvecklingen. Det civila samhällets organisationer bidrar i sin roll som röstbärare till att en mångfald av idéer och uppfattningar synliggörs och till att intressen och uppfattningar hos olika grupper i befolkningen företräds i offentligheten. Sammanhållningen i samhället stärks också när fler involveras.

Min erfarenhet av arbetet här i riksdagen är att det finns goda kontakter med civilsamhället. Makthavare och beslutsfattare på olika nivåer behöver enligt vår mening involvera och samverka med det civila samhällets organisationer. Om vi gör det här på ett tidigt stadium kan beslut som ligger till grund för en hållbar samhällsutveckling fattas.

För att civilsamhället ska kunna fullfölja den viktiga rollen som röstbärare måste det ha goda ekonomiska villkor. Det här är en balansgång: Hur mycket ska vi styra bidragen? Vill vi ha en mångfald av röster kan vi ju inte försöka stöpa alla föreningar i samma form.

Under förra mandatperioden gjorde Vänsterpartiet tillsammans med regeringen stora satsningar på till exempel idrottslivet, folkbildningen och det fria kulturlivet. Det var mycket viktiga och välbehövliga reformer. Tyvärr var det inte nog. Många statliga bidrag till civilsamhället har faktiskt legat stilla i ett decennium samtidigt som lönerna har ökat och lokalerna har blivit dyrare. Många föreningar tvingas kompensera detta bortfall med höjda avgifter.

För Vänsterpartiet, som menar allvar med att fler ska kunna vara föreningsaktiva, får de här avgifterna inte utgöra en tröskel. Vi kommer därför att fortsätta att jobba för att stärka de ideella organisationernas ekonomi framöver.

Herr talman! Jag väljer att yrka bifall endast till reservation 9 även om jag står bakom alla Vänsterpartiets förslag.

Anf. 55 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag ställer mig bakom samtliga reservationer från Kristdemokraterna, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 10.

Isaac Neikter förhindrade en tragedi med några sekunders marginal. När en man föll ned på tunnelbanespåret och blev medvetslös agerade 19-åringen instinktivt. ”Jag tänkte inte alls utan förstod bara att han behövde min hjälp”, säger Isaac.

Anne-Elisabeth, 63, krockade våldsamt på riksväg 70. När hon låg med svåra nackskador i en kvaddad bil ingrep Angelica Holm, 32. ”Jag är enormt tacksam. Jag ska ge henne en blomsterbukett”, säger Anne-Elisabeth.

Lilla Nora blir plötsligt helt livlös på flera tusen meters höjd. Någon läkare finns inte ombord på planet, men en BVC-sköterska ser att något

händer. ”Jag tar upp henne och smärtstimulerar med min knytnäve vid bröstbenet och då kommer hon ju igång igen”, säger Malin Wallberg, 49.

Det här är tre exempel på personer som gjort frivilliga insatser. De är våra hjältar, och de är många i vårt land. Det handlar om civilkurage men är samtidigt en del av civilsamhället. Faktum är att vårt land inte klarar sig utan dessa stora ideella insatser. Det är personer som glömmer sitt eget jag för en annan människas skull och ger sig hän i tjänst för andra, ofta utan att kräva något tillbaka.

I det civila samhället finns allt från nätverk, tillfälliga sammanslutningar och ideella föreningar till stiftelser, kooperativ och frivilliga insatser likt dem jag nyss beskrev.

Många insatser görs av kyrkor och trossamfund. Jag har själv vid flera tillfällen besökt S:ta Clara kyrka här i centrum av huvudstaden. Varje dag delar den kyrkan ut mat och annat på Sergels torg. Går man dit en torsdagsmorgon kan man vara med om en mässa. Jag var där för några veckor sedan. Prästen och diakonerna håller mässan, och sedan rullar det in ett antal vagnar med mat från restauranger, bagerier och livsmedelsbutiker till de 100 personer i kyrkan som har anmält sig och fått en nummerbricka eftersom de behöver mat. De tillhör de hemlösa – de fattigaste av de fattiga i vårt samhälle.

Trossamfund har genom långa tider gjort livet lättare för många personer som lever i utsatta situationer. Hur kan då politiken vara med och skapa möjligheter för dessa insatser? Vi jobbar med det civila samhällets villkor, bland annat möjligheter att bilda organisationer, att få statligt stöd, att bedriva ideell verksamhet och att göra människor delaktiga.

Stödet till trossamfundet är viktigt ur många aspekter. Om detta stöd skulle minska eller avvecklas skulle det få stora konsekvenser för trossamfundens verksamhet. Det skulle dessutom sätta trossamfundet i en sämre ställning i förhållande till Svenska kyrkan. Stödet har en stor betydelse därför att det också ger möjlighet att bedriva en religiös verksamhet på lika villkor.

När det gäller det statliga stödet till olika organisationer beslutade riksdagen våren 2018 att inte ge stöd till föreningar och organisationer som accepterar eller rent av legitimerar hedersrelaterat förtryck och heders-traditioner.

Hedersrelaterat våld och förtryck har tyvärr blivit vardag för många unga människor i Sverige. Man räknar med att över 100 000 flickor och pojkar begränsas på grund av hedersförtryck. Dessa normer och värderingar hör inte hemma i ett modernt rättssamhälle. Därför måste åtgärder vidtas för att säkerställa att inga offentliga medel utbetalas till föreningar eller religiösa samfund som genomför barnvigsisar och sanktionerar annan hedersrelaterad brottslighet.

Herr talman! Utredningen *Palett för ett stärkt civilsamhälle* från 2016 tog upp ett antal förslag för att öka förutsättningarna för civilsamhället att arbeta. Men inte ett enda av utredningens förslag togs till vara och gjordes till verkstad av den förra regeringen. Det blev en skrivelse och inte en proposition med förslag, precis som Vasiliki Tsouplaki uttryckte det nyss här i talarstolen.

Några av förslagen handlade om kompetenshöjande insatser hos offentliga aktörer på statlig, regional och lokal nivå så att de bättre kan möta civilsamhällets behov. Utredningen föreslog också att det vid införandet

av nya regler ska införas ett krav på myndigheten att kartlägga vilka ekonomiska och andra konsekvenser det får för organisationer inom det civila samhället. En övervägande majoritet av remissinstanserna var positiva till dessa förslag. Men den rödgröna regeringen valde att inte införa det.

Det fanns många fler genomförbara förslag i utredningen, som att öka civilsamhällets möjligheter att delta i upphandling och minskat regelkrångel för civilsamhällets organisationer. I en motion efterlyser vi kristdemokrater just detta.

Herr talman! Avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer infördes av Alliansen på initiativ av Kristdemokraterna men togs bort av den förra regeringen. Nu får vi se vad som händer med detta framöver. Alla länder i Europa har gåvoskatteavdrag och uppmuntrar privatpersoner och företag att ge gåvor till den ideella sektorn – alla utom Sverige.

Kristdemokraternas systerparti Kristelig folkeparti i Norge drev igenom gåvoskatteavdraget år 2000. Då var maxsumman 900 kronor. År 2019 är det maximala beloppet 50 000 kronor per person och år. Givandet med skatteavdrag har mer än dubblats sedan 2005. År 2015 donerades nästan 3,5 miljarder norska kronor inom gåvoskatteavdraget. Alla partier i Norge, från vänster till höger, står i dag bakom gåvoskatteavdraget.

Vi behöver införa samma system i Sverige. Det skulle sannolikt innebära ett enormt lyft för ideella organisationer och skapa nya möjligheter till sociala insatser och forskning och till människor i behov av hjälp och stöd.

Trots att Sverige hade ett i jämförelse litet gåvoavdrag var genomslaget stort och växande innan avdraget togs bort. Det första året, 2012, var det 195 000 personer som nyttjade tillfället. Det sista året, 2015, var det 333 000 personer som tog del av skattereduktionen till ett totalt belopp av 290 miljoner kronor. Organisationer som Plan Sverige och Stockholms Stadsmission har berättat att man fick in hela 15 miljoner kronor mer per år.

Ett par opinionsundersökningar har mätt svenska folkets vilja att ge och deras syn på skattelättnader för välgörande ändamål. Som alltid ska man ta opinionsmätningar med en nypa salt, men resultaten pekar i samma riktning: Förbättrad privatekonomi ökar givandet. De flesta tycker att en skattereduktion är bra. Det råder alltså ingen brist på vilja bland svenska folket. Det är dags att Sverige blir normalt i ett europeiskt perspektiv på det här området. För oss kristdemokrater är detta en viktig hörnsten i bygget av det goda samhället, där människors generositet tas till vara.

Jag vill avsluta med ett citat av Anders Arborelius, katolsk biskop och kardinal, som besökte oss här i riksdagen nu på morgonen. Han sa: ”Det är viktigt att vi bygger broar mellan människor i stället för att bygga murar.”

I detta anförande instämde Magnus Oscarsson (KD).

Anf. 56 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S):

Herr talman! Det pågår en kamp om demokratin, delvis i det tysta. När nationalismen och extremismen iklädda olika skepnader breder ut sig som en mörk skugga över världen och över vår samtid måste vi fråga oss om och hur vi vill ta kampen.

När vi i dag debatterar civilsamhället är det just detta vi debatterar: kampen om demokratin. För nationalisterna och extremisterna, enkelt kallade antidemokrater, är civilsamhället ett hinder och ett hot. Civilsamhällets organisationer bidrar nämligen, oavsett vilka intressen de företräder, till en viktig komponent i demokratin: att stärka tilliten människor emellan.

När människor möts och vågar uttrycka sina tankar högt, vågar vara kritiska mot varandra och vågar kroka arm med varandra kring en specifik fråga uppstår en känsla av samhörighet och tillit. Vi lär oss av varandra, och vi inser att det går att tillsammans påverka och förändra. Vi lär oss att lita på varandra.

När antidemokrater verkar för att försvaga civilsamhället är det för att så tvivel och skapa en kultur av rädsla och misstänksamhet. De vill skapa en känsla av att det inte finns några gemensamma intressen; det finns bara vi mot dem. De vill bryta ned tilliten människor emellan så att vi inte ska våga tro på att de bästa besluten fattas gemensamt. Utan den övertygelsen kan inte demokratin överleva.

Herr talman! Civilsamhället är under attack globalt. Bara mellan 2012 och 2018 skrevs över 120 lagar i ca 50 länder runt om i världen som begränsar civilsamhällets möjlighet att påverka. Lagarna handlar i stort om en striktare statlig övervakning av organisationernas arbete och om att begränsa deras resurser. Och bara under 2017 mördades över 300 människorätts- och miljöförsvareare enbart för att de organiserat och engagerat sig mot orättvisor.

Hur berör detta civilsamhället i Sverige? Den trend som vi ser runt om i Europa och i världen har Sverige ingen given immunitet mot. Även här i Sverige finns antidemokratiska krafter och ett riksdagsparti som med beundran ser på utvecklingen i länder som Polen och Ungern, där den antidemokratiska trenden har fått fäste. De drömmer om regeringsmakten för att förverkliga sina politiska ambitioner.

Herr talman! Det svenska civilsamhället är dock unikt. Det utgörs av 244 000 organisationer. I dessa arbetar hälften av den svenska vuxna befolkningen ideellt, och de lägger i genomsnitt ned 15 timmar i månaden. Här får människor vara en del av en samvaro, känna meningsfullhet och få möjligheten att på olika sätt utvecklas. De gör allt från att leda hockeyträningar, anordna poesikvällar, arrangera högtidsfester och värna om sin bostadsrättsförening till att göra akuta räddningsinsatser, som när de svenska skogarna brann i somras. Här möts människor dagligen och bygger vidare på den tillit som är kittet i vårt demokratiska samhälle.

Herr talman! För att det svenska civilsamhället fortsatt ska vara starkt och utvecklas är goda och långsiktiga förutsättningar av stor vikt. Här är bidragsgivandet och formerna för detta avgörande. Det är viktigt att komma ifrån kortsiktigt bidragsgivande som endast är riktat till specifika projekt.

Däremot har politiken, liksom sektorn själv, ett viktigt ansvar att se till att skattemedel inte används till verksamhet som kan vara diskriminerande och stå i strid med demokrati och mänskliga rättigheter. För detta har regeringen tillsatt en särskild utredare för att göra en översyn. Översynen syftar till att säkerställa att offentliga medel går till organisationer vars verksamheter inte står i strid med samhällets grundläggande värderingar.

Det är dock lika viktigt att motverka all form av detaljstyrning av civilsamhällets organisationer. Det är endast på detta sätt som civilsamhällets självständighet och särart kan försvaras.

Herr talman! Vi har ett starkt civilsamhälle i Sverige. Det betyder att vi har desto större anledning att skydda det mot alla attacker. Styrkan i en demokrati avgörs av styrkan i dess civilsamhälle. När någon attackerar civilsamhället attackeras själva fundamentet i vår demokrati. Även här i Sverige ifrågasätts föreningsfriheten, yttrandefriheten och de mänskliga rättigheterna. För oss som är demokrater finns inget viktigare än att försvara dessa värden tillsammans med civilsamhället.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 57 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr talman! Tack, Azadeh Rojhan Gustafsson, för ditt fina tal om civilsamhället! Jag uppskattade det.

Jag skulle ändå vilja ställa en fråga om avdragsrätt för gåvor. Vi har låtit RUT undersöka det här, och av samtliga 29 länder som de tittat på är det bara Sverige som inte har några som helst skatteincitament för privatpersoner att donera till ideell verksamhet. Kan vi inte vara överens om att det är behjärtansvärt att människor får inte bara möjlighet att ge utan också möjlighet till en skattereduktion?

När detta infördes var det maximala beloppet 6 000 kronor, och så fick man göra avdrag för 25 procent. Man fick alltså dra av 1 500 kronor. Då kunde man faktiskt ge också de pengarna, om man ville, till en organisation.

Eftersom jag tyckte att Azadeh Rojhan Gustafsson hade en väldigt fin ton i sitt anförande tänkte jag fråga: Kan vi inte vara överens om att vi skulle kunna stimulera den här generositeten, som har visat sig öka bland människor, med en avdragsrätt för gåvor?

Anf. 58 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Roland Utbult för frågan. Detta är en fråga som jag vet berör Roland Utbult väldigt mycket. Jag tycker att det är en viktig fråga, men som jag också har hävdat tidigare när vi haft den här debatten är det viktigaste fortfarande att se till att pengar som ska komma civilsamhället till del används på rätt sätt. Genom en sådan här skattereduktion försvinner det också en hel del pengar från staten, pengar som hade kunnat användas på ett mer långsiktigt och genomtänkt sätt för att satsa på civilsamhället.

Jag tror inte att vi behöver ha den här avdragsrätten för att människor ska bidra till civilsamhället. I Sverige har vi länge haft och har fortfarande en stark tradition och kultur av att bidra och ge till organisationer och föreningar som vi tycker är viktiga och som gör gott för samhället. Jag tror inte att det givandet påverkas av att det införs en sådan här avdragsrätt.

Anf. 59 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Azadeh Rojhan Gustafsson säger att pengarna, de förlovrade skattemedlen, hade kunnat användas till någonting annat behjärtansvärt. Men egentligen har vi ju ingen aning om vart de pengarna skulle ha

tagit vägen. De kan ju hamna i något helt annat, något vägbygge någonstans eller vad som helst.

Det som är så bra med den här avdragsrätten, vilken som sagt finns i alla länder i Europa utom i Sverige, är att den riktas till dessa organisationer. Jag upprepar: Det första året när detta skatteavdrag infördes, 2012, var det 195 000 personer som nyttjade det. År 2015 var det 333 000 personer som nyttjade det. Jag tror inte att det är av egoistiska skäl. Man ser att pengarna riktas, och sedan kan man, som jag sa, ge även de pengarna om man vill.

Faktum är att Plan Sverige och Stockholms Stadsmission, för att bara nämna ett par, beskriver att de fick in hela 15 miljoner kronor vardera varje år på grund av detta – alltså 15 miljoner i extra pengar till Stadsmissionen på grund av skattereduktionen. Den norska modellen är också en väldig succé. Där delades 3,5 miljarder norska kronor ut genom gåvoskatteavdraget.

Jag hade hoppats att vi skulle hitta något slags gemensam nämnare här, men det är lite svårt. Ni verkar ha fastnat i detta.

Anf. 60 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Roland Utbult säger att han är osäker på hur pengarna skulle ha använts. Pengarna hade använts för satsningar på kultur, på folkbildning och på att bygga upp den infrastruktur som behövs för att även civilsamhället ska kunna fortsätta att verka och bli starkare. De pengar som vi nu sett M-KD-budgeten ta bort från det här området hade till exempel inte behövt tas bort om inte heller skattemedel försvann. Pengarna hade kunnat användas för satsningar på regioner och kommuner, som då hade kunnat få starkare ekonomi och därmed också kunnat prioritera att satsa på föreningsliv, på folkbildning, på att ge kulturen en större plats i samhället och, återigen, på infrastrukturer som behövs för att även civilsamhället ska kunna fungera. Det vi i stället ser i kommun efter kommun med borgerlig majoritet runt om i Sverige är att det är just på dessa områden det görs nedskärningar.

Skattemedel är viktiga, och det är viktigt att de används på rätt sätt. Jag tror att det svenska folket är villigt att fortsätta bidra till civilsamhället oavsett om detta skatteavdrag finns eller inte. Jag tror snarare på att använda våra skattemedel med omsorg. Vi ska använda dem till att bygga ett starkare välfärdssamhälle där kulturen, folkbildningen och civilsamhället har en självklar plats.

(Applåder)

Anf. 61 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! De ideella insatserna är en stor tillgång för samhället. Det är krafter som inte kan eller ska styras av politiker och myndigheter. De ideella krafterna och insatserna ska däremot stödjas och uppmuntras.

Volontärskapet i Sverige är starkt. Vuxna och unga deltar i trygghetsvandringar på helgnätter – det är säkert många av oss i den här salen som har varit mammor och pappor eller möjligen mor- och farföräldrar på stan – hjälper hemlösa och engagerar sig mot hedersförtryck. Pensionärer tar sig tid för ideellt arbete i anslutning till skolor och fritidsverksamheter. Kyrkor, samfund och övriga ideella organisationer erbjuder mat och en säng att sova i. Listan på insatser kan göras lång.

Prot. 2018/19:80

24 april

Civila samhället

inklusive trossamfund

Moderaterna vill uppmuntra till ökad samverkan och ökat samarbete mellan socialtjänsten, skolhälsovården, ungdomspsykiatri och den ideella sektorn, till exempel idrottsföreningar och kultursektorn. Här finns stora möjligheter att använda sig av varandras kunskap och engagemang.

Här kan staten få i uppdrag att systematiskt sammanställa goda exempel på samarbeten som finns mellan idrottsföreningar eller kulturverksamheter och olika verksamheter inom socialtjänst och skola. Det kan bland annat handla om att fler socialsekreterare arbetar i yttre tjänst tillsammans med annan fältpersonal, till exempel i mobila team med polis på kvällar och helger.

Fru talman! Såväl barn och unga som deras föräldrar riskerar att komma i kläm mellan olika myndigheters ansvar och skyldigheter. Detta gäller inte minst i utanförskapsområden och vid hedersrelaterade problem.

Verksamheter som präglas av stress och underbemanning tenderar att inte orka samarbeta med andra verksamheter. För att mer av samarbete ska kunna ske mellan socialtjänst, skola, vård, psykiatri, polis och ideell sektor krävs det ett annat förhållningssätt än i dag. Det är centralt att analysera och använda de goda exempel som finns gällande ökad samverkan och ökat samarbete mellan mindre kommuner samt mellan landsting/region och kommun.

Statens stöd till det civila samhället är viktigt och bör fortsätta. För att stödet ska uppfattas som legitimt måste dock systemet vara transparent. Kriterierna för att erhålla stöd ska vara tydliga, och det ska finnas en grundlig granskning och uppföljning av hur stödet används. Skattepengar ska aldrig betalas ut till organisationer som inte delar det svenska samhällets grundläggande demokratiska värderingar.

Fru talman! Det goda samhället skapar vi tillsammans. Moderaterna anser att en del av svaren på de utmaningar som vi ser i samhället finns just i ett systematiskt fördjupat och förbättrat samarbete mellan skola, sjukvård, socialtjänst, äldreomsorg, kultur och det civila samhället. Men det kräver tydliga politiska signaler om att detta är ett prioriterat och viktigt arbete.

Civilsamhällets olika organisationer är ofta de som först möter nyanlända. Om du är troende alternativt ägnat dig åt konstnärliga eller idrottsliga aktiviteter i ditt tidigare hemland blir det naturligt för dig att söka dig till exempelvis en kyrka eller moské, en kör eller ett fotbollslag för att i en miljö som känns hyggligt bekant bygga en bas för livet i det nya landet.

Jag kommer just från ett verksamhetsbesök på Svenska Fotbollförbundet, som är ett av de största idrottsförbunden i Sverige. De är väldigt duktiga på det här med hur den ideella sektorn och idrotten kan användas för barn som är nyanlända i Sverige. De fångar upp dem på ett väldigt fint sätt för integration i det svenska samhället.

Språket är själva grunden för att komma in i samhället. Det civila samhällets kontaktytor ger möjlighet inte bara till sociala kontakter och till att ägna sig åt personliga intressen utan också till att på ett mer systematiskt sätt få undervisning i svenska språket. Försök med detta har fallit väl ut, och regeringen bör återkomma med förslag för att öka frivilligorganisationernas möjlighet att bedriva undervisning i svenska.

Fru talman! Idéburet offentligt partnerskap, IOP, är en partnerskapsrelation mellan den idéburna och den offentliga sektorn. När en offentlig instans och en idéburen organisation ingår ett partnerskap definierar de

tillsammans en samhällsutmaning. Moderaterna anser att IOP är en väg mot ett fördjupat samarbete mellan det offentliga och det ideella. IOP i sin nuvarande form har funnits i ett antal år, och regeringen bör därför utvärdera detta arbete och komma med förslag till ytterligare fördjupning av samarbetet.

Prot. 2018/19:80
24 april

*Civila samhället
inklusive trossamfund*

Anf. 62 TINA ACKETOFT (L):

Fru talman! Jag ska inte uppehålla er någon lång stund. Ni kanske märker att Liberalerna har lite logistiska problem här i dag därför att Christer Nylander inte är här. I avsaknad av honom vill jag yrka bifall till reservation nr 8 om bidrag till det civila samhället.

Tack för att ni inte tog replik på anförandet!

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 13 Djurskydd

Djurskydd

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19: MJU11

Djurskydd
föredrogs.

Anf. 63 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Fru talman! En nations storhet och moraliska framsteg kan bedömas av hur man behandlar sina djur. Detta sägs vara mahatma Gandhis bevingade ord, men de kunde och borde också vara det vi alla står för, för djurens välfärd angår oss alla. Vi påverkar alla djurens liv genom hur vi väljer att leva våra liv, hur vi konsumerar mat, kläder och saker och när vi väljer våra politiska företrädare till den här kammaren, som stiftar lagar som gäller såväl djur som människor.

Fru talman! I dag debatterar vi djurskydd, och det är just djurens skydd som är det viktiga i den här debatten – inte djurindustrin utan just djuren och hur vi kan förbättra för dem.

Fru talman! Jag är en person som är intresserad av science fiction. Jag är inte minst ett Star Trek-fan. I science fiction-böcker, -filmer och -serier är det inte ovanligt att man hundra år eller kanske ett par hundra år fram i tiden ser tillbaka på det som nu är nutid, början av 2000-talet, och beskriver vår tid som barbarisk. Vi förstör klimatet och utrotar den biologiska mångfalden i en fasansfull takt. Vi stänger årligen in miljard efter miljard av djur i fabriker – tänkande, kännande djur – och avlar dem för snabb kroppstillväxt och för slakt. I framtiden, och inte bara i science fiction, är jag övertygad om att mänskligheten kommer att titta tillbaka på den här perioden och undra vad vi höll på med.

Fru talman! Vi kan göra något åt det här. Vi kan göra saker bättre. Låt oss se till att nu göra ändringar och förbättringar ordentligt. Låt oss se till att framtida generationer i alla fall kan vara *lite* förlåtande mot oss som lever här just nu. Låt oss göra det här på riktigt.

Ett väldigt viktigt steg har vi faktiskt redan tagit, och det gjorde vi i och med den nya djurskyddslagen som började gälla den här månaden här

i Sverige. Det är en stor seger för alla som har kämpat för djurens rättigheter och ett viktigt steg på vägen inför framtiden.

Från och med den 1 april är det uttryckligen förbjudet att överge djur. Det är nytt i djurskyddslagen och är en väldigt viktig förändring. Alla djurägare måste ha kompetens nog att tillgodose sina djurs behov. Det är två tydliga regelskärpningar som nu finns i den nya djurskyddslagen.

Den nya djurskyddslagen innehåller även en ny, tydligare definition av vad naturligt beteende för djur är. Det är en otroligt viktig del av den nya djurskyddslagen. I texten som finns i den nya djurskyddslagen och som rör det naturliga beteendet för djur står det att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande, det vill säga det naturliga beteendet, och att beteendestörningar förebyggs.

Denna tydligare definition kan betyda oerhört mycket för både tamdjur och djur som föds upp för slakt om lagen tillämpas på rätt sätt. Jag hoppas innerligt, och jag vet att vi är många som gör det, att denna skrivelse får genomslag i de nya föreskrifter som Jordbruksverket kommer att ta fram med anledning av den nya djurskyddslagen. Det kan innebära fantastiska förändringar och förbättringar för miljoner djur.

Det finns även andra viktiga framsteg i den nya lagen som är värda att nämna, inte minst lex Maja, efter katten Maja, som innebär att det nu för många offentliganställda finns möjlighet att anmäla då man ser att ett djur lider eller missköts på något sätt. Det är en ny möjlighet som är otroligt viktig och som kommer att kunna göra livet bättre för många djur.

Fru talman! Även om vi hoppas mycket på den nya djurskyddslagen ska vi såklart inte vara nöjda bara med den. Vi är nöjda med den, men det ska också finnas möjlighet att fortsätta framåt. Sverige måste fortsätta att vara ett föregångsland när det gäller djurskydd. Vi är det i dag, men det finns saker som kan bli bättre – absolut betydligt bättre. Ska vi fortsätta vara ett föregångsland måste vi ständigt ta fram förslag, följa upp djurens mående och göra allt vi kan för att värna djuren. Det måste vara en pågående process.

I det sammanhanget, när det handlar om djurens väl och ve i framtiden, blev jag och många med mig bestörta när vi fick höra att Moderaterna, Kristdemokraterna, SD och Liberalerna och Centern bestämt sig för att avskaffa länsstyrelsens förprovning av djurstallar.

Förprovning av djurstallar är utan tvekan en grundbult i det svenska djurskyddet. Den innebär att innan ett nytt djurstall ska byggas för exempelvis kycklingar eller kor kontrolleras byggnadsplanerna av länsstyrelsen så att minimireglerna för djurens välmående och rättigheter ska följas. Ofta kan det handla om storleken på storleken på boxar eller utformningen av ytor så att djuren inte skadar sig.

Förprovningen här i Sverige infördes på 70-talet och ses av väldigt många andra länder som en förebild, just som Sveriges djurskydd är. Det har många företrädare inte minst inom forskningen men också från myndigheters sida men även många lantbrukare framhållit och varit glada för.

Det är, som jag sa tidigare, en viktig grundbult och också en grundbult i möjligheten att förebygga sjukdomar och skador hos djuren. Blir det färre skador och sjukdomar kommer vi också att kunna använda mindre antibi-

otika. Man kan säga att en av de viktigaste delarna i att vi har så lite användning av antibiotika i Sverige är just förprovning av djurstallar. Har du bra djurstallar blir heller inte djuren sjuka på samma sätt, och då behöver du inte använda antibiotika.

Nu vill alltså högerpartierna och extremhögern gemensamt ta bort förprovningen av djurstallar, och det utan särskilt underbyggda argument. Man skyller slentrianmässigt i texterna man skriver på att det handlar om för mycket administration och krångel.

Fru talman! Jag skulle vilja säga en sak till högerpartierna. Jag tycker att det är ynkligt, att det är skamligt och att ni ska skämmas. Ni säger att ni vill skydda djuren och att Sverige ska ha världens ledande djurskydd, och så föreslår ni det här. Jag tycker att det är skamligt.

Vi kunde alla i lördags läsa att ledande experter på området uttalade sig i Svenska Dagbladet. Det var personer med bakgrund som veterinärer och inom forskningen men även inom myndigheterna. Det är en väldigt bra artikel i Svenska Dagbladet. Jag har den här om det finns någon mer som vill läsa den.

Jag hoppas att alla som är här inne har läst den. Jag hoppas framför allt att de borgerliga företrädarna har läst den så att de vet vilka konsekvenser det blir av det förslag som de har för avsikt att rösta igenom här klockan 16.00 i dag. Jag har som sagt kopierat den. Ni kan gärna få den. Jag har till och med tagit med så att det går att häfta lite. Jag hann inte det på vägen, men det finns möjlighet till det där borta så att ni kan få ett eget exemplar.

Jag vill lovorda artikelförfattarna. De talar och står upp för dem som inte kan göra sina röster hörda. Det handlar om de miljoner djur som riskerar att utsättas för större risker, skador och sjukdomar på grund av de borgerliga partiernas politik.

Jag lovordar också artikelförfattarna för att de står upp för dessa djur, som uppenbarligen inte har några egna Instagramkonton eller Facebook-möjligheter där de kan protestera mot den borgerliga politiken i det här fallet. Jag vill bara säga till artikelförfattarna och de miljoner djur som lever i vårt land: Här har ni en person till som tänker stå upp för er. Jag har inte heller ensam. Tillsammans med mig finns det 143 riksdagskollegor till i Vänstern och Miljöpartiet som också kommer att stå på er sida i dagens votering.

Högerpartierna, företrädare för de borgerliga partierna och för den delen Sverigedemokraterna: Det är inte för sent för er att ändra er i den här frågan. Ni har fram till klockan 16.00 på er. Om ni inte har läst artikeln hoppas jag att ni gärna kommer till mig och hämtar den och ändrar er ståndpunkt under den här debatten.

Fru talman! Det finns otroligt mycket mer jag skulle vilja tala om i dag om djurskydd. Men det är uppenbarligen inte möjligt på grund av tidsaspekten. Jag skulle vilja tala om de över 150 miljoner djur som dödas varje dag, och det är bara landdjur. Jag skulle vilja tala om de 56 miljarder landdjur som dödas varje år. Jag skulle också vilja tala om alla de fiskar som dör varje år på grund av fiske. Det är nästan 3 miljarder djur som dödas varje dag om man lägger till fisken ihop med de landlevande djuren.

Det är oerhörda siffror för hur många djur som mänskligheten dödar varje dag här i världen. Det är hemskt, och det är ohållbart. Vi återkommer i den debatten och om arbetet för djurens rättigheter. Arbetet för djurens rättigheter måste stärkas och pågå varje dag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet. Jag vill avsluta med orden jag började mitt tal med. En nations storhet och moraliska framsteg kan bedömas av hur man behandlar sina djur.

(Applåder)

Anf. 64 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! Jag står självklart bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 5.

Sverige har bland världens högst ställda krav på miljö- och djurskydd. Det är något vi är stolta över och som vi ser som viktiga mervärden för det svenska lantbruket och den svenska livsmedelsproduktionen. Det goda djurskyddet innebär också att våra djur är friskare, och jämfört med i andra länder får de avsevärt mindre antibiotika. Det är viktigt.

Enligt uppgifter från Food and Drug Administration stod djuruppfödningen 2011 för 80 procent av världens förbrukning av antibiotika. Det är inte hållbart. Vid all överkonsumtion av antibiotika finns också risken för att multiresistenta bakterier tar form, såsom olika typer av MRSA. Det är bakterier som kan överföras till människa.

För sjukvården är resistenta bakterier ett allvarligt hot. För när antibiotika inte längre fungerar kan till och med en vanlig operation bli livshotande. Det europeiska smittskyddsinstitutet bedömer att 25 000 dödsfall per år bara inom EU beror på multiresistenta bakterier. Det var därför hög tid för EU att göra mer på området för ansvarsfull användning av antibiotika i och med att man lagt fast en ny förordning som tas i bruk 2022 om veterinärmedicinska läkemedel.

Men det handlar också om att följa upp efterlevnaden av förordningen. Att det brister på det området vet vi mycket väl. Bara för något år sedan granskade Europeiska revisionsrätten hur EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015 hade fungerat eller snarare sagt inte hade fungerat.

Det man fann var till exempel att den rutinmässiga svanskuperingen som sker på merparten av grisar som föds upp i unionen ligger kvar. Trots ett sex år gammalt förbud mot djurförsök för kosmetika förekommer det fortfarande.

Andra exempel handlade om transporter av djur, som till och med har fått EU-parlamentet att reagera. Det uppmanar nu kommissionen att bötfälla medlemsländer som inte har implementerat lagarna på ett korrekt sätt. Man talar till och med om att konfiskera fordon som har använts för att transportera djuren.

Detta är frågor där Sverige bör vara i högsta grad aktiv både med att bevaka och med att se till att inte bara svenska lantbruksdjur utan även EU:s alla kossor, grisar och fjäderfän får ett ökat skydd. Det skulle dessutom förbättra situationen för svenska producenter som i dag har svårt att ta betalt för sådant som är lagkrav, trots att det innebär ett mycket stort mervärde jämfört med andra alternativ.

Med långtgående lagkrav finns dessvärre en risk att kostnaderna ökar så mycket att verksamheterna inte klarar konkurrensen. Det i sin tur kan leda till att verksamheter läggs ned och att produkterna ersätts av importerade alternativ. Det är en utveckling vi inte vill se mer av. Redan i dag vet vi att ungefär hälften av det kött vi äter importeras från andra länder.

Fru talman! Den 1 april började en ny djurskyddslag gälla. Moderaterna hade förvisso förväntat sig mer av den nya lagstiftningen än flera nya utredningar. Men likafullt är vi positiva till att den nya lagen har kommit på plats. Nu gäller till exempel förbud mot att använda elefanter och sjölejon på cirkus och att överge tamdjur som katter.

Det införs också krav på kompetens för alla som tar hand om djur. Det är väldigt viktigt. Personal inom hälso- och sjukvård får också rätt att bryta sekretessen och slå larm om de ser djur som far illa hos vårdtagare.

En annan aktuell fråga är att det i helgen var kosläpp på ett sextiototal gårdar runt om i Sverige. Men dessvärre var det några gårdar som i sista stund ställde in sina evenemang till följd av att militanta djurrättsaktivister hade framfört hot i olika sammanhang.

Att djurhållande lantbrukare på detta sätt hotas är helt oacceptabelt. Förutom hot mot lantbrukaren, och kanske mot dennes familj, handlar det också om hot mot äganderätten, hot mot en livsviktig näring och hot mot djuren. Djurrättsaktivister som gör intrång på lantbruk utgör inte bara ett fysiskt hot utan kan dessutom orsaka djuren stor skada genom att de förmed sig smittor som djuren aldrig har utsatts för tidigare och som därmed kan ge djuren ett försämrat immunskydd.

Därför måste vi politiker, och framför allt polisen, göra allt vi kan för att stoppa trakasserier från militanta djurrättsaktivister. Här har regeringen utfärdat löften, och vi hoppas också att de kommer att förverkligas.

Fru talman! I detta betänkande finns också ett tillkännagivande. Det innebär att en majoritet av riksdagens partier vill förenkla processen i samband med byggnation eller ombyggnation av djurstallar. Ni hörde den tidigare talaren säga att han var bestört, att det var ynkligt och skamligt samt att vi ska skämmas.

Vad frågan handlar om är att man fortfarande ska bygga lagenligt. Det finns inga som helst krav på att försäkra djurskyddet eller lokalernas utformning för ett passande djurskydd. Vi uppmanar regeringen att slopa kravet på en obligatorisk förprovning i sammanhangen, men det innebär inte att besiktning av hallarna kommer att verkställas, precis som det är i dag. Vad den tidigare talaren ordar om begriper jag inte. Djurhållarna är för sin lönsamhet fullt ut beroende av att animalieproduktionen är hållbar och att djuren mår bra. Det finns mycket att diskutera vidare.

I sammanhanget vill jag passa på att nämna Moderaternas inställning. Vi tycker att ersättningar för djurskydd i högre grad ska kopplas till resultat som säkerställer djurskyddet. I dag ligger mycket fokus på att man ska vidta åtgärder, det ska göras så eller det ska göras så, för att få ut någon typ av ersättning. Men vi tror att man måste fokusera mycket mer på resultat. Det är också det som finns i den nya gemensamma jordbrukspolitiken som EU lägger fram och som regeringen ställer sig bakom.

Fru talman! En lönsam svensk livsmedelsproduktion i allmänhet och animalieproduktion i synnerhet är en möjlighet att förse Sverige – oss – med livsmedel som präglas av hög kvalitet och säkerhet samtidigt som de också tar hänsyn till miljö och djurskydd. Det ger också möjlighet att exportera goda livsmedel och kunskap till andra länder. Det vill vi värna och utveckla.

(Applåder)

Anf. 65 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Fru talman! Tack för det delvisa svaret!

Jag skulle vilja börja med att ställa den viktigaste frågan om förprovning av djurstallar. Jag ställer frågan till Moderaternas representant: På vilket sätt blir det bättre för djuren att avskaffa förprovning av djurstallar? Det är djurskydd frågan handlar om, och djurskydd handlar i grunden om att förebygga. Det är en berättigad fråga att få reda på hur Moderaterna har tänkt sig. På vilket sätt blir det bättre för djuren att sluta med förprovning av djurstallar?

Sedan har jag en andra fråga. Kan Moderaternas representant i dag garantera att när förprovning av djurstallar avskaffas, vilket förmodligen kommer att hända eftersom riksdagen röstar så i dag, att det inte kommer att kräva ett ökat antibiotikaanvändande?

Jag sa i mitt tidigare anförande att förprovning av djurstallar är en grundbult i djurskyddslagstiftningen. Den har inneburit att det på många håll finns bra djurstallar där djuren inte far så illa. Det är klart att djur far illa av att vara instängda, men de far inte så illa som de skulle kunna göra i en djurindustri. Detta har inneburit att vi inte har behövt använda så mycket antibiotika.

Om man nu ska ta bort förprovning av djurstallar, har man över huvud taget funderat över vilka konsekvenser det får för djuren? Har man funderat över vilka konsekvenser det får för antibiotikaanvändningen?

Anf. 66 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Djuren måste må bra. Det är lagstadgat. Det är också lagstadgat hur man ska ta hänsyn till djuren. Att det sedan inte sker i en förprovning av länsstyrelsen – jag har tagit fram alla olika ritningar och annat som krävs inför en förprovning – innebär ändå att det är de uppgifterna som länsstyrelsen kommer att besiktiga i efterhand. Ingen lantbrukare med förnuftet i behåll bygger något som man befarar ska behöva rivras för att byggas på nytt. Jag tror inte att Magnus Manhammar skulle göra det, och jag tror inte heller att någon annan som har ansvar och även är djurägare skulle göra det.

Precis som jag sa i mitt anförande kommer lantbrukarens lönsamhet an på att lantbrukarens djur mår väl. Därför kan jag inte se att det finns en fara för att man skulle gå ifrån att säkerställa ett gott djurskydd.

Länsstyrelsen kan besluta om viten därför att man har börjat bygga innan förprovningens resultat har givits, men man kan också helt enkelt föreläggas djurförbud. Det tror jag inte att någon vill riskera.

Det är intressant att när Socialdemokraternas representant talar om förprovning nämner han att oppositionen vill göra detta eftersom man vill lätta på administrationen. Det är faktiskt ett argument ni själva använder i er reservation, och det känns då lite märkligt att ni kritiserar oss för detta. (Applåder)

Anf. 67 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Betty Malmberg!

Det här är en så viktig fråga att jag tycker att vi ska hålla oss till själva sakfrågan. Sakfrågan är att det handlar om miljoner djur som kommer att flytta in i nybyggda stallar utan att stallarna har kontrollerats. Det är verkligheten.

Jag fick uppenbarligen inte något svar på den frågan, utan det finns ingen konsekvensanalys över huvud taget från de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna när det gäller avskaffandet av förprovning. Man går in med förbundna ögon och hoppas att det ska bli bra. Det är oansvarigt och skamligt. Jag skäms över att vara politiker i en kammare där man betar sig på det sättet mot levande djur.

Det är inte fråga om vilken industri som helst. Det kunde ha varit fråga om industri där man tillverkar lego eller bilar – det kanske inte hade fått lika stora konsekvenser – men här är det djur som produceras. De är levande saker – de känner, lever och tänker – och det måste man ha någon typ av respekt för.

Det finns exempel där det inte finns förprovning av djurstallar, till exempel i Danmark. Där finns många skräckexempel på hur felaktiga byggnader och felaktiga system för djur har byggts. Därefter har de underkänts av veterinärer och länsstyrelser, för att sedan göras om helt. Det har varit mycket onödiga kostnader och mycket onödigt lidande för djuren. Att inte ens titta på Danmark och se hur det kan bli innan ett beslut fattas är en risk. Detta är något som Moderaterna och de andra borgerliga partierna tycker. Det är oansvarigt.

I går skrev Frida Lundmark Hedman, doktor på SLU, om dessa frågor och jämförde med att ändra trafikregler. Det finns vissa regler man ska förhålla sig till. Om man börjar ta bort trafikreglerna är frågan hur det ska gå till. Man kanske ska ha en regel som innebär att man ska köra så bra som möjligt. Det kanske inte ska finnas hastighetsregler, högerregeln eller något annat. Det är oansvarigt av Moderaterna.

Anf. 68 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Det finns ingenting viktigare för en djurägare, eller en djurhållande lantbrukare, än att säkerställa ett gott djurskydd och att främja djurens välfärd och hälsa. Jag upprepar detta eftersom det ligger för handen när vi diskuterar denna fråga.

Vi gör ingalunda en omprovning och tar ingalunda bort alla reglementen kring hur djurskyddet ska säkras i de nya djurstallarna. Det förvånar mig att Magnus Manhammar inte hör det jag säger. Det är ju faktiskt så som det står i den information som ligger för förprovning redan i dag: Trots att länsstyrelsen har haft en förprovning kan den ändå komma att förbjuda djurhållning i utrymmet såvida inte den finner att utrymmet är godkänt i efterhand. Det kan ske även i dag därför att man inte har byggt enligt de riktlinjer som finns och föreligger. Dessutom måste det som byggts besiktigas innan man får börja använda det.

Detta är regler som gäller i dag. De reglerna har vi inte talat om att man ska ta bort. Vi har talat om att man ska ta bort den första förprovningen, för där tror vi på lantbrukaren. Vi tror också på byggherren, som får ta ansvaret att helt enkelt bygga i enlighet med de riktlinjer som finns.

(Applåder)

Anf. 69 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna står självklart bakom alla sina reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 18 och 20.

Vi har i Sverige en djurhållning och ett kontrollsystem med myndigheter och tillsynsorgan som vi ska vara stolta över.

Min upplevelse är att våra köttproducenter lägger stor glädje och stolthet i det de gör. Man bryr sig om djur och natur, och man vill ge oss konsumenter en bra produkt.

Man håller vår landsbygd levande och våra landskap öppna och är en garant för vår självförsörjning och vår självständighet. Man eftersträvar inte bara lönsamhet, utan min uppfattning är att man också eftersträvar hållbarhet och god djurhållning i verksamheterna. Man bryr sig om djur och natur och om bygden man lever i. Man vill bidra och brinner för det man gör, ofta i verksamheter som gått i arv i generationer.

Den nya djurskyddslagen menar att utedrift främjar djurs hälsa och möjligheten till naturligt beteende hos djur. Det är något vi skriver under på. Trots detta finns det krav i lagstiftningen som upplevs som problematiska för många nötköttsproducenter som önskar ha djuren frigående året om. I detta fall talar jag om ligghallskravet. För de nötproducenter som av olika anledningar inte kan eller vill ha ligghallar är det i dag både dyrt och krångligt trots att djuren i vissa fall klarar utevistelsen utan sådana. Därför vill vi utreda hur regelverket kan ändras så att vi underlättar för producenter att hålla djur utomhus där förutsättningarna finns.

Fru talman! Man ska ha krav på djurhållningen. Det ska vara rätt och riktigt. Djuren ska må bra. Det är en bra sak, något vi generellt ska vara stolta över. Men alla länder har inte samma respekt och hänsyn för djur som vi har. Alla länder bedriver inte verksamhet på samma villkor, och det skapar obalans i konkurrensen.

Det finns en del mer att göra för att förbättra och förenkla arbetet för våra producenter som gör att vi kan hålla nere deras kostnader utan att tumma på djurskyddet.

Enligt Jordbruksverket har 9 av 10 mjölkproducenter lagt ned mellan 1987 och 2017. Ta in den siffran! 9 av 10 mjölkproducenter är borta. De finns inte kvar. Vi behöver göra vad vi kan här.

Landsbygdsdöden har pågått i 30 år, en period som sträcker sig över både socialdemokratiska och alliansstyrda regeringar, och pågår alltjämt. En svensk bonde om dagen försvinner. Småskalig kött- och mjölkproduktion går på knäna. Det är riktigt tufft för småföretagare på landsbygden. Det är svårt att bedriva verksamhet i mindre skala. Det går alltmer mot storskalig produktion.

För att våra producenter ska inte bara överleva utan även vara konkurrenskraftiga på EU:s inre marknad behöver vi komma ifrån onödiga och kostsamma åtgärder och samtidigt öka kraven inom EU så att andra länder förbättrar sin djurhållning, minskar sin antibiotikaanvändning och strävar mot en livsmedelsproduktion där vi konkurrerar på lika villkor. I dag gör vi inte det. Konkurrensen haltar betydligt, och det är oroande. Det är oroande för svensk ekonomi, men det är än mer oroande i tider då vår omvärld spänner musklerna i vår omedelbara närhet. Vid en konflikt i vårt närområde är vi beroende av vår livsmedelsproduktion för överlevnad. Vi behöver våra livsmedelsproducenter. Vi behöver ge näringen förutsättningar att vara konkurrenskraftig.

Fru talman! När det gäller djurhållning välkomnar vi i Sverigedemokraterna det nya förbudet mot användning av sjölejon och elefanter för

offentlig uppvisning på till exempel cirkusar. Djurs välbefinnande är något vi sverigedemokrater ägnar stort engagemang och lägger stor vikt vid.

Vi vill därför stärka skyddet ytterligare och fortsätta fasa ut icke domesticerade djur från denna typ av verksamhet. För att undvika gränsdragningsproblem och försvåra kringgående av regelverket genom att byta ut de djur som är uttalat förbjudna mot sådana som inte finns med på listan föreslår vi att man helt enkelt inför en positiv lista. I stället för att förbjuda vissa djurarter vill vi införa en omvänd lista, där man listar alla tillåtna arter. Alla djur som inte är med på listan blir då automatiskt förbjudna.

Det görs i dag kontroller av djurens stationära förvaring och transporter. Jag vet inte hur det är med er, men får jag besök vill jag i alla fall försöka få det att se bra ut hemma. Detsamma tror jag gäller dem som håller djur för uppvisning – väntar man besök ser man till att det ser bra ut. Därför vill vi att det i större utsträckning görs oanmälda kontroller där man i dag gör påannonserade sådana. Kontrollerna ska vara till för att värna djur och upptäcka brister snarare än vara kosmetika.

Fru talman! Jag skulle också vilja nämna vårt populäraste husdjur, tamkatten. Katters rättigheter är något som berör mig lite extra, då jag själv och många av mina sverigedemokratiska kollegor har eller har haft katt. Har man ingen katt känner man med största sannolikhet någon som har det.

Tyvärr blir katter ibland ihjälkörda på vägarna. Har man tur är det någon godhjärtad som vill leta reda på och meddela ägaren. Men tyvärr är det inte alltid så lätt att spåra kattägare. De får sällan veta vad som hänt deras kära husdjur.

Det finns de som lämnar sommarkatter åt sitt öde på lantstället i tron att de ska klara sig själva. Det gör de sällan.

Det finns också katter som utsätts för vanvård eller rent djurplågeri utan att man vet vem som bär ansvaret eller är ägare.

Vi vill därför införa obligatorisk märkning och registrering av tamkatter, så som i dag är lagstadgat för hundar. Detta för att öka kontrollen och möjligheten att följa upp katter och på så vis minska misskötseln och höja kattens status.

Vi i Sverigedemokraterna tog upp detta även förra året, men trots den nya djurskyddslagen har inget hänt. Nu inväntar man resultatet av en utredning som sägs vara klar i slutet av sommaren. Vi sverigedemokrater kommer med stort intresse att följa resultatet av den utredningen. Men låt oss inte dra saker i långbänk och gömma undan djurens bästa i partipolitiska förhållningar och ändlösa utredningar, utan låt oss se till att det faktiskt händer något här. Det är dags nu! Låt oss höja tamkattens status genom att se till att den åtminstone får samma rättigheter och skydd som vår andra bästa vän, hunden.

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Eklöf (SD).

Anf. 70 ULRIKA HEIE (C):

Fru talman! Vi debatterar djurskydd, och jag tycker att det är viktigt att man sätter olika frågor i sitt sammanhang. När det handlar om djurskyddet,

något som vi är stolta över, handlar det många gånger också om landsbygdens utveckling och inte minst möjligheter till företagande i både små och medelstora företag på landsbygden.

För oss i Centerpartiet är det viktigt att det finns bra regler överallt. Men allt måste inte vara helt likformigt, utan det ska vara likvärdigt. Därför ser jag en stor vinst med att många regelverk faktiskt har börjat bli mer kopplade till resultat och inte alltid utgår från byråkrati.

För Centerpartiets del är det otroligt viktigt att landsbygden kan utvecklas på många olika sätt. Vi vill verka för världens modernaste landsbygd. Den finns på vissa ställen, men vi skulle kunna få en helt annan utvecklingskraft i hela vårt land än vad som är fallet i dag.

Svenska livsmedelsproducenter är världsledande när det gäller djurhälsa. De har en restriktiv användning av antibiotika i djurhållningen, och de producerar mat på ett klimatsmart, miljövänligt och hållbart sätt. Jag är väldigt stolt över det.

Samtidigt ser vi att det mervärde som svenska livsmedelsproducenter skapar i form av öppna landskap och genom att på olika sätt bidra till biologisk mångfald är svårt att ta betalt för, om jag uttrycker mig lite enkelt. Därför är det viktigt att se över olika delar så att också våra livsmedelsföretag på landsbygden får möjligheter att växa på olika sätt.

För att svenska lantbrukares konkurrenskraft ska öka måste man minska regelbördan. Ibland är det lite tufft, för många av de regler vi har, fru talman, är sådana som har tillkommit i ett skede där man har sett att det har funnits ett behov.

Men ibland har regler kommit till därför att någon vill säkerställa och kontrollera ytterligare. Jag ser fram emot att man tittar mer på de olika branschprogram som har varit kopplade till livsmedelsförsörjningen och också på hur djurhållare själva får möjlighet att utforma något som många gånger blir bättre än de alltför regelstyrda programmen.

Jag skulle vilja sträcka mig så långt som till att säga att det skulle behövas en regelförenklingskommission, som på allvar vågar ifrågasätta de regler som många gånger faktiskt inte bidrar till ökad konkurrenskraft utan enbart till en ökad byråkratisering. Det är syftet med reglerna som ska vara i fokus, inte byråkratin, som är fallet i dag.

Vi är inne i den sista månaden före Europaparlamentsvalet, fru talman. Detta är frågor som många gånger är otroligt viktiga att arbeta med på Europeanivå. Centerpartiet har en lång tradition av att lyfta dessa frågor i Europaparlamentet – från den tidigare jordbruksministern Karl Erik Olsson via Lena Ek och Kent Johansson till, inte minst, Fredrick Federley, som är vår svenska parlamentariker i dag – och visa att man tillsammans med andra verkligen kan driva på utvecklingen åt rätt håll.

Men det krävs att man engagerar sig i dessa frågor. Många står här i Sveriges riksdag och säger att det är viktigt att man engagerar sig på EU-nivå. Men det är också viktigt att de parlamentariker som företräder Sverige engagerar sig i just dessa viktiga frågor. Där känner jag mig trygg med Fredrick Federleys kapacitet på olika sätt. Låt mig, fru talman, vara lite fräck och säga att det skulle kunna vara ett krysstips inför valet i slutet av maj.

Jag förstår att alla som sitter här i kammaren givetvis förutsätter att Europaparlamentsvalet är viktigt, men jag vill också rikta mig till den som tittar och lyssnar på den här debatten och ge en uppmaning. Tycker man

att dessa frågor är viktiga kan man gå in och titta på vilka parlamentariker som har drivit dem i Europaparlamentet.

För jämställdhetens skull får jag väl drista mig till att också ge ett förslag på en kvinna man kan kryssa. Jag tänker på en västsvensk, stark och drivande kvinna: Kristina Jonäng. Där har ni två heta tips från Centerpartiet – varsågod!

Fru talman! Centerpartiet står givetvis bakom alla reservationer vi har i detta betänkande, men jag vill för tids vinnande yrka bifall endast till reservation 21. Där nämns olika djurslag, varav en del mer husdjursliknande. Utifrån den reservation jag nyss yrkade bifall till skulle jag dock vilja lyfta hästens betydelse i det svenska lantbruket. Hästnäringen i sig omsatte faktiskt för några år sedan drygt 31 miljarder. Den har fantastiska utvecklingsmöjligheter om den blir betraktad som en viktig del av de gröna näringarna.

I dag kan vi se att särskilda regler gäller för hästnäringen jämfört med andra djurarter inom lantbruket. Därför är jag glad – om jag ska lyfta januariavtalet i denna debatt – över att vi har tittat på detta och att det finns skrivningar om att avskaffa bygglov på olika områden kopplade till hästnäringen.

Det finns i dag i en kommun nära mig – jag kommer från Skövde – exempel på att det kostar uppemot 30 000–40 000 att söka bygglov för ett ridstall. Hade du byggt en maskinhall i stället hade det inte alls varit samma kostnad. I kommunen intill kostar det bara 5 000–6 000. Då snedvrids konkurrensen, vilket påverkar möjligheterna för dessa näringar att utvecklas på ett bra sätt. Det är otroligt viktigt att titta på den nationella häststrategi som många står bakom. Där finns många goda idéer.

Där finns också prövning av stallar med. Låt mig få kommentera det tidigare anförandet av debattören från Socialdemokraterna, som menade att förprovningen är grundbulten i antibiotikaanvändningen. Oavsett om vi har en obligatorisk förprovning eller inte är det självklart så att svenska djurskyddsregler gäller. Det blir ingen skillnad i det avseendet. Därför förstår jag inte riktigt det höga tonläget i den frågan.

Fru talman! Djurskyddet och landsbygdens konkurrenskraft är viktiga frågor i hela Europa. Jag nämnde Europaparlamentets roll. Antibiotikaanvändningen är såklart en viktig del som man har arbetat med där; en annan är de långa djurtransporterna. Det är över huvud taget viktigt att på den nivån se över att djurskyddet följs på olika sätt. Transporterna är en del och antibiotikaanvändningen en annan.

För oss i Centerpartiet är det otroligt viktigt att djurvälfrådsfrågorna betraktas på ett seriöst sätt och att man följer upp att detta fungerar i alla europeiska länder, inte minst utifrån ett konkurrensperspektiv.

I våra övriga reservationer lyfter vi också vikten av att få en rättssäker tillämpning av djurskyddslagen. Annars kan såväl djurägare och djurhållare som djurskyddskontrollanter drabbas, och därför är det viktigt att man ser över processen och tittar på hur man kan stärka dessa delar så att det blir rättssäkert. För att få en objektiv bedömning i exempelvis ärenden som gäller djurförbud och näringsförbud vore det därför bäst att tingsrätten fattar beslut, så att den delen kan kopplas bort från myndighetsutövningen.

Fru talman! Låt mig till sist nämna något som nämnts tidigare i debatten. Det finns lantbrukare i vårt land vars familjer har utsatts för brottslighet kopplad till djurrättsextremism. Det är oerhört tragiskt att människor

som har en demokratisk rättighet att bedriva en verksamhet som är laglig utsätts på detta sätt.

Därför är jag glad över att polisen har intensifierat sitt arbete och att andra aktörer också träder in och arbetar för att man ska kunna förändra lagstiftningen. Ministern har också talat om detta och på vilket sätt man behöver stärka lagstiftningen för att säkerställa att den brottsliga djurrättsaktivismen verkligen stävjas på alla möjliga sätt. Djuruppfödare som följer lagar och regler ska inte behöva frukta för sin säkerhet på det sätt de många gånger behöver göra i dag.

Fru talman! Låt mig avsluta med att säga att djurskyddet i Sverige är fantastiskt på många sätt, men det är också en byråkratisk börda. Därför behövs det ett perspektivskifte så att man går från byråkrati till att se de resultat man vill uppnå med den lagstiftning som finns.

(Applåder)

Anf. 71 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Fru talman! Djurskydd handlar, som vi hittills i denna debatt konstaterat, om att förebygga skador på djur och att ha ett förebyggande arbete för djurs hälsa. Det handlar i mångt och mycket om att göra rätt från början, i stället för att tvinga fram dyra ombyggnationer. Detta kan ske nu, i och med avskaffandet av förprovningen, som vi har lyft. Man kan bygga på fel sätt, och så blir det dyra ombyggnationer.

Vi har från tidigare debattörer, exempelvis från Moderaterna, hört att byggherrar och bönder kommer att vilja ha det rätt från början. Så är det säkert. Men det kan bli fel om man inte är expert på området.

Jag skulle vilja göra en jämförelse med Nya Karolinska. Det ligger inte jättelångt härifrån.

Nya Karolinska är ett gigantiskt sjukhus som byggdes för att ta hand om människor. Det har i mångt och mycket blivit en katastrof. Det kostar mångdubbelt mer än det skulle ha gjort. Man märker att del efter del av sjukhuset inte är anpassat för den sjukvård det skulle vara anpassat för. Trots allt har stora delar av Stockholms läns landsting och experter varit inblandade för att se till att allt skulle fungera, men ändå blev Nya Karolinska i mångt och mycket en katastrof. Det var för att ta hand om människor. När man bygger djurstallar, som är avsedda för djur, kan jag tänka mig att det kommer att vara lite färre personer inblandade, särskilt om inte länsstyrelsen ska vara inblandad på något sätt längre.

Men hur tänker Centerpartiet i det fallet? Både jag och många andra debattörer som vill ha kvar förprovningen uppfattar det som att det finns många lantbrukare som tycker att detta är bra, även om man vill att det ska gå snabbare. Reglerna i sig är bra, tycker de flesta, men det tar för lång tid. Varför kan vi inte göra så att det går snabbare och effektivisera men ändå ha kvar förprovningen, när det verkligen är något positivt för Sverige?

Anf. 72 ULRIKA HEIE (C) replik:

Fru talman! Magnus Manhammar blandar och ger. Han jämför Karolinska med stall för hästar, kor eller grisar. Men det är ju inte alls samma form av högteknologi som det handlar om när det gäller Karolinska, så den jämförelsen tycker jag är lite märklig.

Det vi talar om är att avskaffa förprovning av djurstallar. Det finns ju ingen lantbrukare som skulle bygga ett stall utan att se över de mått som

man behöver ha. Jag förstår inte varför man misstänkliggör en hel yrkeskår på det här sättet genom att säga att lantbrukarna förmodligen inte skulle förstå att de skulle behöva bygga på ett visst sätt. Det är väl självklart att varenda lantbrukare ser över på vilket sätt man behöver bygga för att kunna uppfylla djurskyddsregler av olika slag?

Det är fullständigt självklart att man vill ha minsta möjliga antibiotika-användning i sina djurstallar, av många olika skäl men inte minst för djurens välfärds skull. Att man målar upp en bild av att just en obligatorisk förprovning av djurstallar skulle vara grundbulten i det svenska djurskyddet är ganska märkligt, om jag uttrycker mig försiktigt.

I den här frågan tycker jag att man ska ha respekt för dem som talar om att regelbördan är alldeles för stor. Om man då inte kan ändra någon regel utan att gå ut och skrika att det är fara å färde av den ena eller andra anledningen kommer vi aldrig att kunna ändra några regler för det svenska lantbruket.

Stå upp för att det behövs en regelförenklingskommission och en regelförenkling på riktigt! Då måste man våga ta bort olika delar av de obligatoriska provningarna för att nå ett bättre resultat. Man måste bygga in det som jag trodde att regeringen lyfte in, nämligen en mer tillitsbaserad styrning, också i de här frågorna.

(Applåder)

Anf. 73 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Fru talman! Tack, Ulrika Heie, för svaret! Min jämförelse med Nya Karolinska handlade just om att det hade byggts ett sjukhus för människor, och det blev väldigt fel. Att bygga ett djurstall kan uppenbarligen också bli väldigt fel. Det kan krävas att man faktiskt kontrollerar saker innan man bygger.

Om vi nu tycker att regler generellt är dåliga, hur kan man då argumentera från Centerpartiets sida? Ska vi ta bort ännu fler djurskyddsregler? Ska allting vara tillitsbaserat? Djurskydd kanske inte ens är intressant längre, utan det ska vara tillitsbaserat?

Jag håller med och tror, utifrån de lantbrukare jag känner, att alla lantbrukare i Sverige vill sina djurs väl. Absolut, det tror jag att vi kan vara ense om. Det vill människor. Men det är ändå så att väldigt många djur far illa. Hade vi inte haft några regler hade ännu fler djur farit illa.

Förprovningen är trots allt en framgångsrik modell i Sverige som experter, veterinärer och andra inte ser skäl att avskaffa, utan det verkar vara något som Centerpartiet, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna, Moderaterna och Liberalerna har hittat på.

Förprovningen är för övrigt också gratis. Vi hörde här att det hade kostat massor med pengar för någon som skulle bygga ett häststall. Men förprovningen är gratis. Den kan försena en byggnation, så att man får vänta en månad eller två, men den är gratis. Den är alltså en tjänst för lantbruken.

Anf. 74 ULRIKA HEIE (C) replik:

Fru talman! Tack, Magnus Manhammar, för möjligheten att korrigera, om det nu var någon som uppfattade att jag blandade ihop de olika byggloven i mitt anförande. Jag nämnde bygglov för djurstallar och jämförde vad som gäller för en maskinhall respektive ett ridhus, men det handlade

inte om förprovning, utan det var en annan bygglovshandling jag menade där. Men tack för att jag fick möjligheten att rätta till det!

Magnus Manhammar nämner Karolinska och säger att det uppenbarligen blev väldigt fel. Men sedan var det väl mycket som blev väldigt rätt också. Det är ju ett högteknologiskt sjukhus som bedriver en fantastisk vård varje dag. Men det tillhör en annan debatt, och det är kanske ett annat utskott som ska ta hand om de delarna. Jag tycker nog att man också där ska hyfsa debatten lite och se på de fördelar som det har inneburit att man har kunnat bygga den typen av sjukhus.

I januariavtalet har man lyft in delar där man på olika sätt vill förenkla för djurhållare. Jag nämnde hästnäringen som en del som man vill titta på. Där förutsätter jag att regeringspartierna tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna kommer att fortsätta att i det arbetet också lyfta in förenklningar för djurhållare.

Jag har väldigt svårt att se att just obligatorisk förprovning av djurstallar skulle vara det allena saliggörande eller grundbulten när det gäller antibiotikaanvändningen. Jag vill vända mig mot det synsättet. Jag säger absolut inte att man ska ta bort djurskyddsregler när jag talar om tillit, men jag nämnde de olika branschspecifika programmen i mitt anförande. Fjäderfäbranschen har till exempel gått i bränschen för de frågorna i vårt land. Där finns det möjligheter att skapa ännu större kunskap tillsammans med de professioner som finns runt lantbruket. Också de veterinärer som Magnus Manhammar nämnde är viktiga att ta med i det arbetet.

Anf. 75 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 19.

Vi har fått en ny djurskyddslagstiftning, och det är bra så. Vi välkomnar många av de nya punkter som finns med i den men menar samtidigt att flera åtgärder bör vidtas för att stärka även den nya djurskyddslagstiftningen.

För ett par veckor sedan debatterade jag och landsbygdsministern här i kammaren om en förbättrad djurskyddskontroll. Den senaste tidens skrivelser i medierna om kycklingar som utsätts för onödigt lidande i samband med slakt föranledde den debatten. Vi behöver ju inte gå in på närmare detaljer om de 1 800 kycklingar som dagligen skadas – alltså över en halv miljon kycklingar om året – och det enbart på ett av Sveriges slakterier. Hur omfattande problemet med skadade kycklingar är sett till hela Sverige är okänt.

I Sverige stoltserar vi, som många här redan har sagt, med att vara ett föregångsland när det gäller en ambitiös djurskyddslagstiftning. Men om kontrollen av djurskyddslagstiftningen inte fungerar och efterlevnaden därmed inte garanteras innebär en strikt lagstiftning inte mycket för djurens faktiska välmående. Under 2017 kom ca 13 000 anmälningar om brister i djurhållningen in till länsstyrelserna. Av dessa kontrollerades bara omkring 30 procent på plats av länsstyrelsen, enligt uppgifter från Jordbruksverket.

Det är tydligt att länsstyrelserna inte maktar med sitt kontrolluppdrag. Därmed inte sagt att de kontroller som görs utförs dåligt. Åtgärderna för att råda bot på detta kan vara flera – antingen ökade anslag till länsstyrelserna så att de klarar av att genomföra de kontroller de ska göra eller att

man ser över om det finns andra sätt att genomföra kontrollerna på för att avlasta länsstyrelserna.

Vänsterpartiet tror inte på ökat antal självkontroller, som i dag används för att minska kontrollkostnaderna för slakterierna. Kontrollerna bör i möjligaste mån göras av oberoende part. Frågan är då vilken part som är mest lämpad för att också få ett helhetsperspektiv för Sverige.

Vi vet redan i dag att den storskaliga kycklingköttindustrin är förenad med en lång rad risker för kycklingarnas välmående. Den snabba tillväxten gör det svårt för kycklingarnas ben att orka hålla upp den egna kroppsvikten. Kycklingarna lider av trängseln i stallarna, och den maskinella insamlingen av kycklingar inför transport till slakt är en faktor som ökar risken för att de ska få brutna vingar. Det är inte ovanligt att kycklingar kläms fast med vingar och tår i de små trånga burarna vid lastning inför transport. På så vis blir kycklingtransporterna till slakteriet både stressande och plågsamma, något som inte är förenligt med djurskyddslagen.

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen föreslagit förändringar i lagstiftningen för att minska djurens lidande. Det handlar om större möjlighet till utevistelse och möjlighet till naturligt beteende. Ökad tillsyn och minskad köttkonsumtion är andra parametrar som är viktiga. Man skulle också behöva ställa om tillvägagångssättet inom kycklingköttproduktionen. Det handlar om att använda raser som växer långsammare, om en minskad transporttid för levande kycklingar och om en övergång till transport av kött i stället för kycklingar. Det är också helt klart att det behövs tydligare direktiv till länsstyrelserna om att prioritera kontrollen och uppföljningen av åtgärder där brister i djurhållningen har konstaterats.

Fru talman! I betänkandet fastslås att förprovningen av djurstallar ska tas bort. Det är ett förslag som kommer från den borgerliga sidan i ett försök att skapa regellättnader för djurägare. Ambitionen må vara god, men resultatet riskerar att bli det motsatta. Förprovningen har funnits sedan 1973 och innebär att landets länsstyrelser granskar ritningar av djurstallar från djurskyddssynpunkt innan en ny-, till- eller ombyggnation görs. Syftet är att förebygga djurskyddsproblem genom att man bygger rätt från början och att skydda bönderna från felaktiga investeringar. Tas förprovningen bort är risken stor att vi får nybyggda stallar som inte lever upp till svenska djurskyddsregler. Vi anser att förprovningen kan utvecklas. Men den bör inte avvecklas.

Jag hörde vad Betty Malmberg sa i sitt anförande: att en djurägare vid sina sinnens fulla bruk inte skulle bygga ett felaktigt stall eftersom det skulle skada djuren och skada verksamheten. Jag tror att hon i stort har rätt. Jag tror inte heller att en majoritet av landets djurägare nu kommer att tänka: Jippi, nu får jag bygga precis som jag vill. De kommer inte att sitta och gnida händerna i glädje över att få bygga trånga och dåliga djurstallar. Men till skillnad från Moderaterna tror Vänsterpartiet ändå att förprovningen är en viktig del i att förhindra att vi bygger fel och att det är lättare att göra rätt från början än att i efterhand rätta till. Hade det aldrig blivit fel och hade vi inte varit människor hade vi inte behövt ha kontroll över huvud taget, varken före eller efter.

När Sverige införde förprovningen var Sverige ett av få länder som valde att ha just ett förbyggande förhållningssätt i fråga om djurskyddet. Det gör att vi förebygger inhysningssjukdomar och miljöbetingade sjukdomar hos lantbruksdjur i stället för att i efterhand försöka behandla dessa.

Till skillnad från krav på att bygga om i efterhand är förprovningen i dag gratis och en fördel för många djurägare.

Avslutningsvis kan vi konstatera att det trots en ny djurskyddslagstiftning finns flera punkter som saknas förutom det jag redan har tagit upp, som Vänsterpartiet vill se arbetas in i djurskyddslagstiftningen. Det handlar bland annat om ett totalt förbud mot vilda djur på cirkus, införande av obligatorisk id-märkning och registrering av katter och möjligheter för fler lantbruksdjur inom animalieproduktionen att ha tillgång till utevistelse och naturligt beteende. Det handlar också om det återkommande kravet på ett förbud mot minkfarmning. Då har jag nämnt några saker.

Jag blev glad när Magnus Manhammar i sitt anförande lyfte upp just det stycke i djurskyddslagstiftningen som handlar om djurens möjlighet till naturligt beteende. Jag hoppas att regeringen går från ord till handling och också lyssnar på vetenskapen, som talar om att minkarnas ohälsa inte går att komma till rätta med genom lagstiftning utan att ett stopp är rätta vägen. Jag hoppas nu att regeringens fina ord ger oss just detta och att vi snart ser ett förslag från Socialdemokraterna och Miljöpartiet om ett förbud mot minkfarmning.

Sverige har en djurskyddslagstiftning att vara stolt över. Vi gör mer än de flesta, men det betyder inte att vi kan eller bör luta oss tillbaka. Vi behöver fortsätta att bana väg för ett bättre djurskydd i Sverige och hela Europa.

Anf. 76 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag står bakom alla våra reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservation 9.

Den svenska djurhållningen ska präglas av höga djurskyddsambitioner. En bra skötsel och god hygien i djurhållningen ger inte bara bättre djurskydd utan också hög livsmedelskvalitet. I en internationell jämförelse har Sverige en bra djurskyddslagstiftning. Detta är givetvis bra men medför samtidigt att djuruppfödare i Sverige har högre kostnader än deras konkurrenter i andra länder. Bönder i vissa andra länder kan, till följd av lägre djurskydds krav, sälja sina produkter till ett lägre pris. För att svenska bönder inte ska missgynnas är det viktigt att djurskyddslagstiftningen harmoniseras inom EU genom att EU-kraven skärps. Strävan måste vara att svenska bestämmelser på djurskyddsområdet ska tjäna som vägledning för arbetet inom EU.

Det är inte minst viktigt att befintliga regler också efterlevs. Redan 2001 blev rutinmässig kupering av grisarnas svansar förbjudet inom EU. Trots detta får, enligt EU:s livsmedelsmyndighet Efsa, den allra största delen av grisarna inom EU sina svansar bortklippta. EU-kommissionen har framhållit att direktivet mot svanskupering inte efterlevs. Sverige är det enda land där grisarna fortfarande kan slå knorr på sin svans.

Fru talman! Vi har fantastiskt duktiga jordbrukare i vårt land. När antibiotikaanvändningen ökar i princip hela EU och runt om i världen minskar användningen i Sverige. Ibland låter det ungefär som att det är tack vare oss politiker här i kammaren som det är så, men så är det inte. Naturligtvis är det våra svenska bönder som vi ska tacka. Tack vare dem är Sverige bäst i EU på att använda minst antibiotika i djurhållningen.

Denna fråga är en ödesfråga för vår värld och hela mänskligheten. Antibiotikaresistenta bakterier utgör ett stort hot mot människors hälsa. Allt

fler bakterier utvecklar resistens mot allt fler mediciner. Samtidigt har väldigt lite ny antibiotika tagits fram under de senaste decennierna. Konsekvensen blir att vi i framtiden riskerar att åter få uppleva att tiotals miljoner människor dör i infektionssjukdomar som i dag lätt kan botas med antibiotika. Även många kirurgiska ingrepp blir i praktiken omöjliga på grund av infektionsrisken. Redan i dag beräknas minst 700 000 människor dö varje år på grund av resistenta bakterier. Ja, ni hörde rätt: 700 000 människor. Orsaken till den ökande antibiotikaresistensen är den omfattande överanvändningen av antibiotika.

Två tredjedelar av all antibiotika globalt ges till djur. I Sverige står djurhållningen för ungefär en sjundedel av antibiotikaanvändningen. I vårt land får alltså djuren betydligt mindre antibiotika än i andra länder – detta tack vare ett aktivt djurskyddsarbete som minskar risken för sjukdomar samt strikta nationella regler för antibiotikaanvändning.

Tyvärr är vi inte självförsörjande i fråga om livsmedel. Det kött vi importerar kommer från djur som är uppfödda i länder där det är betydligt högre antibiotikaanvändning än vad som är lagligt i Sverige. Exempelvis är omkring 40 procent av allt griskött som konsumeras i Sverige importerat.

Den genomsnittliga antibiotikaanvändningen per djur inom EU är ca 14 gånger högre än i Sverige. Men det finns skräckexempel på länder som använder 30 och upp till 40 gånger mer antibiotika per djurenhet än Sverige.

Fru talman! Olika regeringar och enskilda Europaparlamentariker har under en lång tid tryckt på för att minska antibiotikaanvändningen inom djurhållningen i EU. Det konkreta resultatet i form av mängden använd antibiotika per djurenhet är dock inte tillfredsställande. Även om steg tagits i rätt riktning är användningen fortfarande alldeles för hög i Europa.

Sedan 2006 förbjuder EU-reglerna att antibiotika används i tillväxtfrämjande syfte. Men det går för sakt. Mer måste till. Ett exempel som Kristdemokraterna driver är att det på Europainivå ska införas en regel om att veterinärer inte får tjäna pengar på att förskriva antibiotika. Så är det faktiskt i dag i exempelvis Tyskland.

På global nivå är situationen ännu värre. Mellan år 2010 och 2030 väntas användningen av antibiotika inom djurhållningen öka med 67 procent. Störst ökning väntas det bli i Kina, men även i länder som USA, Brasilien, Indien och Mexiko beräknas användningen öka.

Det är uppenbart att det behövs nya grepp och ny politisk energi för att undvika att mänskligheten hamnar i ett läge där vi inte längre kan använda antibiotika för att behandla sjukdomar. Det görs mycket när det gäller information, ökad medvetenhet, förebyggande av infektioner med mera. Men den övergripande bilden är ändå att det behövs kraftfulla politiska styrmedel för att bryta den alarmerande globala överanvändningen av antibiotika inom djuruppfödningen.

FN:s livsmedelsorgan FAO har efterlyst politiska initiativ på högsta nivå för att få bukt med den omfattande utdelningen av antibiotika till djur. Här visar svenska bönder på lösningar på ett mycket stort problem.

Fru talman! Det är säkert ingen som har missat att vi har antagit en livsmedelsstrategi i denna kammare. I strategin talar vi om att utveckla jordbruket i stället för att avveckla. Ett av livsmedelsstrategins huvudområden är regler och villkor. Risken är uppenbar att många bönder tröttnar

och lägger ned sin produktion på grund av allt regelkrångel och pappersarbete. Många bönder jag har talat med undrar: När ska vi se eller åtminstone förnimma resultatet av livsmedelsstrategin? Ja, det undrar jag också. Det har nu gått nästan två år utan några synliga resultat. Därför är det en stor glädje att vi får en majoritet för förslaget att ingen förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad ska ske.

I dag är reglerna för hur djurstallar ska byggas alltför detaljerade. I stället bör ökat fokus ligga på funktion och djurvelfärd. Det är en början helt i linje med livsmedelsstrategin, som vi var överens om. Det är otroligt viktigt att vi får se mer verkstad, inte mindre, och jag hoppas att regeringen kommer med detta framöver. Lönsamheten måste öka, och konkurrenskraften måste stärkas.

Jag vill avsluta med att säga hur viktigt det är att vi är stolta och tack samma över det arbete som våra svenska bönder utför runt om i vårt land. (Applåder)

Anf. 77 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Fru talman! Jag ville ge Kristdemokraterna chansen att än en gång betona och beskriva sitt ställningstagande att avskaffa förprovningen av djurstallar. Det är trots allt denna fråga som har blivit det som debatten handlar om, eftersom vi kommer att ha en omröstning om det alldeles strax.

Vi hörde Kristdemokraternas företrädare tala om att det är viktigt att reglerna framöver handlar mer om funktion och att det ska vara mer målinriktat. I stället för regler och tydliga krav ska vi ha funktion. Vi ska säga att djuren ska må bra och att vi ska jobba för djurvelfärd men inte riktigt hur. I stället ska vi tala om mål.

Jag funderar på hur det skulle gå om vi gjorde så i andra delar av samhället och om vi skulle börja tala så när det handlar om andra lagar, till exempel för trafiken. Som jag nämnde tidigare i debatten jämför Frida Lundmark från SLU, som är doktor i husdjursvetenskap, argumentationen från bland andra Kristdemokraterna med att se på funktion.

Jag ska läsa innantill, för jag tycker att hon har skrivit väldigt bra. Hon beskriver det så här: Om man jämför att göra förprovning av djurstallar mer målinriktat med trafikregler skulle det kunna innebära att vi tar bort till exempel förebyggande regler som väjningsplikt. Vi skulle kunna ta bort hastighetsbegränsningar, högerregeln, stopplikt, enkelriktat och bilbesiktning och ersätta det med regler som beskriver de mål som ska uppnås, till exempel att man ska framföra sitt fordon så att man inte riskerar att orsaka en olycka för sig själv eller andra. Man kan helt enkelt köra hur som helst.

Det är kanske någon typ av extremt liberal syn som plötsligt har farit över Kristdemokraterna så att de har lämnat sin konservativa sida och blivit jättenyliberala. Det kanske är det som har hänt? Det verkar uppenbarligen så. Hur tänker de i det här fallet, och hade de tänkt så om det hade handlat om människor? ”Här är mål och funktioner – vi kan ju hoppas att det ska bli bra, men några regler behöver vi inte ha.”

Jag vill ha svar från Kristdemokraterna. Jag tycker att våra lantbrukare och även djuren förtjänar ett svar.

Anf. 78 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Manhammar, för frågan!

Det var jättebra att jag fick chansen att tala lite om detta. Vi har lyssnat på bönderna runt om i vårt land när de har vädjat till oss politiker. De säger: Gör vad ni kan för att minska byråkratin! Gör vad ni kan för att minska det regelväng och regelkrångel som finns!

Om ledamoten Manhammar har läst på om livsmedelsstrategin vet han att vi där talar mycket om det som jag försökte säga i mitt inledningstal, nämligen att minska regelbördan och att hitta saker för att göra det lite enklare för våra bönder att vara jordbrukare. Det är egentligen detta som är vårt huvudsyfte: Vi vill vara det som vi har sagt och göra det lite bättre. Det kommer inte att bli så att varenda bonde säger: Fantastiskt! Men det kan bli ett litet spår, ett litet uns så att de åtminstone förnimmer att det är på gång.

Det intressanta är att detta inte kommer från regeringen, som var så ivrig att lyfta fram livsmedelsstrategin som viktig. Och vi stöttade det och var med på det, för vi kände att detta var viktigt: signalen till våra bönder att vi gör något. Därför är detta åtminstone en början på att göra något för att förbättra för våra svenska jordbrukare.

Anf. 79 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Fru talman! Tack för svaret!

Utifrån det jag har kunnat läsa mig till och det som beskrivs inte minst av experter och personer på SLU, som verkligen kan dessa frågor, uppfattar jag att de menar att detta snarare har varit till fördel för lantbrukarna. Det har varit en möjlighet att förutse vilka kostnader det blir när de ska bygga och vilka regler som gäller i dag. Det är trots allt så, tack och lov, att djurvälståndet och djurskyddet blir bättre och bättre, i alla fall i vårt land.

Det kommer nya regler hela tiden, och då kan det vara en fördel att ha en automatisk kontakt med myndigheterna när det ska byggas. Det är detta som heter förprovning av djurstallar. Utifrån vad jag förstår – det finns lantbrukare som vittnar om detta – finns det lantbrukare som är positiva till det här generellt. Till och med LRF har uttryckt sig positivt om detta, i alla fall tidigare. De kanske har bytt fot – det gör man ibland.

Detta är något som har varit bra för svensk djurnäring. Därför känner jag mig lite frågande och orolig, för vad blir i så fall nästa steg?

Anf. 80 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för att jag får ge ett svar till!

Jag tror inte att ledamoten behöver vara oroad över huvud taget, för som någon här var inne på förut finns djurskyddslagen. Det är inte något farligt.

Det som upplevs är byråkrati och pappersarbete. Man pratade förut om att det inte kostar några pengar. Nej, det kostar kanske inte pengar på det sättet, men det kostar tid. Man kanske får ta in en konsult, och det kostar pengar. Det är inte sant att det inte kostar något.

Någon var inne på att lagen har funnits sedan 1973. Det är jättebra att vi nu faktiskt får ta bort en lag som man har visat kanske inte fungerar som den ska. Vi kan titta på hur många regler och hur mycket byråkrati som en svensk bonde har i dag. Det är ungefär 900 regler som han har att förhålla

sig till – 900! Det gäller framför allt om bonden har mjölkproduktion och kanske spannmålsodling. Där någonstans måste vi se till att det minskar. Det är viktigt att göra något för att bönderna ska känna att vi inte bara pratar utan också lyssnar.

Vi tycker att det är positivt att göra detta. Det är viktigt nu att vi får mer lönsamhet för svenskt jordbruk och att vi stärker konkurrenskraften. Det är en del av detta. Jag hoppas verkligen det. Det är klart att allt inte kommer att vända, men det är i alla fall ett steg, en liten förnimmelse till våra bönder där ute om att någon lyssnar.

Det är roligt att vi har fått majoritet för detta förslag. Det är jag väldigt glad för.

Anf. 81 ELISABETH FALKHAVEN (MP):

Fru talman! I dag debatterar vi miljö- och jordbruksutskottets betänkande om djurskydd.

Jag ska inleda detta inlägg med att tala en stund om förprövningar. Så här står det i utskottets betänkande: ”Enligt utskottet bör det obligatoriska kravet på förprövning av djurstallar avskaffas och reglerna för byggande av djurstallar förenklas.” Vi i Miljöpartiet vill ha kvar förprövningen, och vi är inte de enda som vill det. Forskare inom området har reagerat starkt på förslaget. Så här säger några: Om politikerna verkligen menar att de vill fokusera på djurvelfärd är förslaget att ta bort förprövningen obegripligt. Att sträva efter att göra lagstiftningen mindre förebyggande är tämligen bakåtsträvande.

Det finns motiv för att ta bort mycket krångel som belastar det svenska lantbruket. Där är vi absolut överens. Men få bestämmelser har varit till så stor nytta som förprövningen.

Själva kärnan i vår djurskyddslagstiftning är att kunna förebygga lidande, något som mycket starkt poängteras i propositionen om den nya djurskyddslagen. Innan vi hade en förebyggande lagstiftning kunde man ingripa bara när djur redan varit illa – vid djurplågeri.

Förprövningen handlar om att förebygga risker och om att göra rätt från början. Den infördes, som sagt, på 1970-talet, och sedan dess har antibiotikaförbrukningen bland lantbrukets djur successivt minskat i Sverige jämfört med andra europeiska länder. Förbudet mot antibiotika i foder som infördes 1985, och som då var unikt för Sverige, hade med största sannolikhet aldrig kunnat införas utan förprövningen.

För något år sedan uttryckte det dåvarande utskottet: Utskottet delar regeringens bedömning att förprövningen även i fortsättningen bör vara obligatorisk. Det är viktigt ur djurskyddssynpunkt men kan även innebära en sorts garant för företagen inför en stor investering som en byggnation av djurstallar kan innebära. Regler ska vara effektiva och ändamålsenliga, och utskottet välkomnar därför en översyn för att se över möjligheterna att förenkla och förbättra förprövningsprocessen.

Vad har hänt sedan dess som gör att så många politiska partier anser att detta inte ska gälla längre? Vilken forskning lutar man sig mot? Finns det någon konsekvensanalys av förslaget?

Jag läste, som sagt, en artikel i veckan av ett stort antal forskare som drog lans för förprövningen. Jag blir därför förundrad när en majoritet i utskottet i dag säger följande:

”Utskottet anser att det finns anledning att avskaffa det obligatoriska kravet på att förpröva djurstallar. Utskottet har förståelse för att det kan finnas en oro för att avskaffandet av kravet på förprovning av djurstallar skulle kunna bidra till en försämring av djurhälsa och djurskydd. Utskottet vill dock framhålla att de som väljer att hålla djur, och att göra de stora investeringar som krävs för att bygga lämpliga djurstallar, gör det med djurens bästa för ögonen.”

Jag är säker på att alla som väljer att hålla djur gör det med djurens bästa för ögonen. Jag vet faktiskt inte vad jag ska säga om att majoriteten i utskottet väljer att som orsak till ett borttagande av förprovningen beskriva det på det sätt som görs här. Vill man med denna beskrivning säga att vi som anser att förprovningen ska finnas kvar då automatiskt tror att de som håller djur och bygger för djur är nedriga människor som inte har djurens bästa för ögonen? Eller vad är det man säger?

Jag är helt övertygad om att människan i grunden är god och vill väl och att också de människor som byggde för djur på 1970-talet ville djurens väl.

Jag är också övertygad om att alla människor inte kan allt som finns att kunna och att vi ibland tänker fel. Bland annat därför formar vi i riksdag och regering lagar. Det gör det lättare att göra rätt och välja väg.

Förprovningen är gratis för lantbrukarna. Avsikten är att se till att man redan på planeringsstadiet har tagit hänsyn till djurskyddslagstiftningen när man planerat sin ladugård, sitt höns hus eller sitt stall. De som gör granskningarna är neutrala och erfarna byggnadskonsulenter. Sanningen är att förprovningen gynnar svenska lantbrukare och deras djur. Tack vare förprovningen har många förbättringar, stora som små, genomförts ute i stallarna innan de byggts. Jag yrkar bifall till reservation 19 från S, V och M om förprovning av djurstallar.

Fru talman! Jag måste också få kommentera en kommittémotion från Magnus Oscarsson med flera kristdemokrater där man yrkar på en förändring av beteskravet för mjölkkor i lösdrift. Motionärerna anför att ett avskaffat nationellt beteskrav skulle innebära att svenska bönder, i likhet med sina europeiska kollegor, skulle kunna få betesstöd från EU.

Det är en intressant utgångspunkt. I stället för att arbeta för att ändra EU:s regler, så att även de länder som har starkare djurskyddslagstiftning ska kunna få stöd, som vi i Miljöpartiet föredrar att arbeta, vill man minska kraven i Sverige och därmed förutsättningarna för en bättre djurvälstånd.

Samtidigt visar forskning tydligt på att kor mår bättre och blir gladare och på grund av det håller sig friskare när de får vara ute. Bland annat förbättras klöv- och benstatus. Forskning visar också att betydligt färre kor självdör eller blir nödslaktade. En studie i Danmark visar att det handlar om hälften så många kor som går detta öde till mötes om man tar vara på utevistelsen under betessäsongen.

När man ifrågasätter förprovningen, beteskravet och kravet på ligghallar tillmötesgår man kritik från vissa grupper utan att överväga hur ett gott och förebyggande djurskydd ska se ut och hur en god djurvälstånd ska skapas – utan konsekvensanalys.

Det finns en grundläggande bestämmelse om djurskydd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som säger att medlemsstaterna vid utformning och genomförande av unionens politik i fråga om bland annat

jordbruk, fiskeri och inre marknad fullt ut ska ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser.

Etologi är forskningen om djurens beteende. Det är ett relativt nytt forskningsområde. Tills för bara några tiotal år sedan trodde vi inte ens att djuren kunde kommunicera, bara för att de inte kunde prata människospråk och vi inte förstod deras språk. När det gäller känslor, inte kan väl djur känna?

I dag har forskningen genom uppfinningsrika forskare lyckats leda i bevis det mesta av det som många av oss som har levt med och nära djuren länge har påstått. Att forskningen inte har lyckats leda det i bevis förrän nu har dock inte med djuren att göra – att djuren inte kände tidigare eller inte kunde kommunicera då – utan det har att göra med att vi människor inte hade lyckats komma på ett sätt att ta reda på att hur de känner, varför de gör som de gör och hur de kommunicerar. Just det är oerhört viktigt för oss att lägga på minnet. Det handlar oftast om oss själva och våra tillkortakommanden när det gäller forskning.

De djurskyddsbestämmelser som finns motiveras av att det finns ett behov av dem, antingen genom påvisade forskningsrön eller genom praktisk erfarenhet.

Det finns också mycket forskning och kunskap om hur djuren mår och känner som vi inte hanterar i lagar och förordningar. Så trots att vi kanske är bland de bästa i världen på djurskydd behöver inte det betyda att vi är bra nog.

(Applåder)

Anf. 82 TINA ACKETOFT (L):

Fru talman! Det verkar som att vi alla här är brinnande djurvänner. Det gläder mig, för djur ska skötas och behandlas väl; det är självklart. Hur vi hanterar våra djur tror jag också är ett mått på den grad av civilisation som vi har uppnått. Det är också en förutsättning för en god folkhälsa och för en livskraftig jordbruksnäring. Vi har många olika frågor som går ihop under just djurskyddsdebatten.

Sverige har EU:s bästa djurskydd. Vi har en låg användning av antibiotika, vi tar stor miljöhänsyn och vi har ett gott smittskydd. Det är bra inte bara för djuren och oss, utan det är också en viktig konkurrensfördel som måste värnas och ständigt förbättras.

Därför måste djurskyddslagstiftningen vara skarp och tydlig, och de som bryter mot lagarna måste upptäckas och lagföras. Att djurskyddskontroller utförs regelbundet av kompetent personal är grundläggande för att förtroendet mellan djurhållare, myndighet och allmänheten ska finnas. Här finns en utvecklingspotential, både i bemötandet mellan myndigheter och lantbrukare och i kunskapsnivån hos inspektörerna, så att vi får den likvärdiga efterlevnad och kontroll i hela landet som faktiskt behövs. Att Rådet för djurskyddskontroll nu verkar för en mer rättssäker process och satsar på att underlätta för djurägare att göra rätt med ett förebyggande arbete som komplettering till just djurskyddskontrollerna är bra exempel på förbättringar som kan och bör göras.

Men för att fortsatt leda inom området bör Sverige satsa på mer forskning om djurskydd och alternativ till djurförsök för att hitta bättre lösningar och metoder som garanterar djurens väl. Målet måste naturligtvis alltid vara att hållna djur har ett gott liv och att djurfria försök så långt som

möjligt ska användas utan att försöksresultat äventyras borde vara en självklarhet. Så småningom kanske vi helt kan gå från metoder där djur används i försök. Det är till exempel inte rimligt att djur används för att testa kosmetika. Det är någonting som fortfarande sker utanför EU. Medan EU, efter ett långt och hårt arbete av entusiaster som drev det, 2013 införde förbud mot försäljning av djurtestade kosmetik- och hygienprodukter är det fortfarande i princip regel att man använder sig av djurförsök för alla kosmetik- och hygienprodukter i till exempel Kina. Sverige och EU behöver ta täten och driva på för ett globalt förbud mot djurtest för kosmetika.

Djurskyddet regleras till stor del genom gemensamma EU-direktiv och förordningar, med olika framgång. Vi har väl alla med ilska och fasa följt rapporteringen om djur som far illa och som transporteras kors och tvärs genom Europa under fruktansvärda förhållanden. För oss liberaler har det länge varit en prioriterad fråga att djurtransporterna inom EU ska begränsas så mycket som möjligt. Det är därför vi säger att det är bättre att transportera kött än levande djur. Vi vill också öka möjligheterna för mobila och mindre slakterier för att råda bot på denna cirkus.

Det skrivs även om en annan sorts cirkus och djurhållning i detta betänkande, och vi kan väl alla konstatera att medvetenheten och kunskapen om djurs känslor, rättigheter och välmående tack och lov ligger ljusår ifrån hur det såg ut vid min barndoms cirkusbesök där vilda djur förevisades i små och trånga burar. Vi ska dock inte glömma, eller blunda för, att det i en stor del av vår värld fortfarande förekommer sådana här vidriga förevisningar av djur som hålls i fångenskap under mycket primitiva förhållanden. Det finns onekligen mycket att göra både inom och – kanske framför allt – utanför EU.

Mycket har gjorts för att EU ska bli något bra även för djuren, och det kan vi faktiskt till stor del tacka våra svenska liberala EU-parlamentariker för. Det gäller till exempel Marit Paulsen, som tidigare företrädde mitt parti, och Fredrick Federley som under den här mandatperioden har gjort ett utmärkt arbete. Och ska vi nu gå in i EU-valkampanjen måste jag naturligtvis slå ett slag för vår ledande kandidat, Karin Karlsbro, som även är Gröna liberalers ordförande och driver frågor av denna karaktär mycket ivrigt. Jag hoppas att hon, Fredrik och flera andra kommer att fortsätta detta arbete efter valet.

Det saknas alltså inte lagar och regler på EU-nivå, men de måste självklart följas. Om de inte följs måste det få påföljder, och här brister medlemsstaterna gravt. Det är något man har uppmärksammat även i Europaparlamentet, där man nu ställer krav på åtgärder gällande detta. EU hade också en handlingsplan för djurskydd från 2012 till 2015, och jag har sökt med ljus och lykta efter en efterföljare till den men fortfarande inte hittat någon. Det finns mer att göra.

Ibland är det dock inte lagstiftning som behövs. Ett bra exempel är kommissionens plattform för djurskydd, som ska möjliggöra erfarenhetsutbyte och bästa praxis mellan djurhållare i EU och på så sätt även stimulera till frivilliga åtaganden för att stärka djurskyddet och främja EU:s djurskyddsstandard globalt. Sådant gillar vi! Allt kan inte lagstiftas bort, utan mycket sker även genom erfarenhetsutbyte och goda kontakter lantbrukare emellan.

Fru talman! Vill man ligga sömnlös en natt ska man börja fundera på antibiotikaresistens och vad som händer den dag då vi inte längre kan bota en relativt enkel infektion därför att vi, genom ett överdrivet nyttjande av antibiotika, har gjort bakterien resistent. Sverige har en nationell strategi för arbetet mot antibiotikaresistens, och det avsätts pengar i ett tioårigt forskningsprogram. Men World Economic Forum har identifierat just antibiotikaresistensen som en global risk som ingen enskild organisation eller nation har kapacitet att ensam hantera. Här behövs alltså ett bredare anslag.

Användningen av antibiotika bland både människor och djur måste minska, och det preventiva och forskningsrelaterade arbetet måste öka om vi på sikt ska överleva. Här kommer djurskyddet in, för bra djurskydd leder till att mindre antibiotika används. Sverige är bäst i Europa på att hålla nere användningen av antibiotika inom djurhållning – bland annat tack vare våra höga djurskyddskrav, som gör färre djur stressade och sjuka. Bättre djurskydd i resten av Europa och världen är alltså inte bara viktigt, utan faktiskt livsviktigt, för både djur och människor.

Eftersom detta blev en debatt om ett tillkännagivande, fru talman, vill jag till sist säga att jag *inte* skäms för detta betänkande. Jag yrkar bifall till utskottets förslag såsom det är utformat. Jag misstänker att även jag kommer att bli uppställd för rakning när det gäller avskaffandet av förhandsprovningen. Därför vill jag, precis som föregående talare, säga följande: Byggregler finns fortfarande. Djurskyddslagarna gäller fortfarande. Granskning och besiktning kommer fortfarande att ske innan djur släpps in i byggnaden. Kontinuerlig kontroll kommer att ske. Regelverket finns alltså.

Att en regel har funnits sedan 1970 är väl inte att den alltid måste existera? Bara under de månader jag har suttit i detta utskott har jag fått en insikt som skrämmer mig, nämligen att det verkar finnas en misstro mot folk som håller djur. Det är deras arbetsmaterial och det de lever för. Inte sjutton utsätter de sina djur för fara! Varför kan vi inte lita på det system som innehåller byggnadsregler, granskningar, krav och kontroller? Varför måste vi lägga en ytterligare pålaga på denna grupp, och bara på just den? Det gäller ingen annan. Jo, förresten – körkortstillståndet tror jag att vi googlade fram som något där det också görs en förhandsprovning.
(Applåder)

Anf. 83 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Fru talman! Djurskyddsutredaren och liberalen Eva Eriksson, som också varit vice ordförande för Liberalerna och ledamot i miljö- och jordbruksutskottet, tyckte att det var viktigt att förebygga djurskyddsproblem genom att föreslå att just förprovningen av ombyggnationer av djurstallar skulle behållas. Det var ändå hon som utredde detta, och jag antar att hon är ganska insatt i frågan – eller, jag *vet* att hon är det. Propositionen om en ny djurskyddslag innehöll också ett krav på detta, och det stöddes av det beslut som vi här i riksdagen tog gemensamt.

Mina frågor till Liberalerna och Tina Acketoft är därför enkla: Vad har hänt? Hade Eva Eriksson fel? Varför har Liberalerna ändrat sig när det gäller förprovning av djurstallar?

Anf. 84 TINA ACKETOFT (L) replik:

Fru talman! Nej, vi har naturligtvis kommit fram till det ställningstagandet genom att väga samman alla de olika diskussioner vi har haft i den här salen tidigare. Byggreglerna finns fortfarande. Djurskyddslagarna gäller fortfarande. Granskning, besiktning och kontroller kommer fortfarande att ske. Regelverket finns alltså. Vad är det som gör att ledamoten Manhammar tycker att denna ytterligare överprövning av alla dessa regelverk måste ske?

Jag förstår att han gör sig till talesman för böndernas väl när han säger att man gör detta för att bönderna inte ska få merkostnader. Det är ju i allra högsta grad behjärtansvärt, men byggreglerna och kontrollerna finns som sagt fortfarande. Det enda vi nu säger att vi borde kunna ta bort är just förhandsprövningen. Varför är det så orimligt?

Anf. 85 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Fru talman! Tack för frågan, ledamot Acketoft! Nu fick alltså jag en fråga också, vilket jag tycker är spännande. Jag ska absolut svara på varför det är så viktigt.

Jag tycker ändå att vi i den här debatten har kommit fram till, vilket flera andra talare tydligt har beskrivit, att djurskydd handlar om att förebygga. Förprövning är just att förebygga. Det är inte jag som tycker detta. Jag skulle kunna sitta och fundera hur mycket som helst på detta, och jag skulle kunna tycka fel. Jag är nämligen ingen expert på detta. Kollar vi däremot med experterna på SLU, med veterinärer och med dem som har jobbat med detta i årtionden säger de att detta är en otroligt viktig del av svenskt djurskydd. Det är en av de delar som har gjort svenskt djurskydd så framgångsrikt. Varför ska vi då skrota det? Vi borde inte avveckla förprövningen utan snarare utveckla den.

Anf. 86 TINA ACKETOFT (L) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är symtomatiskt att ledamoten Manhammar talar om mig som liberal. Det är kanske just här skillnaden ligger: Liberaler tycker inte att allting måste regelstyras och lagstyras, utan vi tror på den fria individen. Här har vi redan kontrollmekanismer i funktion. Vi har byggregler, och vi har djurskyddslag som fortfarande gäller. Vi har granskning och besiktning som fortfarande ska ske, och vi har kontroller som ska utföras. Varför är det just denna grupp näringsidkare som alltid måste överprövas när det gäller extra lagstiftning?

Vi har ett gott djurskydd. Detta kommer inte att förändra det; det är jag helt övertygad om.

(Applåder)

Överläggningen var härnad avslutad.

(Beslut fattades under § 15.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.49 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 april

KU26 Offentlighet, sekretess och integritet

Punkt 1 (Personlig integritet och konsumentskydd)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

245 för utskottet

63 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 58 SD, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 1: 63 M

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 5 (Ökad insyn och öppenhet i EU)

1. utskottet

2. res. 4 (L)

Votering:

292 för utskottet

16 för res. 4

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 58 SD, 26 C, 26 V, 19 KD, 13 MP

För res. 4: 16 L

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 7 (Sekretessbrytande bestämmelse för statligt anställningsstöd)

1. utskottet

2. res. 5 (V)

Votering:

282 för utskottet

26 för res. 5

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 58 SD, 26 C, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 5: 26 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU14 Public service-frågor

Punkt 4 (Sänkt public service-avgift)

1. utskottet
2. res. 3 (M, KD)

Votering:

225 för utskottet
82 för res. 3
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 58 SD, 26 C, 26 V, 16 L, 12 MP

För res. 3: 63 M, 19 KD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 4 MP, 1 -

Punkt 6 (Sponsring av program)

1. utskottet
2. res. 4 (M, KD)

Votering:

226 för utskottet
82 för res. 4
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 58 SD, 26 C, 26 V, 16 L, 13 MP

För res. 4: 63 M, 19 KD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 8 (Ägandeförhållanden)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)

Votering:

250 för utskottet
58 för res. 5
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 5: 58 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 9 (Journalistiskt uppdrag)

1. utskottet
2. res. 6 (C)

Votering:

282 för utskottet
26 för res. 6
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2018/19:80
24 april

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 S, 63 M, 58 SD, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP
För res. 6: 26 C
Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU11 Yrkestrafik och taxi

Punkt 2 (Kontroller och tillsyn av åkerinäringen)

1. utskottet
2. res. 2 (M)
3. res. 3 (SD)
4. res. 4 (C, L)
5. res. 5 (KD)

Förberedande votering 1:

42 för res. 4
19 för res. 5
247 avstod
41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

58 för res. 3
42 för res. 4
208 avstod
41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 3:

63 för res. 2
58 för res. 3
186 avstod
42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

126 för utskottet
63 för res. 2
118 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 26 V, 13 MP
För res. 2: 63 M
Avstod: 57 SD, 26 C, 19 KD, 16 L
Frånvarande: 13 S, 7 M, 5 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

24 april

Votering:

233 för utskottet

58 för res. 6

17 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 C, 26 V, 2 KD, 16 L, 13 MP

För res. 6: 58 SD

Avstod: 17 KD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU14 Makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

250 för utskottet

58 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 1: 58 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 2 (Lagstiftningens framtida utformning)

1. utskottet

2. res. 2 (M, L)

Votering:

171 för utskottet

79 för res. 2

58 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 26 C, 26 V, 19 KD, 13 MP

För res. 2: 63 M, 16 L

Avstod: 58 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

KU24 Minoritetsfrågor

Punkt 6 (Kommuners och landstings minoritetspolitik)

1. utskottet

2. res. 3 (L)

Votering:

292 för utskottet

16 för res. 3

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 58 SD, 26 C, 26 V, 19 KD, 13 MP

För res. 3: 16 L

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 7 (Sanningskommission om samer)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

282 för utskottet

26 för res. 4

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 58 SD, 26 C, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 4: 26 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU25 Valfrågor

Punkt 1 (Valsedlar, valhemlighet och rösträkning)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

250 för utskottet

58 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 1: 58 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 3 (Legitimationskrav vid röstning)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

250 för utskottet

58 för res. 3

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 3: 58 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Prot. 2018/19:80

24 april

Punkt 4 (Valhemlighet för personer med synnedsättning eller annan funktionsnedsättning)

1. utskottet

2. res. 4 (L)

Votering:

292 för utskottet

16 för res. 4

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 58 SD, 26 C, 26 V, 19 KD, 13 MP

För res. 4: 16 L

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 6 (Rösträtt och valbarhet)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

282 för utskottet

26 för res. 6

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 58 SD, 26 C, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 6: 26 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU31 Kommunala och regionala frågor

Punkt 1 (Den kommunala självstyrelsen)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

250 för utskottet

58 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 1: 58 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 2 (Undantag från lokaliseringsprincipen för bredbandsutbyggnad)

1. utskottet
2. res. 2 (M, KD)

Votering:

225 för utskottet

83 för res. 2

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 58 SD, 26 C, 26 V, 15 L, 13 MP

För res. 2: 63 M, 19 KD, 1 L

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Christer Nylander (L) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 20 (Lokalt brottsförebyggande arbete)

1. utskottet

2. res. 11 (C)

3. res. 12 (L)

Förberedande votering:

29 för res. 11

15 för res. 12

262 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Mats Nordberg (SD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Johan Pehrson (L) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:

232 för utskottet

25 för res. 11

49 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 24 SD, 26 V, 19 KD, 13 MP

För res. 11: 25 C

Avstod: 32 SD, 1 C, 16 L

Frånvarande: 13 S, 7 M, 6 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Lars Andersson, Clara Aranda, Angelika Bengtsson, Alexander Christiansson, Dennis Dioukarev, Staffan Eklöf, Matheus Enholm, Yasmine Eriksson, Ann-Christine From Utterstedt, Jörgen Grubb, Roger Hedlund, Richard Jomshof, Patrik Jönsson, Angelica Lundberg, David Lång, Thomas Morell, Caroline Nordengrip, Anne Oskarsson, Eric Palmqvist, Magnus Persson, Eric Westroth, Markus Wiechel och Christina Östberg (alla SD) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Mats Nordberg och Per Söderlund (båda SD) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

KU35 Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service

Punkt 1 (Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

250 för utskottet

58 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 1: 58 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 2 (Tillgång till lokal statlig service)

1. utskottet

2. res. 3 (KD)

Votering:

230 för utskottet

19 för res. 3

58 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 63 M, 1 SD, 26 C, 26 V, 16 L, 12 MP

För res. 3: 19 KD

Avstod: 57 SD, 1 MP

Frånvarande: 14 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Jonas Eriksson (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

AU11 Riksrevisionens rapport om arbetslöshetskassorna, IAF och arbetslöshetsförsäkringen

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor

Punkt 12 (Begränsningar i rätten till försörjningsstöd)

1. utskottet

2. res. 20 (SD)

Votering:

187 för utskottet

58 för res. 20

63 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2018/19:80
24 april

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 S, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP
För res. 20: 58 SD
Avstod: 63 M
Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 13 (Prestationskrav i försörjningsstödet)

1. utskottet
2. res. 22 (SD)
Votering:
143 för utskottet
58 för res. 22
107 avstod
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 26 V, 19 KD, 13 MP
För res. 22: 58 SD
Avstod: 2 S, 63 M, 26 C, 16 L
Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -
Lawen Redar (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 16 (Övergripande om våld i nära relationer)

1. utskottet
2. res. 27 (V)
Votering:
266 för utskottet
27 för res. 27
15 avstod
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 58 SD, 26 C, 19 KD, 13 MP
För res. 27: 26 V, 1 L
Avstod: 15 L
Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -
Fredrik Malm (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 17 (Stöd till barn och unga)

1. utskottet
2. res. 29 (M, C, KD, L)
Votering:
157 för utskottet
126 för res. 29
25 avstod
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 57 SD, 13 MP

För res. 29: 63 M, 1 SD, 26 C, 1 V, 19 KD, 16 L

Avstod: 25 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Amineh Kakabaveh (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 25 (Nationella adoptioner)

1. utskottet

2. res. 41 (M, SD, KD)

Votering:

169 för utskottet

139 för res. 41

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 1 M, 26 C, 26 V, 16 L, 13 MP

För res. 41: 62 M, 58 SD, 19 KD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Jessica Polfjärd (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 33 (Mellantvång)

1. utskottet

2. res. 55 (L)

Votering:

291 för utskottet

16 för res. 55

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 62 M, 58 SD, 26 C, 26 V, 19 KD, 13 MP

För res. 55: 16 L

Frånvarande: 13 S, 8 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Åsa Coenraads (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 38 (Barn- och familjecentraler)

1. utskottet

2. res. 70 (S, V, MP)

Votering:

183 för utskottet

125 för res. 70

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 63 M, 58 SD, 26 C, 19 KD, 16 L

För res. 70: 86 S, 26 V, 13 MP

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Thomas Hammarberg (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 40 (Hemlöshet)

1. utskottet

2. res. 73 (M, KD)

Votering:

152 för utskottet

82 för res. 73

73 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 26 C, 26 V, 1 L, 13 MP

För res. 73: 63 M, 19 KD

Avstod: 58 SD, 15 L

Frånvarande: 14 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Thomas Hammarberg (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Gulan Avci (L) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU15 Civila samhället inklusive trossamfund

Punkt 1 (Stöd till trossamfund m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

250 för utskottet

58 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 1: 58 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 4 (Bidrag till organisationer som sanktionerar hedersrelaterad brottslighet)

1. utskottet

2. res. 4 (M, KD)

Votering:

226 för utskottet

82 för res. 4

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 58 SD, 26 C, 26 V, 16 L, 13 MP

För res. 4: 63 M, 19 KD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Prot. 2018/19:80

24 april

Punkt 5 (Bidrag till det civila samhället m.m.)

1. utskottet

2. res. 7 (C)

3. res. 8 (L)

Förberedande votering:

27 för res. 7

16 för res. 8

265 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Hanna Westerén (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

143 för utskottet

27 för res. 7

136 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 26 V, 18 KD, 12 MP

För res. 7: 26 C, 1 L

Avstod: 63 M, 58 SD, 15 L

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 4 KD, 3 L, 4 MP, 1 -

Mats Persson (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Maria Gardfjell (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 7 (Förenklade regler för administration m.m.)

1. utskottet

2. res. 9 (V)

3. res. 10 (KD)

Förberedande votering:

28 för res. 9

19 för res. 10

259 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Kadir Kasirga och Sultan Kayhan (båda S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Åsa Coenraads (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Prot. 2018/19:80
24 april

Huvudvotering:
263 för utskottet
26 för res. 9
19 avstod
41 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 S, 63 M, 58 SD, 26 C, 16 L, 13 MP
För res. 9: 26 V
Avstod: 19 KD
Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU11 Djurskydd

Punkt 5 (Övriga frågor om djurskydd och konkurrenskraft)

1. utskottet

2. res. 5 (M)

Votering:

162 för utskottet

63 för res. 5

83 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 1 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 5: 63 M

Avstod: 58 SD, 25 C

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 7 (Övriga frågor om antibiotika)

1. utskottet

2. res. 9 (M, KD)

Votering:

226 för utskottet

82 för res. 9

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 58 SD, 26 C, 26 V, 16 L, 13 MP

För res. 9: 63 M, 19 KD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Punkt 14 (Offentlig förevisning av djur)

1. utskottet

2. res. 18 (SD)

Votering:

250 för utskottet

58 för res. 18

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 C, 26 V, 19 KD, 16 L, 13 MP

För res. 18: 58 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Prot. 2018/19:80

24 april

Punkt 15 (Förprovning av djurstallar)

1. utskottet

2. res. 19 (S, V, MP)

Votering:

184 för utskottet

124 för res. 19

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 M, 58 SD, 26 C, 1 V, 19 KD, 16 L, 1 MP

För res. 19: 87 S, 25 V, 12 MP

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Jon Thorbjörnson (V) och Pernilla Stålhammar (MP) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 16 (Vissa regeländringar)

1. utskottet

2. res. 20 (SD)

3. res. 21 (C)

Förberedande votering:

60 för res. 20

26 för res. 21

222 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 20.

Erica Nådin och Hanna Westerén (båda S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

206 för utskottet

58 för res. 20

44 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 63 M, 26 V, 1 KD, 16 L, 13 MP

För res. 20: 58 SD

Avstod: 26 C, 18 KD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

Robert Halef (KD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 16 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 23 april

2018/19:566 Barns och ungas psykiska hälsa

av *Hans Hoff* (S)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 24 april

2018/19:517 Obligatorisk hemförsäkring

av *Anders Hansson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:529 Familjeåterförening i praktiken

av *Christina Høj Larsen* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:530 Sveriges arbete för kärnvapenedrustning

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:531 Det östliga partnerskapet

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Hans Dahlgren (S)

2018/19:533 Mediefrihet i Turkiet

av *Margareta Cederfelt* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:535 Säkerhetspolitiska bedömningar i den kommande Arktisstrategin

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:536 Veterinärbrist

av *John Widegren* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:542 Datalagring

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:547 Svenska barn som far illa i norra Syrien

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.31.

Prot. 2018/19:80
24 april

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 35 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 12 anf. 57 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.49 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning	1
§ 5 Makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer	2
Civilutskottets betänkande 2018/19:CU14.....	2
Anf. 1 MARIA STOCKHAUS (M)	2
Anf. 2 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	3
Anf. 3 EMMA HULT (MP)	5
Anf. 4 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	5
Anf. 5 EMMA HULT (MP) replik	6
Anf. 6 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	6
Anf. 7 EMMA HULT (MP) replik	7
Anf. 8 ELIN LUNDGREN (S).....	7
Anf. 9 MARIA STOCKHAUS (M) replik	7
Anf. 10 ELIN LUNDGREN (S) replik	8
Anf. 11 MARIA STOCKHAUS (M) replik	8
Anf. 12 ELIN LUNDGREN (S) replik	8
Anf. 13 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	9
Anf. 14 ELIN LUNDGREN (S) replik	9
Anf. 15 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	9
Anf. 16 ELIN LUNDGREN (S) replik	10
(Beslut fattades under § 15.)	10
§ 6 Minoritetsfrågor	10
Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU24	10
Anf. 17 JESSICA WETTERLING (V)	10
Anf. 18 BENGT ELIASSON (L).....	12
Anf. 19 THOMAS HAMMARBERG (S)	13
Anf. 20 JÖRGEN BERGLUND (M)	14
Anf. 21 JONAS ERIKSSON (MP)	15
Anf. 22 IDA KARKIAINEN (S).....	17
(Beslut fattades under § 15.)	18
§ 7 Valfrågor	18
Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU25	18
Anf. 23 FREDRIK LINDAHL (SD)	18
Anf. 24 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	19
Anf. 25 BENGT ELIASSON (L).....	21
Anf. 26 JÖRGEN BERGLUND (M)	22
Anf. 27 IDA KARKIAINEN (S).....	23
(Beslut fattades under § 15.)	23
§ 8 Kommunala och regionala frågor	24
Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU31	24
Anf. 28 JÖRGEN BERGLUND (M)	24
Anf. 29 PER SÖDERLUND (SD)	25

Anf. 30 LINDA YLIVAINIO (C)	26
Anf. 31 BENGT ELIASSON (L)	27
Anf. 32 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	28
Anf. 33 STAFFAN EKLÖF (SD).....	30
(Beslut fattades under § 15.).....	31
§ 9 Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service.....	31
Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU35	31
Anf. 34 MIKAEL STRANDMAN (SD)	31
Anf. 35 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	32
Anf. 36 LINDA YLIVAINIO (C)	34
Anf. 37 JESSICA WETTERLING (V)	35
Anf. 38 TUVE SKÅNBERG (KD)	36
(Beslut fattades under § 15.).....	36
§ 10 Riksrevisionens rapport om arbetslöshetskassorna, IAF och arbetslöshetsförsäkringen	37
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU11	37
(Beslut fattades under § 15.).....	37
§ 11 Socialtjänst- och barnfrågor	37
Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU9	37
Anf. 39 LENA EMILSSON (S)	37
Anf. 40 JOHAN HULTBERG (M)	38
Anf. 41 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD).....	40
Anf. 42 SOFIA NILSSON (C)	42
Anf. 43 MAJ KARLSSON (V)	43
Anf. 44 MICHAEL ANEFUR (KD)	45
Anf. 45 LINA NORDQUIST (L)	47
Anf. 46 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	48
Anf. 47 JOHAN HULTBERG (M) replik	50
Anf. 48 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik.....	50
Anf. 49 JOHAN HULTBERG (M) replik	50
Anf. 50 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik.....	51
(Beslut fattades under § 15.).....	51
§ 12 Civila samhället inklusive trossamfund	52
Kulturutskottets betänkande 2018/19:KrU15	52
Anf. 51 JOHN WEINERHALL (M)	52
Anf. 52 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD)	53
Anf. 53 PER LODENIUS (C)	55
Anf. 54 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	56
Anf. 55 ROLAND UTBULT (KD).....	58
Anf. 56 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S)	60
Anf. 57 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	62
Anf. 58 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S) replik	62
Anf. 59 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	62
Anf. 60 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S) replik	63
Anf. 61 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	63
Anf. 62 TINA ACKETOFT (L)	65
(Beslut fattades under § 15.).....	65

§ 13 Djurskydd.....	65
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19: MJU11	65
Anf. 63 MAGNUS MANHAMMAR (S).....	65
Anf. 64 BETTY MALMBERG (M).....	68
Anf. 65 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik.....	70
Anf. 66 BETTY MALMBERG (M) replik	70
Anf. 67 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik.....	70
Anf. 68 BETTY MALMBERG (M) replik	71
Anf. 69 YASMINE ERIKSSON (SD)	71
Anf. 70 ULRIKA HEIE (C)	73
Anf. 71 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik.....	76
Anf. 72 ULRIKA HEIE (C) replik.....	76
Anf. 73 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik.....	77
Anf. 74 ULRIKA HEIE (C) replik.....	77
Anf. 75 ELIN SEGERLIND (V).....	78
Anf. 76 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	80
Anf. 77 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik.....	82
Anf. 78 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	83
Anf. 79 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik.....	83
Anf. 80 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	83
Anf. 81 ELISABETH FALKHAVEN (MP)	84
Anf. 82 TINA ACKETOFT (L)	86
Anf. 83 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik.....	88
Anf. 84 TINA ACKETOFT (L) replik	89
Anf. 85 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik.....	89
Anf. 86 TINA ACKETOFT (L) replik	89
(Beslut fattades under § 15.)	89
Ajournering.....	89
Återupptaget sammanträde.....	90
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 april.....	90
KU26 Offentlighet, sekretess och integritet	90
UU5 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)	91
KrU14 Public service-frågor	91
TU11 Yrkestrafik och taxi.....	92
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	93
CU14 Makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer	93
KU24 Minoritetsfrågor.....	94
KU25 Valfrågor	94
KU31 Kommunala och regionala frågor	95
KU35 Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service	97
AU11 Riksrevisionens rapport om arbetslöshetskassorna, IAF och arbetslöshetsförsäkringen	97
SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor	97
KrU15 Civila samhället inklusive trossamfund	100

MJU11 Djurskydd	102	Prot. 2018/19:80
§ 16 Anmälan om fråga för skriftligt svar	104	24 april
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	104	-----
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.31.....	105	